

PATVIRTINTA
AB „Amber Grid“
2020 m. vasario 20 d. valdybos sprendimu
(posėdžio protokolo Nr. VLD-20-4)

UAB „EPSO-G“

Grupės apskaitos politika

TURINYS

1.	BENDROJI INFORMACIJA IR BENDRIEJI APSKAITOS PRINCIPAI	3
1.1.	Bendroji informacija	3
1.2.	Finansinių ataskaitų identifikavimas	3
1.3.	Bendrieji apskaitos principai	3
1.4.	Patikimos ir svarbios informacijos apribojimai	5
1.5.	Finansinių ataskaitų kokybinės charakteristikos	5
2.	FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO SUDĖTIS	7
2.1.	Finansinės būklės ataskaita	7
2.2.	PELNO (NUOSTOLIŲ) IR KITŲ Bendrųjų pajamų ataskaita	8
2.3.	Pinigų srautų ataskaita	9
2.4.	Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita	9
2.5.	Aiškinamasis raštas	9
2.5.1.	Pobalansiniai įvykiai ir jų atskleidimas	10
2.5.2.	Finansinių ataskaitų patvirtinimo data	10
2.5.3.	Apskaitinių įvertinimų tikslinimas	10
2.5.4.	Apskaitos politikos keitimas	11
2.5.5.	Klaidų taisymas	12
2.5.6.	Užsienio valiuta	122
2.5.7.	Susijusių šalių apibrėžimas ir atskleidimas	13
3.	APSKAITOS PRINCIPAI	15
3.1.	Konsolidavimo principai ir verslo jungimų apskaita	15
3.2.	Investicijų klasifikacija	16
3.3.	Investicijų į bendrą veiklą, į bendras ir asocijuotąsias įmones apskaita	18
3.4.	TURTAS	19
3.4.1.	Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas	19
3.4.2.	Investicinis turtas	267
3.4.3.	Ilgalaikis turtas, skirtas parduoti	267
3.4.4.	Naudojimo teise valdomas turtas	28
3.4.5.	Finansinis turtas	31
3.4.6.	Atidėtas pelno mokestis	346
3.4.7.	Atsargos	367
3.4.8.	Išankstiniai apmokėjimai ir ateinančių laikotarpių sąnaudos	379
3.4.9.	Kitas trumpalaikis turtas	389
3.4.10.	Pinigai ir jų ekvivalentai	389
3.5.	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	38
3.5.1.	Įstatinis (akcinis) kapitalas	38
3.5.2.	Privalomasis rezervas	40
3.5.3.	Kiti rezervai	40
3.5.4.	Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	40
3.5.5.	Dotacijos ir subsidijos	39
3.5.6.	Atidėjiniai bei neapibrėžtas turtas ir įsipareigojimai	401
3.5.7.	Ilgalaikiai įsipareigojimai	412
3.5.8.	Trumpalaikiai įsipareigojimai	42
3.6.	PAJAMOS	435
3.7.	SĄNAUDOS	489

---

1. BENDROJI INFORMACIJA IR BENDRIEJI APSKAITOS PRINCIPAI

1.1. BENDROJI INFORMACIJA

Toliau yra pateikiama UAB „EPSO-G“ ir jos grupės įmonių (toliau – Grupė) apskaitos politika. Apskaitos politikoje naudojamas terminas Grupės įmonė apima kiekvieną Grupės įmonę, tame tarpe ir UAB „EPSO-G“.

Grupės įmonė buhalterinę apskaitą tvarko remdamasi LR Buhalterinės apskaitos, LR įmonių finansinės atskaitomybės ir LR Įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymais, kitais buhalterinės apskaitos tvarką reglamentuojančiais norminiais aktais. Grupės įmonės apskaita vedama ir finansinės ataskaitos rengiamos ir pateikiamos pagal galiojančius Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (toliau – TFAS) bei išaiškinimus, patvirtintus Tarptautinio finansinės atskaitomybės aiškinimo komiteto (toliau – TFAAK), priimtus taikyti Europos Sąjungoje.

Šios apskaitos politikos tikslas – reglamentuoti ir formalizuoti apskaitos politiką ir jos taikymą Grupės įmonėje. Ši apskaitos politika – tai bendrųjų apskaitos principų, apskaitos metodų ir taisyklių, skirtų Grupės įmonės apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms sudaryti bei pateikti, visuma.

Apskaitos politika taikoma visose Grupės įmonėse.

Apskaitos politika tvirtinama ir keičiama UAB „EPSO-G“ valdybos sprendimu.

Apskaitos politika UAB „EPSO-G“ taikoma tiesiogiai, UAB „EPSO-G“ valdymo organai, veikdami savo kompetencijos ribose, vadovaujasi šios politikos nuostatomis tvirtindami atitinkamus UAB „EPSO-G“ vidaus dokumentus, kai tai reikalinga.

Rekomenduojama, jog apskaitos politika būtų įgyvendinama Grupės įmonėse kiekvienos iš bendrovių valdybos sprendimu prisijungiant prie Apskaitos politikos, išskyrus UAB „EPSO-G“, kuriai ši apskaitos politika taikoma tiesiogiai.

Už apskaitos politikos nuostatų aiškinimą (iškilus klausimams) ir rekomendacijų dėl politikos įgyvendinimo teikimą Grupės įmonėms, informacijos, susijusios su apskaitos politikos įgyvendinimu Grupės mastu, surinkimą ir pateikimą UAB „EPSO-G“ valdybai, o taip pat generaliniam direktoriui ne rečiau kaip kartą per metus, yra atsakingas UAB „EPSO-G“ finansų funkcinis padalinys.

1.2. FINANSINIŲ ATASKAITŲ IDENTIFIKAVIMAS

Finansinės ataskaitos turi būti aiškiai identifikuojamos ir atskiriamos nuo kitos informacijos, kurią skelbia Grupės įmonė. Pateikiant finansines ataskaitas turi būti nurodyta:

- įmonės pavadinimas, adresas ir kodas;
- finansinių ataskaitų laikotarpis, paskutinės finansinių metų dienos data;
- finansinių ataskaitų valiuta;
- finansinių ataskaitų duomenų tikslumo lygis;
- finansinių ataskaitų patvirtinimo data.

1.3. BENDRIEJI APSKAITOS PRINCIPAI

Finansinės ataskaitos turi būti sudaromos taip, kad visais reikšmingais atžvilgiais tikrai ir teisingai parodytų Grupės įmonės turtą, nuosavą kapitalą, įsipareigojimus, pajamas, sąnaudas ir pinigų srautus.

Sudarydama finansines ataskaitas, Grupės įmonė įvertina turtą, nuosavą kapitalą, įsipareigojimus, pajamas ir sąnaudas vadovaudamasi bendraisiais apskaitos principais ir taikomais apskaitos standartais. Kiekvienas turto, nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų finansinės ataskaitos straipsnis vertinamas atskirai. Ilgalaikio ir trumpalaikio turto, nuosavo kapitalo, ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų, pajamų ir sąnaudų finansinių ataskaitų straipsnių tarpusavio užskaitos negali būti atliekamos, išskyrus apskaitos standartuose nurodytus atvejus.

Grupės įmonė tvarkydama apskaitą ir sudarydama finansines ataskaitas, vadovaujasi šiais bendraisiais apskaitos principais:

- 1) įmonės;
- 2) įmonės veiklos tęstinumo;
- 3) periodiškumo;
- 4) pastovumo;
- 5) piniginio mato;
- 6) kaupimo;
- 7) palyginimo;
- 8) atsargumo;
- 9) neutralumo;
- 10) turinio viršenybės prieš formą.

Įmonės principas

Finansinėse ataskaitose Grupės įmonė yra laikoma atskiru apskaitos vienetu. Į Grupės įmonės finansines ataskaitas įtraukiamas atitinkamai tik tos Grupės įmonės turtas, nuosavas kapitalas, įsipareigojimai, pajamos, sąnaudos ir pinigų srautai.

Įmonės veiklos tęstinumo principas

Sudarant Grupės įmonės finansines ataskaitas, daroma prielaida, kad:

- 1) Grupės įmonės veiklos laikotarpis neribotas;
- 2) Grupės įmonės nenumatoma likviduoti.

Šis principas netaikomas, kai priimamas sprendimas likviduoti Grupės įmonę ar Grupės įmonės vadovybė įvertino, jog Grupės įmonė negebės tęsti veiklos daugiau nei 12 mėn. laikotarpiui nuo finansinės būklės datos, taip pat toms Grupės įmonėms, kurios įsteigiamos ribotam iki 12 mėn. veiklos laikotarpiui. Tokiems atvejams šioje apskaitos politikoje nustatyti apskaitos principai gali netikti ir dėl to rekomenduojama pasitvirtinti specifinius apskaitos principus su Grupės įmonės už finansų apskaitą atsakingu asmeniu.

Periodiškumo principas

Grupės įmonės veikla sudarant finansines ataskaitas suskirstoma į finansinius metus arba į kitos trukmės ataskaitinius laikotarpius, kuriems pasibaigus sudaromos finansinės ataskaitos.

Metinės finansinės ataskaitos sudaromos pagal paskutinės finansinių metų dienos duomenis. Grupės įmonės finansiniai metai prasideda sausio 1 d. ir baigiasi gruodžio 31 d.

Pastovumo principas

Grupės įmonė pasirinktą apskaitos politiką taiko nuolat. Apskaitos politiką galima keisti tik tuo atveju, jeigu nauja apskaitos politika teisingiau parodo Grupės įmonės ataskaitinio laikotarpio turtą, nuosavą kapitalą, įsipareigojimus, pajamas, sąnaudas ir pinigų srautus, arba yra reikalaujama TFAS.

Finansinių ataskaitų straipsnių klasifikavimas ar informacijos pateikimo būdas keičiamas tik tuomet, kai naujas klasifikavimas ar informacijos pateikimo būdas teisingiau parodo Grupės įmonės finansinius veiklos rezultatus ir (arba) finansinę būklę bei jos pokyčius ir (arba) pinigų srautus.

Apskaitos politikos pakeitimu nelaikoma pasirinktos apskaitos politikos taikymas naujiems ar iš esmės naujiems ūkiniais įvykiams ar operacijoms arba apskaitinių įvertinimų pasikeitimas.

Piniginio mato principas

Visas Grupės įmonės turtas, nuosavas kapitalas, įsipareigojimai, pajamos, sąnaudos ir pinigų srautai finansinėse ataskaitose pateikiami pinigine išraiška.

Grupės įmonės buhalterinė apskaita tvarkoma Lietuvos Respublikos nacionaline valiuta. Grupės įmonės finansinėse ataskaitose visos sumos pateikiamos tūkstančiais.

Kaupimo principas

Ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai į Grupės įmonės apskaitą registruojami tada, kai jie įvyksta, ir pateikiami tų ataskaitinių laikotarpių finansinėse ataskaitose, neatsižvelgiant į pinigų gavimą arba išmokėjimą. Pagal kaupimo principą pajamos registruojamos tada, kai jos uždirbamos, o sąnaudos – tada, kai jos patiriamos.

Palyginimo principas

Grupės įmonės pajamos, uždirbtos per ataskaitinį laikotarpį, siejamos su sąnaudomis, patirtomis uždirbant tas pajamas. Finansinės ataskaitos sudaromos taip, kad finansinių ataskaitų informacijos vartotojai galėtų palyginti jose pateikiamą informaciją su kitų ataskaitinių laikotarpių bei kitų įmonių pateikiama informacija ir teisingai įvertinti Grupės įmonės finansinės būklės, veiklos rezultatų ir pinigų srautų pokyčius. Finansinėse ataskaitose pateikiama ataskaitinių ir praėjusių bent vienu finansinių metų atitinkama lyginamoji informacija.

Palyginimo principo taikymas neturi trukdyti įvesti patobulintus apskaitos principus. Grupės įmonė neturėtų laikytis tų pačių apskaitos principų, jei egzistuoja ar atsiranda tinkamesnės ir patikimesnės alternatyvos.

Atsargumo principas

Grupės įmonė taiko tokius apskaitos metodus, kuriais Grupės įmonės turto, nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų, pajamų ir sąnaudų vertė nėra nepagrįstai padidinta arba nepagrįstai sumažinta.

Rengiant finansines ataskaitas, Grupės įmonė patikrina visus subjektyvius įvertinimus ypatingai atkreipiant dėmesį į tai, kad turtas ar pajamos nebūtų parodyti didesne verte nei iš tikrųjų yra, o įsipareigojimai ar sąnaudos nebūtų mažesni nei yra iš tikrųjų.

Neutralumo principas

Finansinėse ataskaitose pateikta informacija patikima, jei ji yra objektyvi ir nešališka. Finansinės ataskaitos nėra neutralios, jei jose informacija pateikiama taip, kad ji darytų įtaką sprendimų priėmimui arba vertinimui, siekiant iš anksto numatyto rezultato.

Turinio viršenybės prieš formą principas

Ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai į Grupės įmonės apskaitą registruojami pagal jų turinį ir ekonominę prasmę, o ne tik pagal jų juridinę formą.

1.4. PATIKIMOS IR SVARBIOS INFORMACIJOS APRIBOJIMAI

Savalaikiškumas

Jei informacija pateikiama pavėluotai, ji gali prarasti savo svarbą. Siekiant laiku suteikti informaciją, gali prireikti pateikti finansines ataskaitas dar nežinant visų sandorių ar kitų įvykių aspektų, o tai turi įtakos informacijos patikimumui. Iš kitos pusės, jei informacijos pateikimas bus atidėtas iki to laiko, kol bus sužinoti visi sandorio ar kito įvykio aspektai, informacija bus labai patikima, tačiau mažai naudinga naudotojams, kurie turėjo priimti sprendimus tarpiniu laikotarpiu. Siekiant suderinti svarbumą ir patikimumą, pagrindinis kriterijus yra tai, kaip geriausiai patenkinti ekonominius sprendimus priimančių finansinių ataskaitų naudotojų poreikius.

Pusiausvyra tarp naudos ir sąnaudų

Iš informacijos gaunama nauda turi viršyti jos pateikimo sąnaudas. Nors tokio pobūdžio naudos ir sąnaudų įvertinimas negali būti tikslus, tiek finansinės informacijos rengėjai, tiek ir jos naudotojai turi atsižvelgti į šį apribojimą.

Kokybės charakteristikų pusiausvyra

Rengiant finansines ataskaitas, reikia siekti tam tikros kokybės charakteristikų (1.5 skyrius) pusiausvyros, kuri leistų įgyvendinti finansinėms ataskaitoms keliamus tikslus, ir tokia pusiausvyra dažniausiai remiasi subjektyviu vertinimu.

1.5. FINANSINIŲ ATASKAITŲ KOKYBINĖS CHARAKTERISTIKOS

Grupės įmonė apskaitą tvarko taip, kad apskaitos informacija būtų:

- 1) tinkama, objektyvi ir palyginama;
- 2) pateikiama laiku;

---

3) išsami ir naudinga vidaus ir išorės informacijos vartotojams.

Finansinių ataskaitų informacija yra naudinga naudotojams tuomet, kai ją rengiant buvo laikomasi tam tikrų principų, vadinamų kokybinėmis charakteristikomis. Pagrindinės kokybinės finansinių ataskaitų informacijos charakteristikos, kuriomis remiasi Grupės įmonės vadovybė apskaitydama sandorius, yra šios:

- 1) suprantamumas;
- 2) reikšmingumas;
- 3) patikimumas;
- 4) palyginamumas.

Suprantamumas:

Finansinėse ataskaitose pateikiama informacija turi būti suprantama jos naudotojams. Finansinės ataskaitos rengiamos remiantis prielaida, kad jų naudotojai turi pakankamai žinių apie ūkinę ir ekonominę veiklą bei apskaitą. Taip pat ši nuostata reiškia, kad ekonominių sprendimų priėmimui svarbi informacija apie sudėtingus dalykus neturi būti išimta iš finansinių ataskaitų vien todėl, kad tam tikriems naudotojams ją gali būti sunku suprasti.

Reikšmingumas:

Informacija naudinga tik tuomet, kai ji svarbi ir tinkama sprendimus priimantiems naudotojams. Informacija yra svarbi, kai ji gali daryti įtaką naudotojams priimant ekonominius sprendimus, leidžia įvertinti praėjusio, esamo ir būsimąjo laikotarpio įvykius arba patvirtinti ar patikslinti padarytus praėjusio laikotarpio vertinimus.

Informacija naudinga taip pat tik tuomet, kai ji yra reikšminga, t.y., kai jos nepateikimas arba klaidingas pateikimas gali turėti įtakos naudotojų priimamiems ekonominiams sprendimams, kurie daromi remiantis finansinėmis ataskaitomis. Reikšmingumas yra riba, ties kuria informacija tampa naudinga. Dažniausiai reikšmingumas yra naudojamas sprendžiant, kokia informacija turi būti atskleista finansinėse ataskaitose ir kokie pastebėti informacijos pateikimo finansinėse ataskaitose netikslumai turi būti koreguojami. Grupės įmonės finansinės būklės ataskaitos straipsniams reikšmingumas nustatomas kaip 0,15 proc. nuo atitinkamos Grupės įmonės turto, pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitų straipsniams – 2,50 proc. nuo atitinkamos Grupės įmonės EBITDA (EBITDA apskaičiuojama: pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą + finansinės veiklos sąnaudos – finansinės veiklos pajamos + nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos + turto vertės sumažėjimo sąnaudos (įskaitant ir ilgalaikio materialiojo turto neigiamą perkainojimą) + turto nurašymo sąnaudos). Vertinant informacijos reikšmingumo klausimą svarbu atsižvelgti ne tik į kiekybinius, bet ir kokybinius aspektus (pvz. banko paskolų finansinių sąlygų laikymosi paskaičiavimas gali būti ir nereikšmingas kiekybine prasme, tačiau toks paskaičiavimas turi reikšmingos įtakos Grupės įmonės atitikimui keliamiems reikalavimams ir kokybinė informacija apie tokį atitikimą arba neatitikimą gali būti labai reikšminga).

Patikimumas:

Informacija naudinga, jei ji yra patikima, t.y. tokia, kurioje nėra reikšmingų klaidų ar netikslumų, o naudotojai gali pasitikėti, kad finansinėse ataskaitose bus teisingai pateikta tai, kas turi būti pateikta arba tai, ko tikimasi, kad bus pateikta. Informacija yra patikima, jei ji teisingai ir sąžiningai atspindi Grupės įmonės veiklos sandorius ir kitus įvykius, kuriuos turi atspindėti, arba tikimasi, kad juos atspindės, remiantis apibrėžtais turto, įsipareigojimų, pajamų ir sąnaudų pripažinimo principais.

Finansinių ataskaitų informacija patikima, jei joje pateikiama visa, kas yra reikšminga ir pagrįsta. Informacijos nepateikimas gali nulemti tai, kad finansinės ataskaitos taptų klaidingomis arba klaidinančiomis, todėl nepatikimomis ir netinkamomis.

Palyginamumas:

Grupės įmonės skirtingų ataskaitinių laikotarpių finansinės ataskaitos turi būti palyginamos tam, kad finansinių ataskaitų naudotojai galėtų lyginti informaciją ir priimti teisingus ekonominius sprendimus.

---

2. FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO SUDĖTIS

Grupės įmonės finansinių ataskaitų rinkinį sudaro šios finansinės ataskaitos:

- 1) finansinės būklės ataskaita;
- 2) pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaita;
- 3) nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita;
- 4) pinigų srautų ataskaita;
- 5) aiškinamasis raštas.

2.1. FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA

Finansinės būklės ataskaitoje pateikta informacija turi teisingai parodyti Grupės įmonės turto, nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų būklę paskutinio ataskaitinio laikotarpio dieną. Finansinės būklės ataskaitoje turtas ir įsipareigojimai skirstomi į ilgalaikius ir trumpalaikius.

Ilgalaikis turtas – turtas, kuris naudojamas Grupės įmonės ekonominei naudai gauti ilgiau nei vienerius metus. Ilgalaikiam turtui priskiriamas nematerialusis, materialusis, išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį turtą, naudojimo teise valdomas, investicinis, finansinis turtas, atidėtojo pelno mokesčio turtas ir kitas turtas, kuris atitinka ilgalaikio turto apibrėžimą.

Trumpalaikis turtas – turtas, kuris atitinka bet kurį iš šių kriterijų:

- Tikimasi jį realizuoti, ketinama parduoti arba sunaudoti per įprastinį Grupės įmonės veiklos ciklą;
- Tikimasi jį realizuoti per dvylika mėnesių nuo finansinės būklės ataskaitos datos;
- Jis laikomas pirmiausiai pardavimo tikslais;
- Tai yra grynieji pinigai arba grynujų pinigų ekvivalentai, išskyrus tą atvejį, kai mažiausiai dvylika mėnesių nuo finansinės būklės ataskaitos datos yra apribotas jų keitimas ar naudojimas įsipareigojimui padengti.

Visas kitas turtas turi būti priskiriamas ilgalaikiam turtui.

Grupės įmonė trumpalaikiam turtui priskiria:

- Atsargas (apimant gamtines dujas bei rezervines atsargas avarijų likvidavimui, kurios sunaudojamos per įprastinį įmonės veiklos ciklą arba per 12 mėn. nuo finansinės būklės ataskaitos datos);
- Išankstinius apmokėjimus už trumpalaikį turtą;
- Iš anksto sumokėtą pelno mokestį;
- Per vienerius metus gautinas prekybos ir kitas sumas;
- Kitą trumpalaikį finansinį turtą:
  - o Administruojamas viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (toliau - VIAP) lėšas
  - o Administruojamas suskystintų gamtinių dujų terminalo (toliau - SGDT) lėšas;
  - o Deponuotas lėšas garantijoms ir depozitams;
  - o Biržos dalyvių pinigus (žr. **Error! Reference source not found.** skyrių);
  - o Terminuotus indėlius;
  - o Iki išpirkimo termino laikomas trumpalaikes investicijas;
  - o Pinigus ir pinigų ekvivalentus
  - o Kitą trumpalaikį finansinį turtą.
- Kitą trumpalaikį turtą, kuris atitinka trumpalaikio turto apibrėžimą.

Tos atsargos, kurias yra privaloma laikyti rezerve ir vadovybė nesitiki jų sunaudoti per įprastinį Grupės įmonės veiklos ciklą ar 12 mėn., klasifikuojamos kaip ilgalaikis turtas.

Ilgalaikiai įsipareigojimai yra tie, kuriuos Grupės įmonė turės įvykdyti vėliau nei per ateinančius vienerius metus nuo finansinės būklės ataskaitos datos. Ilgalaikiams įsipareigojimams priskiriama ilgalaikių paskolų, nuomos įsipareigojimų sumos, mokėtinos vėliau nei per ateinančius vienerius metus nuo finansinės būklės ataskaitos datos, ilgalaikės išmokos darbuotojams, atidėtojo pelno mokesčio įsipareigojimai, taip pat kitos ilgalaikės mokėtinos sumos.

Pastaba: dotacijų, susijusių su turtu, kuris įsigytas arba kurio statyba yra pradėta, apskaita aprašyta 3.5.5 skyriuje.

Įsipareigojimas turi būti priskiriamas trumpalaikiams įsipareigojimams, kai atitinka bet kurį iš šių kriterijų:

- tikimasi už jį atsiskaityti per įprastinį ūkio subjekto veiklos ciklą;
- už jį turi būti atsiskaityta per dvylika mėnesių nuo finansinės būklės datos; arba
- Grupės įmonė neturi besąlyginės teisės nukelti atsiskaitymo už įsipareigojimą mažiausiai dvylikai mėnesių nuo finansinės būklės datos.

Trumpalaikiams įsipareigojimams priskiriama per vienerius metus mokėtina ilgalaikių įsipareigojimų (paskolų ir nuomos įsipareigojimų) dalis, trumpalaikės paskolos, prekybos skolos, gauti išankstiniai apmokėjimai, su darbo santykiais susiję įsipareigojimai, mokesčiai ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai.

2.2. PELNO (NUOSTOLIŲ) IR KITŲ BENDRŲJŲ PAJAMŲ ATASKAITA

Informacija apie Grupės įmonės finansinius veiklos rezultatus pateikiama pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.

Grupės pagrindinės veiklos pajamos pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje grupuojamos į:

- Elektros energijos perdavimo ir susijusių paslaugų pajamas;
- Gamtinių dujų perdavimo ir susijusių paslaugų pajamas;
- Kitas pajamas

Grupės įmonės pagrindinės veiklos pajamos gali būti grupuojamos kitaip atspindint Grupės įmonės veiklos specifiką.

Grupės įmonės aiškinamajame rašte pateikiamas kiekvienos iš pagrindinės veiklos pajamų grupių reikšmingų pajamų sumų detalizavimas.

Grupės veiklos sąnaudos grupuojamos pagal pobūdį:

- Elektros energijos perdavimo ir susijusių paslaugų sąnaudos;
- Gamtinių dujų sąnaudos;
- Nusidėvėjimas ir amortizacija;
- Darbo užmokestis ir susijusios sąnaudos;
- Remontų ir priežiūros sąnaudos;
- Telekomunikacijų ir IT sistemų sąnaudos;
- Turto nurašymo sąnaudos;
- Turto vertės sumažėjimo sąnaudos (įskaitant ir ilgalaikio materialiojo turto neigiamą perkainojimą);
- Mokesčiai, išskyrus pelno mokestį;
- Kitos sąnaudos.

Grupės įmonės veiklos sąnaudos gali būti grupuojamos kitaip atspindint Grupės įmonės veiklos specifiką.

Pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje atskirai parodomos finansinės pajamos ir sąnaudos.

Pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje turi būti apskaičiuotos ir pateiktos ataskaitinio laikotarpio veiklos, pelno (nuostolių) prieš apmokestinimą ir grynojo pelno (nuostolių) sumos.

Kitose bendrosiose pajamose atvaizduojami sandoriai yra skirstomi į dvi grupes:

- 1) Kitos bendrosios pajamos, kurios bus perkeltos į pelną (nuostolius) ateityje:
  - galimo parduoti finansinio turto įvertinimo rezultatas;
  - apsisaugojimo nuo rizikos pinigų srautams priemonių pelnas ar nuostolis (efektyvioji dalis);
  - užsienio dukterinių įmonių finansinių ataskaitų, kurių funkcinė valiuta yra užsienio valiuta, perskaičiavimo į eurus rezultatas;
  - grynosios investicijos į užsienyje veikiančį ūkio subjektą apdraudimo veiksmingos apsidraudimo sandorio dalies pelnas arba nuostoliai.
- 2) Kitos bendrosios pajamos, kurios nebus perkeltos į pelną (nuostolius) ateityje:
  - turto perkainojimo rezultatas;
  - aktuarinis pelnas ar nuostolis 19-ajame TAS nurodytais atvejais.

2.3. PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

Grupės įmonės pinigų srautai yra pateikiami netiesioginiu būdu. Netiesioginiu būdu pateikiant pagrindinės veiklos pinigų srautus, ataskaitinio laikotarpio grynasis pelnas (nuostoliai) perskaičiuojamas į ataskaitinio laikotarpio pinigų kiekį, gautą arba išleistą pagrindinėje Grupės įmonės veikloje.

Investicinės ir finansinės veiklos pinigų įplaukos ir išmokos per ataskaitinį laikotarpį pinigų srautų ataskaitoje atskleidžiamos atskirai, išskyrus atvejus, kai pinigų srautai pateikiami grynąja verte.

Investicinės ar finansinės veiklos pinigų srautai, kurie gali būti pateikti grynąja verte:

- 1) piniginės įplaukos ir išmokos klientų vardu, kai tokie pinigų srautai parodo kliento, o ne ūkio subjekto veiklą ir
- 2) piniginės įplaukos ir išmokos tokių straipsnių, kurių greita apyvarta, didelės sumos ir trumpas padengimo terminas.

Piginių įplaukų ir išmokų, kurie gali būti pateikti grynąja verte pavyzdžiai:

- neterminuoto indėlio banke priėmimas ir išmokėjimas;
- investicinėse įmonėse laikomos klientų lėšos; ir
- nuomos mokesčiai, surenkami turto savininkų vardu ir jiems perduodami.
- sumos, susijusios su kreditinių kortelių klientų apyvarta;
- investicijų įsigijimas ir pardavimas; ir
- kiti trumpalaikiai įsiskolinimai, pavyzdžiui, tokie, kurių trukmė – trys ar mažiau mėnesių.

Visi pinigų srautai iš gautų ar sumokėtų dividendų turi būti pateikiami atskirai ir kiekvieną ataskaitinį laikotarpį grupuojami nuosekliai kaip atsirandantys iš investicinės ar finansinės veiklos, kaip aprašyta žemiau.

Grupės įmonės finansinėse ataskaitose sumokėti dividendai priskiriami finansinės veiklos pinigų srautams, o gauti dividendai priskiriami investicinės veiklos pinigų srautams.

Grupės įmonės finansinėse ataskaitose gautos palūkanos priskiriamos investicinės veiklos pinigų srautams, o sumokėtos palūkanos priskiriamos finansinės veiklos pinigų srautams.

2.4. NUOSAVO KAPITALO POKYČIŲ ATASKAITA

Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitoje parodomi visi Grupės įmonės nuosavo kapitalo pokyčiai. Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitoje turi būti pateikiama informacija apie Grupės įmonės nuosavo kapitalo straipsnius ataskaitinio ir lyginamojo laikotarpių pradžioje ir pabaigoje ir apie visus judėjimus per abu laikotarpius.

Kiekvieno rezervo judėjimas nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitoje pateikiamas atskirame stulpelyje.

Informacija apie reikšmingas nuosavo kapitalo pokyčių sumas taip pat atskleidžiama finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte.

2.5. AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Aiškinamajame rašte pateikiama informacija apie Grupės įmonės taikytą apskaitos politiką, kuri turėjo įtakos finansinių ataskaitų duomenims ir gali paveikti finansinių ataskaitų informacijos vartotojų priimamus sprendimus. Jame turi būti pažymėta, kokiais apskaitos standartais vadovaujantis parengtos finansinės ataskaitos. Per ataskaitinius finansinius metus pakeitus apskaitos politiką, turi būti nurodyta ir aptarta šio pakeitimo įtaka Grupės įmonės veiklos rezultatams, nuosavam kapitalui ir (arba) pinigų srautų ataskaitai, pateiktos sumos, kurias įtakoja pasikeitimas, apskaičiuotos pagal seną ir naują metodiką.

Aiškinamojo rašto pastabose taip pat pateikiama reikšminga ir niekur kitur finansinėse ataskaitose nepateikta TFAS reikalaujama informacija (reikšmingų atskaitomybės sumų detalizavimas, paaiškinimai, neapibrėžtųjų įsipareigojimų ir neapibrėžtojo turto bei pobalansinių įvykių atskleidimas ir pan.) ir ta informacija, kuri būtina norint tiksliau parodyti aplinkybes, turinčias ar galinčias turėti įtakos Grupės įmonės veiklai, finansinei būklei, veiklos rezultatams ir pinigų srautams.

2.5.1. POBALANSINIAI ĮVYKIAI IR JŲ ATSKLEIDIMAS

Pobalansiniai įvykiai – palankūs ar nepalankūs įvykiai, kurie įvyksta per laikotarpį nuo finansinės būklės ataskaitos datos („balanso datos“) iki tos datos, kai vadovybė patvirtina finansines ataskaitas.

Išskiriami du pobalansinių įvykių tipai:

- įvykiai, pateikiantys įrodymų apie finansinės būklės ataskaitos datą egzistavusias sąlygas (koreguojantys įvykiai po finansinės būklės ataskaitos datos); ir
- įvykiai, parodantys jau po finansinės būklės ataskaitos datos atsiradusias sąlygas (nekoreguojantys įvykiai po finansinės būklės ataskaitos datos).

Koreguojantys įvykiai po balanso datos

Grupės įmonė turi koreguoti savo finansinėse ataskaitose pripažintas sumas, kad galėtų įtraukti po finansinės būklės ataskaitos datos įvykusius koreguojančius ūkinius įvykius.

Nekoreguojantys įvykiai po balanso datos

Grupės įmonė neturi koreguoti finansinėse ataskaitose pripažintų sumų dėl to, kad parodytų nekoreguojančius įvykius po finansinės būklės ataskaitos datos.

Jeigu nekoreguojantys įvykiai po finansinės būklės ataskaitos datos yra reikšmingi, jų nepateikimas gali turėti įtakos vartotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis finansinėmis ataskaitomis.

Atitinkamai Grupės įmonė apie kiekvieną reikšmingos kategorijos nekoreguojantį įvykį po finansinės būklės ataskaitos datos turi pateikti tokią informaciją:

- įvykio pobūdį; ir
- šio įvykio finansinio poveikio įvertinimą arba pranešimą, kad tokio įvertinimo atlikti neįmanoma.

Dividendai

Jeigu nuosavybės priemonių turėtojams (kaip nurodyta 32-ajame TAS „Finansinės priemonės. Atskleidimas ir pateikimas“) dividendai pripažįstami ir paskelbiami po finansinės būklės ataskaitos datos, Grupės įmonė neturi pripažinti šių dividendų kaip įsipareigojimų finansinės būklės ataskaitos dieną.

Jeigu dividendai pripažįstami ir paskelbiami po finansinės būklės ataskaitos datos, bet prieš tai, kai vadovybė įgaliota finansines ataskaitas paskelbti, tada dividendai finansinės būklės ataskaitos datą nėra pripažįstami įsipareigojimu, nes pagal 37-ąjį TAS jie neatitinka dabartinio įsipareigojimo kriterijų. Tokie dividendai atskleidžiami aiškinamajame rašte, remiantis 1-uoju TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“.

2.5.2. FINANSINIŲ ATASKAITŲ PATVIRTINIMO DATA

Grupės įmonės vadovybė tvirtina finansines ataskaitas, kai jos yra pasirašomos įmonės vadovo ir vyriausiojo buhalterio arba kito asmens, galinčio tvarkyti įmonės buhalterinę apskaitą. Vadovybės pasirašymo data yra laikoma finansinių ataskaitų patvirtinimo data. Pobalansiniai įvykiai apima visus įvykius iki finansinių ataskaitų patvirtinimo dienos, net jeigu tie įvykiai įvyksta jau paskelbus pelną ar kitą finansinę informaciją. Grupės įmonė turi nurodyti datą, kada finansines ataskaitas patvirtino vadovybė. Vartotojams svarbu žinoti, kada vadovybė patvirtino finansines ataskaitas, nes po šios datos finansinės ataskaitos įvykių neatspindi.

Pagal LR akcinių bendrovių įstatymą Grupės įmonės akcininkai turi teisę arba patvirtinti finansines ataskaitas, arba nepatvirtinti jų ir reikalauti naujų finansinių ataskaitų parengimo. Grupės įmonė privalo nurodyti šį faktą finansinėse ataskaitose.

2.5.3. APSKAITINIŲ ĮVERTINIMŲ TIKSLINIMAS

Apskaitinių įvertinimų tikslinimas yra neatskiriama apskaitos proceso dalis. Naujas įvertinimas atliekamas remiantis naujausia turima informacija apie turto ir įsipareigojimų dabartinę būklę ir būsimą naudą. Naujas apskaitinis įvertinimas nedaro įtakos finansinių ataskaitų informacijos patikimumui, todėl apskaitoje taisomas ir finansinėse ataskaitose parodomas perspektyviniu būdu. Jei sudėtinga nustatyti, ar keitimą laikyti apskaitos politikos, ar apskaitinio įvertinimo keitimu, tai laikoma apskaitinio įvertinimo keitimu.

Apskaitinio įvertinimo keitimo poveikis (jeigu yra reikšmingas) turi būti parodomas:

- laikotarpio, kada buvo atliktas keitimas finansinėse ataskaitose, jei keitimas darė įtaką tik to laikotarpio finansinių ataskaitų duomenims;
- laikotarpio, kada buvo atliktas keitimas ir vėlesnių laikotarpių finansinėse ataskaitose, jei keitimas darė įtaką ir vėlesnių laikotarpių finansinių ataskaitų duomenims.

Apskaitinio įvertinimo keitimas gali daryti poveikį tik ataskaitinio laikotarpio arba tiek ataskaitinio, tiek vėlesnių laikotarpių finansinių ataskaitų duomenims. Abiem atvejais pakeitimo poveikis ataskaitinio laikotarpio rezultatams yra pripažįstamas kaip to laikotarpio pajamos ar sąnaudos. Įtaka, jei ji yra, būsimiems laikotarpiams pripažįstama būsimais laikotarpiais.

Grupės įmonė apskaitinio įvertinimo keitimo poveikį įtraukia į tą pačią pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos eilutę, kurioje buvo apskaitytas pirminis įvertinimas, nebent pasikeitimas ataskaitiniu laikotarpiu įtakoja tik finansinės būklės ataskaitos straipsnius.

Jei per ataskaitinį laikotarpį keičiami apskaitiniai įvertinimai, turintys reikšmingą įtaką finansinėms ataskaitoms, to laikotarpio finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte turi būti nurodytos pakeitimų priežastys bei jų įtaka finansinių ataskaitų straipsniams.

2.5.4. APSKAITOS POLITIKOS KEITIMAS

Remiantis 8-ojo TAS 14 straipsniu, Grupės įmonė keičia apskaitos politiką tik tuo atveju, jeigu keitimas:

- Yra reikalaujamas standarto ar aiškinimo; arba
- leidžia paruošti finansines ataskaitas, teikiančias labiau patikimą ir aktualesnę informaciją apie sandorių, kitų įvykių ar sąlygų poveikį Grupės įmonės finansinei būklei, finansiniam rezultatui ar pinigų srautams.

Pagal TFAS savanoriškas, t.y. keitimas įmonės iniciatyva, o ne dėl pasikeitusių TFAS reikalavimų, ar naujai įsigaliojusių TFAS, taikomų apskaitos principų keitimas yra galimas tik tuo atveju, jeigu dėl tokio pakeitimo Grupė įmonė galės parengti labiau patikimą ir aktualesnę finansinę informaciją.

Žemiau pateikiami kriterijai, į kuriuos Grupės įmonės vadovybė atsižvelgia nusprendžiant, ar siūlomas apskaitos politikos pakeitimas yra labiau tinkamas nei šiuo metu naudojama Grupės įmonės apskaitos politika:

- Ar siūlomi apskaitos politikos pakeitimai yra pateikti bei priimtini pagal TFAS, TFAAK aiškinimus ir pakeitimus bei kitą apskaitą reglamentuojančią teisinę bazę;
- Ar siūlomi apskaitos politikos pakeitimai yra plačiai pripažinti ir taikomi praktikoje;
- Ar atlikus siūlomus apskaitos politikos pakeitimus informacija, pateikiama finansinių ataskaitų vartotojams, bus naudingesnė vertinant praeities, dabarties ir ateities įvykius. Šiuo atveju svarbu įvertinti operacijų ir įvykių, kurie yra apskaitos politikos pokyčių objektas, turinį ir tai, ar apskaitos politikos pakeitimai daro įtaką teisingam finansinės informacijos pateikimui, atsižvelgiant į ekonominius faktus, verslo tikslus ir ilgalaikius vadovybės planus.

Jeigu siekiama pakeisti apskaitos politikos dalis atitinka visus aukščiau išvardintus kriterijus, – toks apskaitos politikos pakeitimas laikomas atitinkantis TFAS reikalavimus savanoriškam apskaitos politikos keitimui.

Reikalavimų, susijusių su savanorišku apskaitos politikos keitimu pagal TFAS, įgyvendinimas reikalauja reikšmingų Grupės įmonės vadovybės įvertinimų nustatant, ar naujasis apskaitos principas pateikia tinkamesnę ir labiau aktualią finansinę informaciją, todėl prieš galutinai patvirtinant bet kokį apskaitos politikos pakeitimą Grupės įmonės vadovybė įvertinimą patikslina ir susiderina su Grupės įmonės auditoriumi.

Pagal pakeistą apskaitos politiką duomenys perskaičiuojami ir finansinėse ataskaitose parodomi retrospektyviniu būdu, išskyrus atvejus, kai neįmanoma nustatyti konkretaus apskaitos politikos keitimo poveikio vieno arba daugiau pateiktų ankstesniųjų laikotarpių finansinių ataskaitų lyginamajai informacijai. Tokiu atveju Grupės įmonė naują apskaitos politiką turi pritaikyti ankstesniųjų laikotarpių lyginamajai informacijai nuo anksčiausios įmanomos datos.

Taikant retrospektyvinį būdą, apskaitos politikos pakeitimas parodomas taip, lyg naujoji apskaitos politika būtų visą laiką taikyta ūkinėms operacijoms ir įvykiams nuo pat jų atsiradimo:

-
- Koreguojamas ataskaitinio laikotarpio pradžios bei, jei apskaitos politika įtakoja ir ankstesnį nei praėjusį ataskaitinį laikotarpį, pateikiamo ankstesnio (palyginamojo) ataskaitinio laikotarpio pradžios nepaskirstytojo pelno (nuostolių) likutis;
  - Perskaičiuojami ir pakoreguojami ataskaitinio ir palyginamojo ataskaitinių laikotarpių finansinių ataskaitų straipsniai ir aiškinamajame rašte pateikiama lyginamoji informacija.

Finansinės būklės ataskaitoje, be einamojo ir ankstesnio ataskaitinio laikotarpio pabaigos duomenų, parodomi ankstesniojo ataskaitinio laikotarpio pradžios duomenys (pateikiamos trys finansinės būklės ataskaitos: einamojo laikotarpio pabaigos, einamojo laikotarpio pradžios ir ankstesnio (palyginamojo) laikotarpio pradžios).

Jei Grupės įmonė negali retrospektyviai taikyti naujos apskaitos politikos, nes neįmanoma nustatyti šios politikos taikymo poveikio visiems ankstesniesiems laikotarpiams, naujoji apskaitos politika yra taikoma perspektyviai. Šiuo atveju praėjusių finansinių metų duomenų finansinėse ataskaitose koreguoti nereikia. Pagal šį būdą nauja apskaitos politika taikoma nuo sprendimo ją taikyti priėmimo dienos. Poveikis, kurį daro toks apskaitos politikos pakeitimas, parodomas einamojo laikotarpio finansinėse ataskaitose ir aprašomas aiškinamajame rašte.

Visą informaciją, susijusią su apskaitos politikos keitimu, Grupės įmonė aprašo aiškinamajame rašte pagal 8-ojo TAS atskleidimų reikalavimus.

2.5.5. KLAIDŲ TAISYMAS

Ankstesnių ataskaitinių laikotarpių apskaitos klaidos finansinėse ataskaitose gali būti pastebėtos einamuoju ataskaitiniu laikotarpiu. Apskaitos klaidų gali atsirasti dėl neteisingų skaičiavimų, netikslaus apskaitos metodo taikymo, neteisingo ūkinės operacijos ar įvykio registravimo ar atskleidimo finansinėse ataskaitose, dėl apgaulės ar apsirikimo. Jei šios klaidos nėra reikšmingos, jos taisomos einamojo ataskaitinio laikotarpio ataskaitoje ir finansinėse ataskaitose. Ištaisytos klaidos rezultatas įtraukiamas į tą pačią finansinės būklės ir pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos eilutę, kurioje ji ir buvo padaryta.

Grupės įmonė laiko atskirą klaidą reikšminga, jei ji yra lygi ar didesnė pagal 1.5 skyriuje aptartą skaičiavimo metodą nusistatytą reikšmingumo dydį. Klaida taip pat laikoma reikšminga, jei per ataskaitinį laikotarpį buvo nustatyta keletas klaidų ir jų bendra suma viršija minėtą dydį.

Reikšmingos klaidos taisomos retrospektyviai, koreguojant einamojo ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose pateikiamą lyginamąją ankstesnio laikotarpio finansinę informaciją bei nepaskirstytojo pelno (nuostolių) likutį, buvusį kiekvieno ataskaitinio laikotarpio, iki kurio buvo padaryta klaida, pradžioje. Šie koregavimai įforminami surašant buhalterinę pažymą. Ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų bei lyginamoji ankstesnių laikotarpių informacija yra perskaičiuojama ir pateikiama tokia, kokia būtų, jeigu reikšminga klaida būtų buvusi ištaisyta tuo laikotarpiu, kada ji buvo padaryta. Jei klaidos poveikio vieno arba daugiau ankstesniųjų pateiktų laikotarpių lyginamajai informacijai nustatyti neįmanoma, Grupės įmonė taiso anksčiausio laikotarpio, kurio atžvilgiu retrospektyvų taisymą jau galima atlikti (tai gali būti ir dabartinis laikotarpis), turto, įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo pradinius likučius.

Visą informaciją, susijusią su reikšmingu klaidų taisymu, Grupės įmonė aprašo aiškinamajame rašte pagal 8-ojo TAS atskleidimų reikalavimus.

2.5.6. UŽSIENIO VALIUTA

Turtas ir įsipareigojimai, išreikšti užsienio valiuta, finansinių ataskaitų datai yra perskaičiuojami į nacionalinę valiutą, taikant atitinkamo laikotarpio pabaigoje galiojusį keitimo kursą pagal Europos Centrinio banko ir Lietuvos banko skelbiamus užsienio valiutų santykius. Valiutos perkainavimo skirtumai, susidarę vykdant ar apskaitant sandorius užsienio valiuta skirtingu keitimo kursu, negu jie buvo pirmą kartą užfiksuoti, yra įtraukiami į finansinės veiklos sąnaudas arba pajamas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje už tą laikotarpį, kai šie skirtumai susidarė. Pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje finansinių pajamų (sąnaudų) straipsnyje yra fiksuojamas skirtumas tarp teigiamos ir neigiamos valiutų kursų įtakos. Sandoriai užsienio valiuta yra perskaičiuoti į nacionalinę valiutą, taikant sandorio metu galiojusį keitimo kursą pagal Lietuvos banko nustatytą tvarką.

Užsienio dukterinių įmonių (kurių funkcinė valiuta yra kita nei euras) (jeigu tokių būtu) turtas ir įsipareigojimai verčiami į eurus ataskaitos sudarymo datą, naudojant finansinės būklės ataskaitos datos valiutos keitimo kursą, o jų pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos perskaičiuojamos taikant vidutinį metų valiutos keitimo kursą. Valiutos keitimo skirtumai apskaitomi kitose bendrose pajamose. Pardavus užsienio dukterinę įmonę, kitose bendrose pajamose sukauptas valiutos perskaičiavimo rezultatas yra pripažįstamas pelne (nuostoliuose).

2.5.7. SUSIJUSIŲ ŠALIŲ APIBRĖŽIMAS IR ATSKLEIDIMAS

Šalis yra susijusi, jeigu ji:

- a) Asmuo arba artimas to asmens šeimos narys yra susijęs su ataskaitas teikiančiu ūkio subjektu, jei tas asmuo:
  - 1) kontroliuoja arba bendrai kontroliuoja ataskaitas teikiantį ūkio subjektą;
  - 2) turi reikšmingos įtakos ataskaitas teikiančiam ūkio subjektui; arba
  - 3) yra vienas iš ataskaitas teikiančio ūkio subjekto arba jį patronuojančios įmonės pagrindinių vadovujančių darbuotojų.
- b) Ūkio subjektas yra susijęs su ataskaitas teikiančiu ūkio subjektu, jei tenkinama bet kuri iš šių sąlygų:
  - 1) ūkio subjektas ir ataskaitas teikiantis ūkio subjektas priklauso tai pačiai grupei (tai reiškia, kad kiekviena patronuojanti įmonė, dukterinė įmonė ir bendra dukterinė įmonė yra susijusi su kitomis);
  - 2) vienas ūkio subjektas yra kito ūkio subjekto asocijuotoji įmonė arba bendra įmonė (arba grupės, kuriai priklauso kitas ūkio subjektas, asocijuotoji įmonė arba bendra įmonė);
  - 3) abu ūkio subjektai yra tos pačios trečiosios šalies bendros įmonės;
  - 4) vienas ūkio subjektas yra trečiosios šalies bendra įmonė, o kitas ūkio subjektas yra trečiosios šalies asocijuotoji įmonė;
  - 5) ūkio subjektą kontroliuoja arba bendrai kontroliuoja a punkte nurodytas asmuo;
  - 6) a punkto 1) papunktyje nurodytas asmuo turi reikšmingos įtakos ūkio subjektui arba yra vienas iš ūkio subjekto (arba ūkio subjekto patronuojančios įmonės) pagrindinių vadovujančių darbuotojų
  - 7) Ūkio subjektas arba bet kuris grupės, kuriai jis priklauso, narys teikia pagrindinių vadovujančių darbuotojų paslaugas ataskaitas teikiančiam ūkio subjektui arba ataskaitas teikiančio ūkio subjekto patronuojančiajai įmonei.

Susijusių šalių sandoris – tai bet kokio pobūdžio sandoris / ūkinė operacija, tokia kaip, bet neapsiribojant: turto / išteklių pervedimas / pardavimas / pirkimas, paslaugų teikimas / gavimas arba įsipareigojimų prisiėmimas / perleidimas tarp susijusių šalių, neatsižvelgiant į tai, ar nustatoma kokia nors kaina, ar ne. Į susijusių šalių sandorio apibrėžimą patenka ir tokie sandoriai, kurie nėra iš karto registruojami Grupės įmonės finansinės būklės ataskaitoje ar pelno (nuostolių) bei kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, pavyzdžiui: garantijos, laidavimai ir pan.

Artimi asmens šeimos nariai – šeimos nariai, galintys turėti įtakos asmeniui, ar asmuo turi jiems įtakos sandoriuose su ūkio subjektu. Jie gali būti:

- 1) asmens sutuoktinis, sugyventinis, partneris ir vaikai;
- 2) asmens sutuoktinio, sugyventinio, partnerio vaikai; ir
- 3) asmens arba jo sutuoktinio, sugyventinio, partnerio išlaikytiniai.

Kontrolė – teisė valdyti ūkio subjekto finansinę ir veiklos politiką, siekiant gauti naudos iš jo veiklos.

Bendra kontrolė – sutartimi įteisintas ekonominės veiklos kontrolės pasidalijimas.

Pagrindiniai vadovaujantys darbuotojai – tie asmenys, kurie turi valdžią ir yra tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingi už ūkio subjekto veiklos planavimą, vadovavimą šiai veiklai ir jos kontrolę, pvz., direktoriai (generalinis direktorius ir kiti).

Reikšminga įtaka – teisė dalyvauti priimant ūkio subjekto finansinės ir ekonominės veiklos politikos sprendimus, tačiau tai nėra šios politikos kontrolė. Reikšmingą įtaką gali garantuoti akcijų nuosavybė, įstatai arba sutartis.

Vertinant kiekvieną įmanomą susijusių šalių santykių atvejį, dėmesys turi būti sutelkiamas ne tik į teisinę formą, bet ir santykių esmę.

Kadangi Grupė yra kontroliuojama Valstybės institucijos, Grupės įmonėms pagal TFAS taikomi specialūs (glaustesni) reikalavimai susijusių šalių sandorių ir skolų likučių, įskaitant įsipareigojimus, atskleidimams, kai susijusi šalis yra:

- a) valdžios institucija, kontroliuojanti Grupę; ir
- b) kitas ūkio subjektas, kuris yra susijusi šalis dėl to, kad ta pati valdžios institucija kontroliuoja arba bendrai kontroliuoja tiek Grupę, tiek kitą ūkio subjektą arba turi jiems reikšmingos įtakos.

Tokiu atveju, Grupės įmonė turi atskleisti tokią informaciją apie sandorius ir susijusius skolų likučius su Valstybės kontroliuojamoms įmonėmis:

- a) valdžios institucijos pavadinimą ir jos santykių su ataskaitas teikiančiu ūkio subjektu pobūdį (t. y. kontrolė, bendra kontrolė arba reikšminga įtaka);
- b) pakankamai išsamią informaciją, padedančią Grupės įmonės finansinių ataskaitų vartotojams suprasti susijusių šalių sandorių poveikį jo finansinėms ataskaitoms:
  - kiekvieno savaime reikšmingo sandorio pobūdį ir sumą; ir
  - kitų sandorių, kurie yra reikšmingi kaip visuma, bet ne kiekvienas atskirai, atveju – kokybinį arba kiekybinį jų turinį.

Jeigu tarp susijusių šalių buvo sandorių, ūkio subjektas turi nurodyti susijusių šalių santykių pobūdį, informaciją, kuri yra būtina, norint suprasti galimą šių santykių poveikį finansinėms ataskaitoms, sandorius ir skolų likučius. Būtina pateikti bent šią informaciją:

- a) sandorių sumas;
- b) skolų likučių sumą,
- c) skolų likučių sąlygas ir tai, ar jos patikimos, taip pat skolų padengimo pobūdį;
- d) bet kokių duotų ar gautų garantijų sudėtinės dalis;
- e) abejotinų skolų, susijusių su skolų likučių suma, atidėjinius;
- f) per ataskaitinį laikotarpį pripažintas sąnaudas, susijusias su blogomis ar abejotomis susijusių šalių skolomis.

Panašaus pobūdžio straipsniai gali būti pateikiami juos sujungiant, išskyrus tuos atvejus, kai atskiras pateikimas būtinas dėl to, kad būtų galima suprasti susijusių šalių sandorių įtaką ūkio subjekto finansinėms ataskaitoms.

Informacija apie sandorius ir likučius su susijusiomis šalimis turi būti pateikiama informaciją grupuojant pagal toliau pateikiamus susijusių šalių tipus:

- a) patronuojančią įmonę;
- b) kitus ūkio subjektus, bendrai kontroliuojančius Grupės įmonę arba darančius joms reikšmingą įtaką;
- c) dukterines įmones;
- d) asocijuotąsias įmones;
- e) bendras įmones, kurių dalininke yra Grupės įmonė;
- f) Grupės įmonės vadovaujančius darbuotojus; ir
- g) kitas susijusias šalis.

Grupėje Pagrindiniais Vadovaujančiais darbuotojais laikomi aukščiausio lygio vadovai, kaip nustatyta UAB „EPSO-G“ įmonių grupės darbuotojų atlygio politikoje bei kolegialios priežiūros valdymo organų nariai.

Finansinėse ataskaitose Grupės įmonė turi pateikti bendrą pagrindinių vadovaujančių darbuotojų kompensacijų sumą ir kompensacijas, priskiriamas kiekvienai šių kategorijų:

- a) trumpalaikes išmokas darbuotojams;
- b) išmokas, mokamas pasibaigus tarnybos laikui;
- c) kitas ilgalaikes išmokas;
- d) išeitinės išmokas; ir
- e) mokėjimą akcijomis.

---

3. APSKAITOS PRINCIPAI

3.1. KONSOLIDAVIMO PRINCIPAI IR VERSLO JUNGIMŲ APSKAITA

Konsoliduotos finansinės ataskaitos apima Grupės įmonę ir jos dukterines įmones. Grupę sudarančių įmonių finansinės ataskaitos yra parengtos tai pačiais datais bei taikant vienodus apskaitos principus.

Dukterinės įmonės – tai įmonės, kur Grupės įmonė turi galią valdyti ūkio subjektą, į kurį investuojama (t. y. turi galiojančių teisių, kurios jam šiuo metu suteikia galimybę vadovauti svarbiai veiklai), gali arba turi teisę gauti kintamą grąžą iš savo ryšio su ūkio subjektu, į kurį investuojama, ir gali naudotis savo galia valdyti ūkio subjektą, į kurį investuojama, kad paveiktų investuotojo grąžos dydį. Dukterinės įmonės dar yra vadinamos patronuojamosios įmonės. Grupės įmonė, kuri turi dukterinių įmonių dar yra vadinama patronuojančioji įmonė.

Dukterinės įmonės yra konsoliduojamos nuo tos datos, kai jų kontrolė pereina Grupės įmonei, ir nebėra konsoliduojamos nuo tos datos, kai kontrolė perleidžiama už Grupės įmonės ribų. Visi tarpusavio sandoriai, likučiai ir nerealizuotas sandorių pelnas ar nuostoliai tarp Grupės įmonės ir jos patronuojamųjų įmonių yra eliminuojami. Nuosavas kapitalas ir grynasis rezultatas, priskirtinas akcininkų mažumai, finansinės būklės ir pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitose yra parodomi atskirai.

Pagal LR įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymo nuostatas, įmonių grupės požiūriu patronuojamoji įmonė laikoma nereikšminga, jeigu jos turtas finansinių metų pabaigoje neviršija 5 procentų patronuojančiosios įmonės turto, o pardavimo grynosios pajamos per atskaitinius metus neviršija 5 procentų patronuojančiosios įmonės pardavimo grynujų pajamų per tą patį laikotarpį. Ši nuostata netaikoma, jeigu toje pačioje įmonių grupėje yra keletas tokių patronuojamųjų įmonių ir jų finansinių ataskaitų nekonsolidavus būtų pažeistas reikšmingumo principas ir reikalavimas teisingai parodyti įmonių grupės turtą, nuosavą kapitalą, įsipareigojimus, pajamas, sąnaudas ir pinigų srautus. Atskirose patronuojančios įmonės finansinėse ataskaitose investicijos į dukterines įmones yra apskaitomos įsigijimo savikainos metodu. Investicijų vertė mažinama pripažįstant investicijų vertės sumažėjimą. Toks vertės mažinimas yra vertinamas ir taikomas kiekvienai investicijai atskirai.

Sandoriai su nekontroliuojančios dalies akcininkais, dėl kurių kontrolė neprarandama, apskaitomi kaip sandoriai, kurie pripažįstami nuosavo kapitalo dalyje, t. y. kaip sandoriai su akcininkais. Skirtumas tarp sumokėto atlygio tikrosios vertės ir įsigytos dukterinės įmonės atitinkamos grynojo turto dalies balansinės vertės apskaitomas nuosavame kapitale. Vykdamas perleidimo nekontroliuojančiai daliai sandorius, pelnas ar nuostoliai taip pat apskaitomi nuosavo kapitalo dalyje.

Verslo jungimams, įvykusiems tarp bendro pavaldumo įmonių, nėra taikomas 3-iasis TFAS „Verslo jungimai“. Verslo jungimo sandoriai tarp bendro pavaldumo ūkio subjektų yra apskaitomi taikant dalyvavimo (kontrolės) sujungimo (angl. pooling of interest) (kitais: buvusių apskaitinių verčių) metodą. Grupės įmonė nepripažįsta turto ir įsipareigojimų jų tikrosiomis vertėmis įsigijimo dieną, o apjungia įsigytą turtą ir įsipareigojimus balansinėmis vertėmis. Prestižas neatsiranda, o skirtumas tarp sumokėto atlygio ir įsigyto grynojo turto apskaitinės vertės apskaitomas tiesiogiai nuosavybėje. Įsigytos įmonės rezultatai yra konsoliduojami taip, tarytum įsigyta įmonė visuomet buvo kontroliuojama (arba nuo bendros kontrolės atsiradimo momento).

Įsigijimo metodas ir prestižas

Verslo jungimai apskaitomi naudojant įsigijimo metodą. Įsigijimo savikaina yra nustatoma sudedant pervesto atlygio tikrąją vertę įsigijimo dieną ir mažumos dalies įsigytame subjekte, jei tokia yra, sumą. Neapibrėžta atlygio dalis, kurią pirkėjas turės mokėti, pripažįstama tikrąja verte įsigijimo dieną. Neapibrėžto atlygio, kuris laikomas turtu ar įsipareigojimu, tolesni įvertinimai tikrąja verte bus pripažinti pagal 39 TAS per pelną / nuostolį ir nedaro įtakos įsigijimo metu nustatytai prestižo vertei. Jei neapibrėžtasis atlygis yra klasifikuojamas kaip nuosavas kapitalas, jis nėra pakartotinai vertinamas, o jo vėlesnis mokėjimas yra apskaitomas nuosavo kapitalo dalyje. Kiekvieno verslo įsigijimo atveju pirkėjas įvertina mažumos dalį įsigytame subjekte arba tikrąja verte, arba proporcinga įgyjamo subjekto identifikuojamo grynojo turto dalimi. Patirtos įsigijimo išlaidos yra nurašomos, įtraukiant jas į administracines sąnaudas.

Jei verslo jungimas vykdomas etapais, pirkėjo iš anksčiau valdoma nuosavybės dalis įgyjamoje įmonėje yra įvertinama tikraja verte įsigijimo dieną per pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitą.

Grupės įmonė įsigytą identifikuojamą dukterinės įmonės turtą ir įsipareigojimus (įskaitant ir neapibrėžtuosius) įvertina tikraja verte. Prestižas yra pripažįstamas įsigijimo verte ir yra lygus sumai, kuria visas pervestas atlygis, įskaitant pripažintą mažumos dalies sumą, viršija grynąją tikrąją verte vertinamo dukterinėje įmonėje įsigyjamo turto ir įvertintų įsipareigojimų sumą. Jei šis atlygis yra mažesnis nei tikroji įsigytos dukterinės įmonės grynojo turto vertė, skirtumas yra pripažįstamas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.

Po pirminio pripažinimo prestižas yra apskaitomas įsigijimo verte, atėmus bet kokius sukauptus vertės sumažėjimo nuostolius. Prestižas nėra amortizuojamas, tačiau kiekvienais metais yra atliekamas vertinamas, ir jeigu yra nustatomas jo vertės sumažėjimas, jis pripažįstamas sąnaudomis tą laikotarpį, kurį buvo nustatytas. Vertės sumažėjimo įvertinimo tikslais verslo jungimo metu įgytas prestižas nuo įsigijimo datos yra priskiriamas tiems Grupės įplaukas kuriantiems vienetams, kurie, kaip tikimasi, turės naudos iš susijungimo, nepriklausomai nuo to, ar įgyjamos įmonės kitas turtas ar įsipareigojimai yra priskiriami šiems vienetams. Vėlesniais laikotarpiais prestižo vertės sumažėjimas nėra atstatomas.

Kai prestižas sudaro įplaukas kuriančio vieneto dalį, ir to vieneto sudėtyje esančios veiklos dalis yra parduodama, prestižas, susijęs su parduota veikla, yra įtraukiamas į parduodamos veiklos apskaitinę vertę, nustatant pelną arba nuostolius iš veiklos pardavimo. Tokiu atveju parduotas prestižas yra įvertinamas, atsižvelgiant į parduotos veiklos santykinę vertę, lyginant su likusia įplaukas kuriančio vieneto dalimi.

Konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose su konsoliduojamomis dukterinėmis įmonėmis susijęs prestižas parodomas nematerialiojo turto dalyje.

Atskirosiose Grupės įmonės finansinėse ataskaitose investicija į dukterinę įmonę yra apskaitoma įsigijimo savikaina, sumažinta vertės sumažėjimo nuostoliais (jeigu tokiu yra).

3.2. INVESTICIJŲ KLASIFIKACIJA

Investicijos skirstomos į šias grupes:

- investicijos į dukterines įmones;
- investicijos į jungtinę veiklą (t.y. į bendrą veiklą arba į bendrai valdomą įmonę);
- investicijos į asocijuotąsias įmones;
- kitos investicijos.

Dukterinės įmonės

Dukterinė įmonė - tai Patronuojančios Grupės įmonės kontroliuojama kita įmonė.

Kontrolė pagal TFAS apibrėžiama kaip galia valdyti ūkio subjektą, į kurį investuojama (t.y. turi galiojančių teisių, kurios jam šiuo metu suteikia galimybę vadovauti svarbiai veiklai), galimybė arba turėjimas teisės gauti kintamą grąžą iš savo ryšio su ūkio subjektu, į kurį investuojama, ir galimybė naudotis savo galia valdyti ūkio subjektą, į kurį investuojama, kad paveiktų investuotojo grąžos dydį.

Jungtinė veikla

Jungtinė veikla – tai veikla, kurią bendrai kontroliuoja dvi arba daugiau šalių. Tokiu atveju šalys yra saistomos sutartimi įforminto susitarimo ir tuo susitarimu dviem arba daugiau iš tų šalių suteikta *bendra veiklos kontrolė*, t.y., sprendimams dėl svarbios veiklos priimti būtinas vieningas šalių, kurios dalijasi kontrole, sutarimas.

Jungtinė veikla gali būti bendra veikla arba bendrai valdoma įmonė.

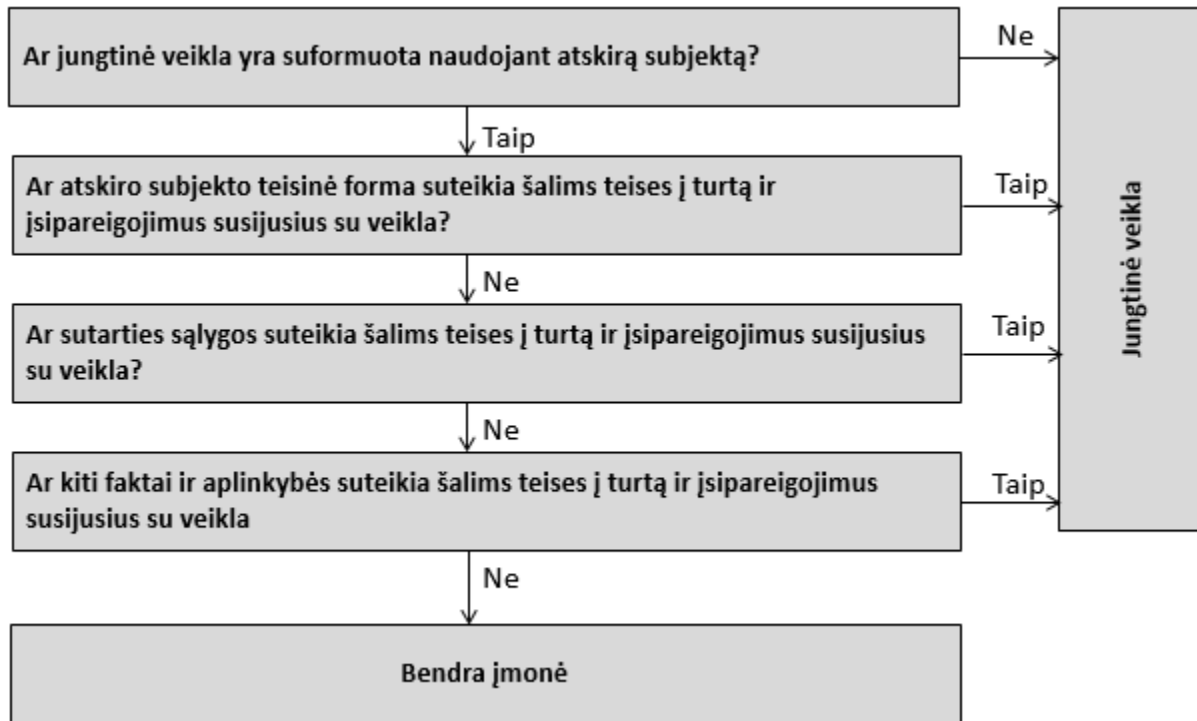
Bendra veikla – tai jungtinė veikla, kai veiklą bendrai kontroliuojančios šalys turi teisių į tos veiklos turtą ir prievolių vykdyti su ta veikla susijusius įsipareigojimus. Tos šalys vadinamos bendros veiklos vykdytojais.

Bendrai valdoma įmonė – tai jungtinės veiklos bendrovė, kurioje dalininkų susitarimu bendrai kontroliuojama vykdoma ekonominė veikla ir su veikla susijusiems strateginiams finansiniams ir veiklos sprendimams priimti būtinas vieningas šalių, kurios dalijasi kontrole, (dalininkų) sutikimas.

Grupės įmonė vertina ir turi priimti sprendimą, ar jungtinė veikla yra bendra veikla, ar bendra įmonė.. Grupės įmonė nustato jungtinės veiklos, kurioje dalyvauja, rūšį, atsižvelgdamas į savo teises ir prievoles, susijusias su ta veikla. Grupės įmonė, vertindama savo teises ir prievoles, atsižvelgia į veiklos struktūrą bei teisinę formą, šalių sutartimi įforminto susitarimo sąlygas ir, kai tinka, į kitus faktus bei aplinkybes.

Toliau pateikiamas grafinis 11 TFAS reikalavimų sąrašas padedantis nustatyti ar jungtinė veikla yra bendra veikla ar bendrai valdoma įmonė:

Asocijuotosios įmonės

Asocijuota įmonė – tai tokia įmonė, kuriai Grupės įmonė daro reikšmingą įtaką, tačiau nekontroliuoja. Reikšminga įtaka – tai galimybė dalyvauti priimant ūkio subjekto, į kurį investuojama, finansinės ir veiklos politikos sprendimus, nekontroliuojant ar bendrai nekontroliuojant šios politikos. Ji paprastai susijusi su nuosavybės dalimi nuo 20 iki 50 proc.

Grupės įmonės reikšmingą įtaką paprastai įrodo vienas ar keletas šių požymių:

- atstovavimas investicijos objekto direktorių valdyboje ar tolygiame valdymo organe;
- dalyvavimas nustatant ūkinės-finansinės veiklos politiką;
- vyksta reikšmingi sandoriai tarp investuotojo ir investicijos objekto;
- tarpusavyje keičiamasi vadovaujančiais darbuotojais;
- suteikiama esminė techninė informacija.

Vertinant, ar ūkio subjektas daro reikšmingą įtaką ar kontroliuoja, atsižvelgiama į turimas potencialias balsavimo teises, kurios *šiuo metu* gali būti naudojamos ar konvertuojamos, ir į jų poveikį, taip pat į kitų ūkio subjektų turimas potencialias balsavimo teises. Potencialios balsavimo teisės šiuo metu negali būti naudojamos ar konvertuojamos, jeigu, pavyzdžiui, jas galima bus naudoti ar konvertuoti tik nuo tam tikros datos ateityje arba po tam tikro įvykio.

Potencialios balsavimo teisės - ūkio subjekto turimos finansinės priemonės, kurias naudojant ar konvertuojant galima gauti papildomų balsavimo teisių arba sumažinti kitos šalies balsavimo teises priimant kito ūkio subjekto finansinės arba veiklos politikos sprendimus, pvz., pasirinkimo pirkti akcijas sandoriai, skolos ar nuosavybės priemonės, konvertuojamos į paprastąsias akcijas, ir pan.

Kitos investicijos

Visos kitos investicijos yra apskaitomos pagal TAS 39 „Finansiniai instrumentai: pripažinimas ir įvertinimas“ (žr. 3.4.5 skyrių).

3.3. INVESTICIJŲ Į BENDRĄ VEIKLĄ, Į BENDRAS IR ASOCIJUOTĄSIAS ĮMONES APSKAITA

Investicijų į bendrą veiklą apskaita

Bendros veiklos vykdytojas pripažįsta su savo dalimi bendroje veikloje susijusius savo:

- turtą, įskaitant jam priklausančią bet kokio bendrai valdomo turto dalį;
- įsipareigojimus, įskaitant jam priskiriamą bet kokių bendrai prisiimtų įsipareigojimų dalį;
- pajamas, gautas pardavus jam priklausančią bendros veiklos produkcijos dalį;
- pajamų dalį, gautą pardavus bendros veiklos produkciją;
- sąnaudas, įskaitant jam priskiriamą bet kokių bendrai patirtų sąnaudų dalį.

Investicijų į asocijuotąsias ir bendrai valdomas įmones apskaita

Asocijuotos ir bendrai valdomos įmonės Grupės įmonės konsoliduotose finansinėse ataskaitose apskaitomos taikant nuosavybės metodą. Taikant nuosavybės metodą investicija į asocijuotą ir bendrai valdomą įmonę pradžioje yra apskaitoma savikaina, o po to apskaitinė vertė yra padidinama arba sumažinama po įsigijimo datos įvykusiai Grupės įmonės grynojo turto asocijuotoje ir bendrai valdomoje įmonėje dalies pasikeitimais, atėmus bet kokį investicijų vertės sumažėjimą.

Grupės įmonei tenkanti įsigytos asocijuotos ir bendrai valdomos įmonės pelno ar nuostolių dalis po įsigijimo pripažįstama pelne (nuostoliuose), o Grupės įmonei tenkanti kitų bendrųjų pajamų pasikeitimų dalis po įsigijimo pripažįstama kitose bendrosiose pajamose. Šiomis sumomis yra koreguojama investicijų į asocijuotas įmones apskaitinė vertė. Grupės įmonei tenkanti bendros įmonės pelno arba nuostolio dalis yra atskleidžiama pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje po veiklos pelno eilutės.

Bendros įmonės finansinės ataskaitos rengiamos tiems patiems ataskaitiniams metams, kaip ir patronuojančios įmonės, taikant vienodus apskaitos principus. Bet kokie galimi apskaitos principų skirtumai yra koreguojami.

Prestižas, susijęs su investicijomis į asocijuotas ir bendrai valdomas įmones, yra įtraukiamas į investicijos balansinę vertę ir vertinamas dėl vertės sumažėjimo kaip investicijos dalis.

Asocijuotos ar bendrai valdomos įmonės nuostoliai, viršijantys Grupės įmonės dalį joje, įskaitant bet kurias kitas gautinas sumas neužtikrintas turtu, nėra pripažįstami, išskyrus tuos atvejus, kai Grupės įmonė prisiima teisinius arba konstruktyvius įsipareigojimus arba padaro mokėjimus asocijuotos ar bendrai valdomos įmonės vardu.

Nerealizuotas pelnas iš sandorių tarp Grupės įmonės ir jos asocijuotų ir bendrai valdomų įmonių yra eliminuojamas iki Grupės įmonės turimos investicijos dalies asocijuotoje ir bendrai valdomoje įmonėje. Nerealizuotas nuostolis taip pat eliminuojamas, jeigu sandoris nėra perleisto turto vertės sumažėjimo įrodymas.

Jeigu Grupės įmonės dalis asocijuotoje ar bendrai valdomoje įmonėje sumažėja, tačiau reikšminga įtaka yra išlaikoma, tik proporcinga praradimui dalis sumų, anksčiau pripažintų kitose bendrosiose pajamose, yra perklasifikuojama į pelną (nuostolius), jeigu toks perklasifikavimas būtų atliekamas parduodant susijusį turtą ar įsipareigojimus.

Pelnas ir nuostoliai, atsiradę iš dalies asocijuotoje įmonėje sumažėjimo, yra pripažįstami pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.

Investicijos į asocijuotas ir bendrai valdomas įmones patronuojančios įmonės atskirose finansinėse ataskaitose yra apskaitomos įsigijimo savikaina atėmus vertės sumažėjimo nuostolius, kai investicijos apskaitinė vertė patronuojančios įmonės finansinės būklės ataskaitoje viršija tikėtiną atsiperkamąją vertę.

Finansinių ataskaitų datai Grupės įmonė įvertina ar yra objektyvių priežasčių dėl kurių investicijų vertė į bendrai valdomas ir asocijuotas įmones gali būti sumažėjusi. Jei nustatoma vertės sumažėjimo požymių, Grupė įmonė apskaičiuoja vertės sumažėjimo sumą kaip skirtumą tarp atsiperkamosios vertės ir apskaitinės vertės ir pripažįsta

---

nuostolį pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos eilutėje „Jungtinės veiklos / asocijuotų įmonių pelno dalis“.

Jeigu Grupės įmonės dalis bendrai valdomoje įmonėje sumažėja, Grupė įmonė įvertina ir pripažįsta likusią investicijos dalį tikrąja verte. Jei reikšminga įtaka nėra išlaikoma, skirtumas tarp bendros įmonės apskaitinės vertės ir tikrosios vertės bei pardavimo rezultatas yra pripažįstami pelne (nuostoliuose).

3.4. TURTAS

3.4.1. ILGALAIKIS MATERIALUSIS IR NEMATERIALUSIS TURTAS

Turtas priskiriamas ilgalaikiam materialiajam ar nematerialiajam turtui, jeigu jo tarnavimo trukmė yra ilgesnė nei vieneri metai ir įsigijimo vertė ne mažesnė nei 1000 eurų. Esant poreikiui, Grupės įmonėse atskiroms turto grupėms gali būti nustatyti kitokie, neviršijantys 1 000 eurų ribos, kapitalizavimo limitai. Ilgalaikio turto vienetai (tame tarpe ir įsigijami už mažesnę nei 1000 Eur vertę) gali būti sujungiami į komplektą (kito materialiojo turto vienetų: baldų, ryšio priemonių ir kt.) ir pripažinimo kriterijai taikomi bendrai komplekto vertei.

3.4.1.1. Ilgalaikis materialusis turtas

Grupės konsoliduotose finansinėse ataskaitose ilgalaikis materialusis turtas skirstomas pagal finansinės būklės ataskaitos straipsnyje ilgalaikis materialusis turtas nurodytas grupes, kurios yra šios:

- Žemė;
- Pastatai;
- Statiniai ir įrenginiai;
- Mašinos ir įrengimai;
- Transporto priemonės;
- Kitas materialus ilgalaikis turtas;
- Nebaigta statyba ir išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą.

Priede Nr. 1 pateikiamas pagrindinių dukterinių įmonių ilgalaikio materialiojo turto grupavimas atitinkamų Grupės įmonių atskirose finansinėse ataskaitose.

Ilgalaikis materialusis turtas yra apskaitomas perkainota verte, nustatyta remiantis periodiškais, ne rečiau kaip kartą per 5 metus, atliekamais turto vertinimais, sumažinta sukaupto nusidėvėjimo, pripažintų dotacijų bei vertės sumažėjimo suma. Visas sukauptas nusidėvėjimas bei vertės sumažėjimas perkainojimo metu yra sudengiamas su bendrąja turto verte ir likusi suma koreguojama iki perkainotos turto vertės. Jeigu atliekamas turto perkainojimas, turi būti perkainota visa turto grupė, kuriam yra priskiriamas turtas.

3.4.1.2. Ilgalaikio materialiojo turto skaidymas į komponentus

Jei atskirų ilgalaikio materialiojo turto vieneto dalių naudingo tarnavimo laikas reikšmingai skiriasi nuo turto, kuriam jos priklauso, naudingo tarnavimo laiko, ir šių dalių įsigijimo savikaina gali būti patikimai nustatyta ir ji nemažesnė už Grupės įmonės nusistatytą minimalią ilgalaikio materialiojo turto vertę, tokį turtą Grupės įmonė registruoja kaip atskirą ilgalaikio materialiojo turto vieneto komponentą ir nudėvi per komponentui priskirtą naudingo tarnavimo laiką.

Anksčiau įvestam į eksploataciją turtui atlikus esminio pagerinimo darbus (kaip jie yra reglamentuojami Grupės įmonės patvirtintose vidinėse tvarkose), tokie darbai registruojami apskaitoje kaip atskiras turto komponentas su komponentui nustatytu naudingo tarnavimo laikotarpiu. Kartu yra įvertinama ir nurašoma likutinė pakeistų / suremontuotų turto komponentų vertė, bei iš naujo įvertinamas likusių turto vienetų komponentų naudingo tarnavimo laikotarpis.

3.4.1.3. Rezervinės atsargos ir Gamtinės dujos

Ilgalaikis materialusis turtas apima atsargines dalis, atsarginius įrenginius ir priežiūros įrenginius, laikomus kaip rezervinės atsargos, kai jie atitinka ilgalaikio materialiojo turto apibrėžimą, t.y., jeigu tokio turto tarnavimo trukmė yra ilgesnė nei vieneri metai ir vadovybė nesitiki jų sunaudoti 12 mėn.

Ilgalaikiam materialiajam turtui priskiriamas minimalus gamtinių dujų kiekis vamzdyne, kuris yra reikalingas užtikrinti perdavimo sistemos funkcionalumą (t.y. turi būti įpūstas, tam, kad perdavimo sistema pradėtų funkcionuoti) prie skaičiuotinių bazinių sąlygų (sistemos naudotojams visuose išėjimo taškuose užtikrinamas 25 bar slėgis). Šios turto dalies nusidėvėjimas neskaičiuojamas, nes vamzdyno naudingo tarnavimo pabaigoje didžiąją dalį šių gamtinių dujų bus galima parduoti, todėl dujų vertė vamzdyne yra likvidacinė vertė.

Rezervinėms atsargoms, kurios klasifikuojamos kaip ilgalaikis turtas, Grupės įmonė skaičiuoja nusidėvėjimą. Taikomas nusidėvėjimo normatyvas atspindi tokių atsargų tikėtiną naudingą tarnavimo laikotarpį.

3.4.1.4. Nebaigta statyba ir išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą

Nebaigtos statybos straipsnyje yra apskaitomas statomas ilgalaikis materialusis turtas. Tokio turto įsigijimo savikaina apima projektavimo, statybos darbus, montavimui perduotus įrengimus ir įrangą, skolinimosi išlaidas bei kitas tiesiogines išlaidas.

Tiesiogiai priskirtinų išlaidų pavyzdžiai yra:

- išmokų darbuotojams išlaidos, tiesiogiai kylančios dėl nekilnojamojo turto, įrangos ir įrengimų statybos (gamybos) arba įsigijimo;
- šio turto buvimo vietos paruošimo išlaidos;
- pirminės atgabenimo ir atitinkamos priežiūros išlaidos;
- instaliavimo ir surinkimo išlaidos;
- išlaidos, skirtos testavimui, ar turtas tinkamai veikia, atėmus grynąsias pajamas gautas iš bet kokio turto, atsiradusio ruošiant turto buvimo vietą ir parengiant jį naudoti, pardavimo (pvz., įrenginių testavimo bandinių); ir
- atlygis specialistams.

Išlaidų, nepriskiriamų nekilnojamojo turto, įrangos ir įrengimų savikainai, pavyzdžiai:

- naujo padalinio atidarymo išlaidos;
- naujo produkto arba paslaugos pristatymo išlaidos (įskaitant reklamos ir prekybos skatinimo išlaidas);
- verslo pradžios naujoje vietoje arba su naujais klientais išlaidos (įskaitant darbuotojų apmokymo išlaidas); ir
- administracinės ir kitos bendrosios pridėtinės išlaidos.

Nekilnojamojo turto, įrangos ir įrengimų įsigijimo išlaidų kapitalizavimas nutraukiamas tada, kai turtas yra toje vietoje ir tokios būklės, kokia būtina jo naudojimui vadovybės numatytu būdu. Todėl išlaidos, patiriamos naudojant arba perkeliant į kitą vietą šį turtą, neįtraukiamos į jo balansinę vertę. Pavyzdžiui, į nekilnojamojo turto, įrangos ir įrengimų balansinę vertę neįtraukiamos šios išlaidos:

- išlaidos, patiriamos tada, kai turtas yra naudojamas ne visu pajėgumu;
- pirminiai eksploatacijos nuostoliai, patiriami tol, kol, pvz., išauga šio turto gaminamos produkcijos paklausa; ir
- išlaidos, susijusios su visos arba dalies ūkio subjekto veiklos perkėlimu arba reorganizavimu.

3.4.1.5. Laikiniai nenaudojamo turto apskaita

Ilgalaikiam materialiajam turtui taip pat priskiriamas laikinai nenaudojamas, užkonservuotas, gautas, bet dar nepradėtas naudoti ilgalaikis materialusis turtas.

Grupės įmonė laikinai nenaudojamą bei užkonservuotą ilgalaikį turtą finansinės būklės ataskaitoje pateikia tose pačiose ilgalaikio materialiojo turto grupėse, kur apskaitomas analogiškas naudojamas turtas, tačiau Grupės įmonė sudaro tokio turto sąrašą, kuris yra atnaujinamas kartą per metus, ataskaitinių metų pabaigoje. Grupės įmonė specifiškai įvertina, ar šiam turtui neturi būti apskaitytas vertės sumažėjimo nuostolis (nuvertėjimas). Nusidėvėjimo skaičiavimas nenaudojamam bei užkonservuotam ilgalaikiam turtui finansinėje apskaitoje nėra sustabdomas.

3.4.1.6. Ilgalaikis nematerialusis turtas

Finansinėse ataskaitose ilgalaikis nematerialusis turtas skirstomas pagal finansinės būklės ataskaitos straipsnyje ilgalaikis nematerialusis turtas nurodytas grupes, kurios yra šios:

- Patentai ir licencijos;
- Programinė įranga;
- Kitas nematerialusis turtas.

Ilgalaikis nematerialusis turtas pirminio pripažinimo metu yra pripažįstamas įsigijimo verte. Po pradinio pripažinimo nematerialusis turtas yra apskaitomas įsigijimo verte, atėmus sukauptą amortizaciją ir sukauptus vertės sumažėjimo nuostolius, jei tokių yra.

Plėtos metu atsiradęs nematerialusis turtas finansinėse ataskaitose yra pripažįstamas tada, ir tik tada, kai galima patikimai įrodyti:

- kad yra techninių galimybių užbaigti šį nematerialųjį turtą taip, kad jį būtų galima naudoti arba parduoti;
- kad Grupės įmonė ketina užbaigti šį nematerialųjį turtą ir jį naudoti arba parduoti;
- kad Grupės įmonė gali naudoti arba parduoti šį nematerialųjį turtą;
- kad šis nematerialusis turtas kurs tikėtiną būsimą ekonominę naudą. Be kitų dalykų, Grupės įmonė turi įrodyti, kad egzistuoja šio nematerialiojo turto rezultatų arba paties nematerialiojo turto rinka, arba, jeigu turtas bus naudojamas viduje, šio nematerialiojo turto naudingumą;
- kad Grupės įmonė turi tinkamų techninių, finansinių ir kitų išteklių, reikalingų plėtrai užbaigti ir nematerialiajam turtui naudoti arba parduoti;
- kad Grupės įmonė gali patikimai įvertinti su nematerialiuoju turtu susijusias išlaidas jo plėtos laikotarpiu.

Tais atvejais, kai turtas turi ir materialiojo, ir nematerialiojo turto požymių, nustatant, kuriam turtui jį priskirti, Grupės įmonė vertina, kuris požymis vyrauja. Jei nematerialusis turtas yra neatskiriama materialiojo turto dalis, tokiu atveju Grupės įmonė nematerialųjį turtą apskaito materialiojo turto sudėtyje. Jeigu nematerialusis turtas buvo sukurtas atskirai nuo materialaus turto ir gali būti naudojamas atskirai, toks nematerialusis turtas turi būti pripažįstamas ir apskaitomas atskirai nuo materialiojo turto.

Finansinės būklės ataskaitoje nematerialusis turtas pateikiamas likutine verte, kurią sudaro įsigijimo savikainos, sukauptos amortizacijos ir sukauptų vertės sumažėjimo sumų skirtumas.

3.4.1.7. Išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį materialųjį ir nematerialųjį turtą

Išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą yra apskaitomi ilgalaikio turto straipsnyje „Nebaigta statyba ir išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą“.

Išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį nematerialųjį turtą yra apskaitomi ilgalaikio turto straipsnyje „Nebaigta statyba ir išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį nematerialųjį turtą“.

3.4.1.8. Ilgalaikio turto įsigijimo vertė (savikaina)

Pirktas ilgalaikis turtas

Grupės įmonė pirminio pripažinimo momentu ilgalaikį turtą apskaitoje registruoja įsigijimo savikaina.

Perkant ilgalaikį materialųjį turtą, jo savikaina nustatoma prie pardavėjui sumokėtos ar mokėtinos už šį turto vienetą sumos pridėdant visas su turto parengimu dirbti ir naudoti tiesiogiai susijusias sąnaudas, tokias kaip:

- jo pirkimo kainą, įskaičiuojant muitus ir negražintinus pirkimo mokesčius, prieš tai atėmus prekybos nuolaidas ir kitas lengvatas.
- bet kokias išlaidas, tiesiogiai priskirtinas turto pristatymui į vietą ir parengimui veikti (pvz. inventorizavimo, teisinės registracijos ir pan.), būtinas, kad jį būtų galima naudoti Grupės įmonės vadovybės numatytu būdu.

Į ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikainą taip pat įtraukiamos būsimos išmontavimo (tame tarpe vietos sutvarkymo) ir išvežimo išlaidos, jei šių išlaidų dydis yra reikšmingas ir Grupės įmonė turi įsipareigojimą turto išmontavimui ir išvežimui, kuris atitinka atidėjinių apibrėžimą.

Jei ilgalaikis materialusis turtas įsigyjamas išsimokėtinai per laikotarpį, ilgesnį nei 12 mėnesių, ir sutartyje palūkanos nėra nurodytos ar jų dydis reikšmingai skiriasi nuo efektyvios rinkos palūkanų normos, įsigijimo savikaina apskaičiuojama diskontuojant visą mokėtiną sumą iki dabartinės vertės, taikant efektyvią rinkos palūkanų normą. Skirtumas pripažįstamas palūkanų sąnaudomis per visą išmokėjimo laikotarpį. Detalesnė diskontavimo apskaita ir efektyvios rinkos palūkanų normos parinkimas yra aprašytas apskaitos politikos 3.4.5 skyriuje.

Grupės įmonės nematerialiojo turto įsigijimo savikainai priskiriamos tiesioginės turto paruošimo numatomam naudojimui išlaidos (atlyginimai už teises paslaugas, programinė įranga, jos instaliavimo ir pan. išlaidos) ir kitos tiesioginės išlaidos, muitai, kiti negražintini mokesčiai. Jei nematerialusis turtas įsigyjamas išsimokėtinai per laikotarpį, ilgesnį nei 12 mėnesių, ir sutartyje palūkanos nėra nurodytos ar jų dydis reikšmingai skiriasi nuo efektyvios rinkos palūkanų normos, įsigijimo savikaina apskaičiuojama diskontuojant visą mokėtiną sumą iki dabartinės vertės, kaip aptarta aukščiau.

Statomas ir montuojamas turtas

Grupės įmonėje pastatytas ar sumontuotas ilgalaikis materialusis turtas į eksploataciją įvedamas ilgalaikio turto įvedimo į eksploataciją aktu, o apskaitoje registruojamas pildant ilgalaikio turto kortelę.

Taip pat kaip ir pirktą ilgalaikio turto atveju, nebaigtos statybos sąskaitose yra apskaitomos išlaidos, patirtos turtą ruošiant naudojimui.

Naujo turto statybą atliekant rangos būdu, į statomo turto savikainą yra įtraukiamos visos rangovų pateiktuose atliktų darbų aktuose nurodytos sumos ir kitos išlaidos, kaip nurodyta 3.4.1.4 skyriuje.

Į ilgalaikio materialiojo turto savikainą įtraukiamos palūkanų ir kitos skolinimosi išlaidos (banko administravimo mokesčiai ir pan.), jeigu jos yra tiesiogiai priskiriamos ilgo parengimo turto įsigijimui. Grupės įmonė ilgo parengimo turtu traktuojama tokį turtą, kuris vystomas pagal projektą, kurio vertė ne mažesnė nei 1 mln. eurų ir kurio parengimas naudojimui ar pardavimui trunka ne trumpiau kaip 12 mėnesių. Skolinimosi išlaidos, kurios priskiriamos ilgo parengimo turto įsigijimui, kapitalizuojamos kaip to turto savikainos dalis. Skolinimosi išlaidos pradedamos kapitalizuoti tada, kai patiriamos išlaidos ilgo parengimo turtui pasigaminti arba įsigyti (sumokamas avansas arba apmokami darbai pagal pasirašytą aktą apie atliktus darbus ir jų vertę) ir baigiamos kapitalizuoti, kai iš esmės baigta visa veikla, būtina ilgo parengimo turtui parengti numatomam naudojimui ar pardavimui (pasirašomas statinio pripažinimo tinkamu naudoti aktas). Nustatant kapitalizuoti tinkamą skolinimosi išlaidų sumą, išlaidoms, patirtoms įsigyjant ilgo parengimo turtą, taikoma kapitalizacijos norma.

Jei Grupės įmonė paprastai skolinasi lėšas ir naudoja jas ilgo parengimo turtui įsigyti, ji turi nustatyti kapitalizuoti tinkamų skolinimosi išlaidų sumą, taikydama kapitalizacijos normą išlaidoms, patirtoms įsigyjant tą turtą. Kapitalizacijos norma turi būti skolinimosi išlaidų, susijusių su įmonės skolomis, kurios tuo laikotarpiu lieka negražintos, svertinis vidurkis, išskyrus skolinimąsi, kuris buvo skirtas konkrečiai ilgo parengimo turtui įsigyti. Skolinimosi išlaidos skirtos konkrečiam ilgo parengimo turtui įsigyti kapitalizuojamos atskirai. Per laikotarpį įmonės kapitalizuotų skolinimosi išlaidų suma neturi viršyti per tą laikotarpį jos patirtų skolinimosi išlaidų sumos.

Kitos palūkanų ar skolinimo išlaidos nurašomos pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje į sąnaudas iš karto, kai patiriamos, neatsižvelgiant į tai, ar paskola tikslinė ar ne.

3.4.1.9. Ilgalaikio materialiojo turto priežiūros, remonto, rekonstravimo darbai ir kitos vėlesnės išlaidos

Ilgalaikio materialiojo turto eksploataavimo (priežiūros) išlaidos priskiriamos to ataskaitinio laikotarpio, kuriuo buvo patirtos, sąnaudoms. Į ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikainą neįtraukiamos kasdienės šio ilgalaikio materialiojo turto priežiūros išlaidos. Šios išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tada, kai jos patiriamos. Tokių išlaidų paskirtis apibūdinama kaip ilgalaikio materialiojo turto „remontų ir priežiūros sąnaudos“.

Jeigu atliekama ilgalaikio materialiojo turto rekonstrukcija (esminis pagerinimas), rekonstrukcija / esminio pagerinimo darbai registruojami kaip atskiras ilgalaikio turto komponentas ir nurašoma keičiamo turto komponento likutinė vertė į pelną (nuostolius).

Jei ilgalaikio materialiojo turto tolesnio eksploatavimo būtina sąlyga yra reguliarių išsamių patikrinimų atlikimas, ieškant gedimų, nepriklausomai nuo to, ar keičiamos tam tikros tikrinamo turto dalys, jo išlaidos pridedamos prie nekilnojamojo turto, įrangos ir įrengimų straipsnio balansinės vertės kaip atskiras komponentas, jeigu yra tenkinami tokio turto pripažinimo kriterijai (žr. ilgalaikio turto pripažinimo kriterijus) ir tokio patikrinimo išlaidos yra reikšmingos. Bet kokios likusios ankstesniojo patikrinimo išlaidų likutinės vertės (atskiros nuo kitų komponentų) yra nurašomos į ataskaitinių metų veiklos sąnaudas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.

3.4.1.10. Nematerialiojo turto priežiūros ir kitos vėlesnės išlaidos

Nematerialiojo turto eksploatavimo (priežiūros) išlaidos priskiriamos ataskaitinio laikotarpio, kuriuo jos buvo patirtos, sąnaudoms.

Nematerialiojo turto atnaujinimo ar tobulinimo išlaidos, patirtos po įsigijimo ar sukūrimo, pripažįstamos sąnaudomis tuo ataskaitiniu laikotarpiu, kuriuo jos patiriamos, išskyrus programinės įrangos atnaujinimo, papildymo, patobulinimo ar naujesnės versijos diegimo išlaidas, kurios kapitalizuojamos didinant tos programinės įrangos įsigijimo vertę arba pajamuojuojant atskiru ilgalaikio nematerialiojo turto vienetu. Tokiu atveju iš naujo įvertinamas buvusios programinės įrangos likęs naudingo tarnavimo laikas ir likusiai likutinei vertei apskaitomas vertės sumažėjimas, jei yra reikalingas.

3.4.1.11. Nemokamai gautas turtas

Nemokamai gauto ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo verte yra laikoma jo tikroji vertė šio turto įsigijimo / gavimo momentu. Tai gali būti turto rinkos (įsigijimo) vertė, kainų apklausos būdu, nepriklausomo sertifikuoto vertintojo nustatyta vertė ir pan.

3.4.1.12. Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimas mainais

Mainais gauto ilgalaikio materialiojo turto savikaina laikoma šio turto tikroji vertė, išskyrus tuos atvejus, kai:

- mainų sandoriui trūksta komercinio pagrindo arba;
- negalima patikimai įvertinti nei gaunamojo turto, nei atiduodamojo turto tikrosios vertės.

Grupės įmonė nustato, ar mainų sandoris turi komercinį pagrindą, apsvaistydama būsimų pinigų srautų pasikeitimo, tikėtino dėl šio sandorio, mastą. Mainų sandoris turi komercinį pagrindą, jeigu:

- a) gaunamojo turto pinigų srautų pobūdis (rizika, išsidėstymas laike ir suma) skiriasi nuo perduodamojo turto pinigų srautų pobūdžio; arba;
- b) Grupės įmonės tam tikros veiklos dalies vertė, veikiama mainų sandorio, pasikeičia; ir;
- c) a) arba b) skirtumas yra reikšmingas, palyginus jį su mainomo turto tikrąja verte.

Jeigu įsigyjamas turto vienetas arba perduodamas turtas negali būti įvertinamas tikrąja verte, įsigyjamo turto savikaina vertinama atiduodamojo turto balansine verte.

3.4.1.13. Išnuomoto ilgalaikio materialiojo turto apskaita

Išnuomotas (ne lizingo būdu) turtas (išskyrus žemę ir pastatus, kurie atitinka investicinio turto apibrėžimą skyriuje 3.4.2) Grupės įmonės finansinės būklės ataskaitoje registruojami toje pačioje grupėje, kaip ir nuosavybės teise turimas to paties pobūdžio turtas.

Išnuomotam ilgalaikiam materialiajam turtui taikomi tie patys apskaitos principai, kaip ir kitam nuosavybės teise valdomam turtui.

3.4.1.14. Išsinuomoto ilgalaikio turto apskaita

Grupės įmonės pagal nuomos sutartis valdomą ilgalaikį materialųjį turtą pripažįsta Naudojimo teise valdomu turtu pagal skyriaus Nr. 3.4.4 nuostatas, išskyrus minėtame skyriuje nurodytas išimtis.

Grupės įmonės nuomos mokėjimus pagal trumpalaikės nuomos sutartis arba sutartis, pagal kurias nuomojamas mažos vertės turtas pripažįsta nuomos sąnaudomis pagal tiesinį metodą per nuomos laikotarpį. Nuomos sąnaudos yra apskaitomos kaip veiklos sąnaudos pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.

Jei Grupės įmonė remontuoja išsinuotą turtą ir remonto išlaidų nekompensuoja nuomotojas, remonto išlaidos yra apskaitomos taip:

- jei atlikti remonto darbai duos naudą ilgiau nei vienerius metus, tai tokios remonto išlaidos kapitalizuojamos ir nudėvimos per nuomos sutarties galiojimo laikotarpį ar toki remonto naudingo tarnavimo laikotarpį (priklausomai kuris iš jų trumpesnis);
- jei atlikti remonto darbai duos trumpalaikę naudą iki vienerių metų, tokios išlaidos nurašomos į remontų ir priežiūros sąnaudas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.

Visos kitos su išsinuotu turtu susijusios išlaidos nurašomos į atitinkamas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos sąnaudas, kai patiriamos.

3.4.1.15. Nusidėvėjimas (amortizacija)

Nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimo pradžios ir pabaigos datos

Nusidėvėjimas (amortizacija) pradedamas skaičiuoti kitą mėnesį po atitinkamo ilgalaikio turto vieneto parengimo naudojimui kaip numatyta vadovybės datos. Ilgalaikio turto perdavimas naudoti yra įforminamas ilgalaikio turto įvedimo į eksploataciją aktu. Tai gali būti data, kai turtas perkamas (nuosavybės perėjimo Grupės įmonei data arba perkeliamas iš nebaigtos statybos sąskaitos. Jei faktinio naudojimo pradžios data nesutampa su perdavimo ir priėmimo akto data, nusidėvėjimo skaičiavimo pradžia turi būti pagrindžiama kitais dokumentais, nurodančiais to turto faktiško parengimo naudoti kaip numatyta vadovybės datą.

Nusidėvėjimas (amortizacija) nebeskaičiuojamas nuo kito mėnesio, kai ilgalaikis turtas nurašomas ar parduodamas. Nenaudojamam ilgalaikiam turtui nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimas yra nenutraukimas, išskyrus tuos atvejus, kai turtas atitinka kriterijus ir yra klasifikuojamas kaip laikomas parduoti.

Nusidėvėjimo apskaitos tvarką papildomai reglamentuoja Grupės įmonės vidinės tvarkos.

Turto likvidacinė vertė

Ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė yra vertė kurią Grupės įmonė šiuo metu galėtų gauti iš turto perleidimo atėmus įvertintas perleidimo sąnaudas, jeigu turtas būtų savo naudingo tarnavimo laikotarpio pabaigoje ir numatytos būklės.

Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto likvidacinė vertė lygi sumai, kurią pasibaigus naudingo tarnavimo laikui tikimasi gauti už turtą, įvertinus būsimas likvidavimo ar perleidimo išlaidas, išskyrus atsargas avarijų likvidavimui.

Grupės įmonė kiekvienais metais peržiūri ilgalaikio turto likvidacinę vertę. Jei naujai įvertinta ilgalaikio turto likvidacinė vertė viršija to turto likutinę vertę, tolesnis nusidėvėjimo skaičiavimas tokiam turtui yra sustabdomas, tačiau ankstesniais laikotarpiais priskaičiuotas nusidėvėjimas neatstatomas.

Nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimo metodas

Ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui nusidėvėjimas (amortizacija) skaičiuojamas taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimo metodą per naudingą turto tarnavimo laiką. Per laikotarpį priskaičiuota nusidėvėjimo (amortizacijos) suma yra apskaitoma pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos veiklos sąnaudų „Nusidėvėjimo ir amortizacijos“ straipsnyje.

Jei atlikus ilgalaikio materialiojo turto remontą ar esminį turto pagerinimą turto naudingo tarnavimo laikotarpis pasikeičia, šio turto likutinė vertė, pradedant nuo laikotarpio, kurį buvo patikslintas turto naudingo tarnavimo laikas, turi būti nudėvėta per iš naujo nustatytą likusį naudingo tarnavimo laiką.

Jei turtui buvo apskaitytas vertės sumažėjimas, tokiu atveju finansinėse ataskaitose nusidėvėjimas (amortizacija) skaičiuojama taip, kad šio turto likutinė vertė po vertės sumažėjimo apskaitymo tolygiai pasiskirstytų per likusį naudingo tarnavimo laiką.

Naudingas tarnavimo laikas

Grupės įmonės ilgalaikio materialiojo turto bei nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas yra nustatomas atskirai kiekvienam turto vienetui (komponentui), įvertinant būsimą ekonominę naudą, atsižvelgiant į planuojamą naudojimo Grupės įmonės veikloje laikotarpį, naudojimo intensyvumą, turto naudojimo aplinką, naudingųjų turto savybių kitimą per visą jo naudingo tarnavimo laiką, technologijų bei ekonominę pažangą, morališkai sendinančią turtą, teisinius ir kitokius veiksnius, ribojančius ilgalaikio materialaus turto naudingo tarnavimo laiką.

Naudingas tarnavimo laikotarpis yra kiekvienais metais peržiūrimas užtikrinant, kad nusidėvėjimo terminas atitinka numatomą ilgalaikio materialaus turto naudingo tarnavimo laikotarpį. Įvertinimo pakeitimo įtaka, jei tokia yra, pripažįstama perspektyviai.

Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto įvertinti naudingo tarnavimo laikotarpiai pagal turto grupes yra tokie:

	Naudingo tarnavimo laikotarpiai (nusidėvėjimo normatyvai) metais
Ilgalaikis materialusis turtas	
1) Žemė;	
2) Pastatai;	15 – 80 m.
3) Statiniai ir įrenginiai	5 – 80 m.
4) Mašinos ir įrengimai;	3 – 20 m.
5) Transporto priemonės;	4 – 10 m.
6) Kitas materialusis turtas;	3 – 10 m.
7) Nebaigta statyba	
Ilgalaikis nematerialus turtas*	3 – 8 m.

* patentai ir licencijos amortizuojamos per galiojimo laikotarpį.

3.4.1.16. Ilgalaikio materialiojo turto perkainojimo apskaita

Apskaitinės vertės padidėjimas dėl ilgalaikio materialiojo turto perkainojimo pripažįstamas kitose bendrosiose pajamose ir parodomas perkainojimo rezerve akcininkų nuosavybės dalyje. Jeigu perkainojus ilgalaikį materialųjį turtą jo vertė padidėja, tačiau anksčiau šio turto vertė buvo sumažėjusi ir dėl to buvo pripažintos sąnaudos, tada turto vertės padidėjimo suma, įvertinus nusidėvėjimą, mažinamos sąnaudos, kurios anksčiau buvo pripažintos pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, o likusi dalis įtraukiama į perkainojimo rezervą. Vertės sumažėjimai, kurie padengia to paties turto ankstesnius vertės padidėjimus, pripažįstami kitose bendrosiose pajamose ir pateikiami mažinant perkainojimo rezervą nuosavybės dalyje; visi kiti vertės sumažėjimai pripažįstami pelne (nuostoliuose).

Kiekvienais metais skirtumas tarp perkainoto turto nusidėvėjimo, parodyto pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, bei nusidėvėjimo, apskaičiuoto remiantis turto pradine verte, perkeliamas iš perkainojimo rezervo į nepaskirstytąjį pelną, įvertinus atidėtojo pelno mokesčio poveikį. Taip pat pardavus arba nurašius turto vienetą bet koks su šiuo turtu susijęs perkainojimo rezervo likutis (įvertinus atidėtojo pelno mokesčio įtaką) yra perkeliamas į nepaskirstytąjį pelną.

3.4.1.17. Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto vertės sumažėjimas

Kiekvienų metinių finansinių ataskaitų sudarymo datą Grupės įmonė peržiūri ilgalaikį materialųjį ir nematerialųjį turtą, kad nustatytų, ar yra kokių nors požymių, kad šio turto vertė gali būti sumažėjusi. Jei tokių požymių yra, Grupės įmonė įvertina šio turto atsiperkamąją vertę tam, kad būtų galima įvertinti ilgalaikio turto vertės sumažėjimą (jei toks yra).

Atsiperkamoji vertė yra didesnė iš tikrosios vertės, atėmus pardavimo sąnaudas, ir naudojimo vertės. Įvertinant naudojimo vertę, numatomi būsimieji pinigų srautai yra diskontuojami iki dabartinės vertės, naudojant diskonto normą, įvertintą pagal dabartines rinkos sąlygas, egzistuojančią pinigų laiko vertę bei su turtu susijusią riziką, į kurią nebuvo atsižvelgta įvertinant būsimuosius pinigų srautus.

Jei turto (ar pinigų kuriančio vieneto) įvertinta atsiperkamoji vertė yra mažesnė nei šio turto apskaitinė vertė, apskaitinė turto vertė sumažinama iki atsiperkamosios šio turto (ar pinigų kuriančio vieneto) vertės. Nuostoliai dėl vertės sumažėjimo pripažįstami iš karto pelno (nuostolių) straipsnyje, nebent šis turtas anksčiau buvo perkainotas. Tuo atveju, nuostoliai dėl vertės sumažėjimo yra apskaitomi kaip perkainojimo rezervo sumažėjimas. Jeigu tokių nuostolių yra daugiau nei atitinkamo turto perkainojimo rezervas, skirtumas yra apskaitomas kaip nuostolis pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.

Jei po nuostolių dėl vertės sumažėjimo pripažinimo turto vertė vėliau padidėja, apskaitinė turto (pinigų kuriančio vieneto) vertė padidinama iki naujai paskaičiuotos turto atsiperkamosios vertės, bet taip, kad padidėjimas neviršytų apskaitinės šio turto (pinigų kuriančio vieneto) vertės, jei nuostoliai dėl vertės sumažėjimo ankstesniais metais nebūtų buvę pripažinti, nebent turtas yra apskaitomas perkainota verte. Perkainota verte apskaitomo turto vertės sumažėjimo nuostolių apskaitymas turi atitikti perkainojimo apskaitos reikalavimus nurodytus aukščiau.

3.4.1.18. Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto nurašymas ar pardavimas

Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas nurašomas jį pardavus arba vadovybei priėmus sprendimą nurašyti nebenaudojamą nerealizuojamą turtą. Turto vienetą nurašant iš finansinės būklės ataskaitos eliminuojama nurašomo turto įsigijimo savikaina (perkainota vertė) ir bet koks sukauptas nusidėvėjimas (amortizacija) ir vertės sumažėjimas, o nuostoliai iš nurašymo pripažįstami pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje. Turto pardavimo rezultatas apskaičiuojamas kaip skirtumas tarp turto likutinės vertės pardavimo dienai ir pardavimo kainos ir yra apskaitomas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje grynąja verte.

Jei nurašius ilgalaikį materialųjį turtą Grupės įmonei lieka naudingų antrinių žaliavų (atsargų), tokios naudingos atsargos yra užpajamuojamos atsargų sąskaitoje tų atsargų tikrąja verte. Užpajamuotų atsargų verte mažinamos turto nurašymo sąnaudos.

Ilgalaikio materialaus ir nematerialaus turto nurašymas apskaitoje įforminamas ilgalaikio turto likvidavimo aktu arba nurašymo aktu.

Ilgalaikio materialaus ir nematerialaus turto nurašymo ar pardavimo apskaita detaliau yra reglamentuojama Grupės įmonės vidinėse tvarkose.

3.4.2. INVESTICINIS TURTA

Investicinio turto (nekilnojamojo turto (žemės arba pastatų), valdomo siekiant uždirbti pajamų iš nuomos arba turto vertės padidėjimo), apskaitos principai bus aprašyti Grupės apskaitos politikoje, kai Grupė turės reikšmingo investicinio turto.

3.4.3. ILGALAIKIS TURTA, SKIRTAS PARDUOTI

Ilgalaikis turtas klasifikuojamas kaip skirtas pardavimui tuomet, jeigu jo apskaitinė vertė bus atgauta jį pardavus ir kai turto pardavimas yra labai tikėtinas.

Ilgalaikis turtas, kurį Grupės įmonė iš pradžių naudoja savoms reikmėms, tačiau vėliau nusprendžia parduoti, yra perkeliamas į atskirą ilgalaikio turto, skirtą parduoti, sąskaitą, jeigu toks turtas atitinka turto, skirtą parduoti reikalavimus. Ši sąskaita yra klasifikuojama kaip trumpalaikis turtas.

Klasifikavimo į skirtą parduoti turtą kriterijai laikomi įgyvendintais tik tada, kai labai tikėtina, kad pardavimas įvyks, o turtas ar perleidžiamo turto grupė gali būti nedelsiant parduota esamos būklės. Pardavimui įvykdyti reikalingi veiksmai turėtų parodyti, kad nėra tikėtina, jog pardavimas gali būti nutrauktas. Grupės įmonės vadovybė turi būti priėmusi sprendimą parduoti ir pardavimas turi būti tikėtinas per vienerius metus nuo perkėlimo į ilgalaikį turtą, skirtą parduoti, datos.

Įvykiai ir aplinkybės gali pratęsti pardavimo įvykdymo laikotarpį virš vienerių metų. Laikotarpiu, reikalaujamo pardavimui įvykdyti, pratęsimas neatleidžia turto nuo klasifikavimo kaip laikomo pardavimui, jeigu pardavimo

---

uždelsimą lėmė įvykiai ir aplinkybės, nepriklausantys nuo Grupės įmonės kontrolės, ir yra pakankamai akivaizdu, kad Grupės įmonė lieka įsipareigojus įgyvendinti savo turto pardavimo planą.

Pardavimui skirtas turtas yra apskaitomas žemesne iš apskaitinės vertės ir tikrosios vertės, sumažintos numatomomis pardavimo išlaidomis. Tokiam turtui nusidėvėjimas (amortizacija) nebeskaičiuojamas nuo perkėlimo į ilgalaikį turtą, skirtą parduoti, datos.

Jei paaiškėja, kad ilgalaikio turto, laikomo pardavimui, tikroji vertė, atėmus pardavimo sąnaudas, yra mažesnė nei tokio turto balansinė vertė, Grupės įmonė sumažina turto vertę, pripažindama ilgalaikio turto, laikomo pardavimui, vertės sumažėjimo nuostolį.

Jei paaiškėja, kad vertė yra didesnė, Grupės įmonė pripažįsta pelną, tačiau tik tuo atveju, jei šiam turtui anksčiau buvo apskaitytas vertės sumažėjimo nuostolis ir tik ta dalimi, kuria anksčiau buvo apskaitytas vertės sumažėjimo nuostolis.

Jei turtas nebeatitinka kriterijų, taikomų ilgalaikiam turtui, laikomam parduoti, toks turtas turi būti iškeltas iš turto, skirtu parduoti. Grupės įmonė tokį turtą turi įvertinti žemesniaja iš:

- a) Apskaitinės vertės iki turto perklasifikavimo į turtą, skirtą parduoti, pakoregavus nusidėvėjimu (amortizacija) ar pervertinimu, kurio būtų reikėję, jei turtas nebūtų klasifikuotas, kaip laikomas pardavimui.
- b) Atsipirkamosios vertės sprendimo nebearduoti datai.

Ilgalaikis turtas, skirtas parduoti, pateikiamas atskira eilute Grupės įmonės finansinės būklės ataskaitoje priskiriamas prie trumpalaikio turto, o finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte pateikimas tokio turto aprašymas, faktai ar aplinkybės, susijusios su turto pardavimu arba tikėtiniu perleidimu bei pripažintų pelno ar nuostolių, gautų pervertinus ilgalaikį turtą, skirtą parduoti, aprašymas. Jei keitėsi turto pardavimo planai ir turtas, skirtas pardavimui, buvo perklasifikuotas, aiškinamajame rašte Grupės įmonė atskleidžia faktus ir aplinkybes, lėmusius tokį sprendimą, o taip pat ir įtaką ataskaitinio bei praėjusių laikotarpių rezultatams.

3.4.4. NAUDOJIMO TEISE VALDOMAS TURTAS

Grupės įmonės pagal visų rūšių nuomos (įskaitant subnuomos) sutartis valdomą ilgalaikį materialųjį turtą pripažįsta naudojimo teise valdomu turtu, atspindėdamos finansinės būklės ataskaitos ilgalaikio turto straipsnyje, jei turtas ir nuomos sutartis atitinka visus žemiau nurodytus kriterijus:

- nuomos sutartis nėra trumpalaikė (ilgesnės nei 12 mėnesių trukmės) arba trumpalaikė nuoma su pasirinkimo teise įsigyti turtą;
- nuomojamo turto vieneto ar komplekto vertė ne mažesnė už 4 000 Eur vertę ir dėl to nelaikomas mažos vertės nuomojamu turtu;
- jeigu sutartis suteikia teisę visu jos laikotarpiu kontroliuoti atitinkamą turtą, t.y. iš turto naudojimo gauti ekonominę naudą ir spręsti, kaip naudoti perimtą turtą;

Grupės įmonės išimtį trumpalaikiai nuomai taiko visų turto grupių atžvilgiu, mažos vertės turto nuomai – kiekvienai sutarčiai, kiekvienam turto vienetui, galinčiam funkcionuoti nepriklausomai nuo kitų turto vienetų.

Grupės įmonės naudojimo teise valdomam turtui priskiria tik nuomos komponentus. Ne nuomos komponentai apskaitomi sąnaudose. Panašiomis savybėmis pasižyminčioms kelioms sutartims Grupės įmonės taiko portfelio apskaitos principą.

3.4.4.1. Naudojimo teise valdomo turto ir nuomos įsipareigojimų vertinimas

Pirminis vertinimas

Grupės įmonės nuomos pradžios datai (t.y. nuomininko perimto naudoti turto pagal nuomos sutartį data (toliau – Pradžios data)) Grupės įmonės pripažįsta finansinės būklės ataskaitoje pripažįsta naudojimo teise valdomą turtą ir nuomos įsipareigojimus. Naudojimo teise valdomas turtas pripažinimo metu apskaitomas įsigijimo savikaina, kurią sudaro:

- nuomos įsipareigojimo pirminio vertinimo suma;
- įmonių patirtos bet kokios pirminės tiesioginės išlaidos;
- nuomos mokesčiai Pradžios datai ar iki jos, atėmus bet kokias nuomos paskatas (nuolaidas);

-
- išlaidos, kurias įmonės patirs išmontuodamos ar pašalindamas nuomojamą turtą, tvarkydamos jo buvimo vietą arba atkurdamas tokią nuomojamo turto būklę, kokios reikalauja sutarties sąlygos.

Nuomos įsipareigojimo pirminio vertinimo suma apskaičiuojama kaip Pradžios datai nesumokėtų nuomos mokesčių dabartinė vertė.

Nuomos mokesčiai turi būti diskontuojami naudojant numatomą nuomos sutarties diskonto normą. Numatoma diskonto norma sąlygoja nuomos mokėjimų dabartinę vertę iki turto negarantuotos likvidacinės vertės, kuri nuomotojo požiūriu būtų lygi to turto tikrajai vertei nuomos laikotarpio pabaigoje. Jei numatoma nuomos sutarties diskonto norma nežinoma ir negali būti apskaičiuota, nuomos mokesčiai diskontuojami taikant papildomo skolinimosi palūkanų normą. Papildomo skolinimosi palūkanų norma nustatoma, įvertinant už kokias palūkanas Grupės įmonės galėtų pasiskolinti lėšas atitinkamo turto įsigijimui. Grupės įmonėms papildomo skolinimosi palūkanų norma nustatoma, atsižvelgiant į skolinimosi laikotarpį bei konkrečios įmonės kredito rizikos lygį:

- trumpalaikėms nuomos sutartims (iki 5 metų) – sąskaitos perviršio (overdraft) palūkanų norma;
- ilgalaikėms sutartims (ilgesnėms nei 5 metų trukmės) – atitinkamos Grupės įmonės ilgalaikio skolinimosi vidutinė palūkanų norma.

Nuomos įsipareigojimai finansinės būklės ataskaitoje išskaidomi į ilgalaikius nuomos įsipareigojimus (mokėtinus po 12 mėnesių) ir ilgalaikių nuomos įsipareigojimų einamųjų metų dalį (trumpalaikius įsipareigojimus).

Vėlesnis vertinimas

Po pirminio pripažinimo naudojimo teise valdomo turto ir nuomos įsipareigojimų vertės pokytis apskaitomas sąnaudų straipsniuose (nusidėvėjimo, palūkanų) ir kaip nuomos įsipareigojimų padengimas, kol neatliekamas nuomos įsipareigojimo pakartotinis vertinimas.

Po pirminio pripažinimo naudojimo teise valdomam turtui Grupės įmonės taiko savikainos metodą: turto vertė atitinkamo laikotarpio datai apskaičiuojama kaip skirtumas tarp įsigijimo savikainos ir sukaupto nusidėvėjimo bei sukauptų vertės sumažėjimo nuostolių.

Nuomos įsipareigojimo pakartotinis vertinimas gali būti atliktas dėl pasikeitusių nuomos mokesčių, kurių pokytį įtakoja: pasikeitęs nuomos laikotarpis, pasikeitusi pasirinkimo teisės pirkti nuomojamą turtą vertė, pasikeitę mokėtinos sumos pagal likvidacinės vertės garantiją.

Dėl pakartotino vertinimo atlikus nuomos įsipareigojimo koregavimą, taip pat koreguojama naudojimo teise valdomo turto vertė. Jeigu naudojimo teise valdomo turto vertė sumažinama iki nulio, vėlesni nuomos įsipareigojimo koregavimai pripažįstami pajamomis arba sąnaudomis.

3.4.4.2. Nusidėvėjimas

Naudojimo teise valdomo turto nusidėvėjimas pradedamas skaičiuoti nuo turto perdavimo naudoti datos (Pradžios datos) iki ankstesnės iš šių datų: nuomos laikotarpio pabaigos arba naudingo tarnavimo laikotarpio pabaigos. Jeigu nuomos sutartyje numatytas turto nuosavybės perleidimas arba numatoma, kad Grupės įmonės pasinaudos teise pirkti, nusidėvėjimas skaičiuojamas iki turto naudingo tarnavimo laikotarpio pabaigos.

3.4.4.3. Nuomos laikotarpis

Grupės įmonės naudojimo teise valdomo turto nuomos laikotarpį nustato kaip neatšaukiamą, t.y. sutartyje nurodytą nuomos laikotarpį, koreguojant:

- nuomos sutarties pratęsimo laikotarpiu, jeigu sutarties sąlygos suteikia tokią teisę ir pagrįstai žinoma kad tokia teise bus pasinaudota;
- nuomos sutarties nutraukimo laikotarpiu, jeigu Grupės įmonės pagrįstai žino, kad pasinaudos sutarties nutraukimo teise.

Grupės įmonės sutarties pratęsimo galimybę vertina atlikto viešojo pirkimo galiojimo laikotarpiu. Jei pasibaigus sutarties terminui bus organizuotas naujas viešasis pirkimas, po kurio bus pasirašyta nauja sutartis su tuo pačiu nuomotoju, tokia sutartis bus apskaitoma kaip naujas naudojimo teise valdomas turtas ir nuomos įsipareigojimai.

Grupės įmonės vertindamos pagrįstą žinojimą (tikimybę) pasinaudoti pasirinkimo teise pratęsti ar nutraukti nuomą turi atsižvelgti į šias ekonominę paskatą lemiančias aplinkybes ir veiksnius, darančius įtaką Grupės įmonių pasirinkimui:

- sutarties sąlygų palyginimu su rinkos alternatyvomis pasirinkimo laikotarpiu: nuomos mokesčių sumų skirtumai bet kuriuo pasirinkimo laikotarpiu, papildomų kintamųjų ar neapibrėžtųjų mokesčių (sankcijų mokėjimas, likvidacinės vertės padengimo garantija) atsiradimas nutraukimo atveju, pasirinkimo teisės pasirinkimo laikotarpiu, kurios ženkliai patrauklesnės už standartines rinkos sąlygas (pvz., turto įsigijimo teisė pratęsus nuomos laikotarpį už ženkliai mažesnę nei rinkos kainą);
- esminiai atlikti turto pagerinimai, kurių teikiama nauda ilgalaikė, įskaitant pagerinimų likutinę vertę pratęsimo ar nutraukimo laikotarpiu;
- išlaidų, susijusių su sutarties nutraukimu reikšmingumas: derybų, persikėlimo, naujo turto parengimo tinkamu veiksniui, esamo turto grąžinimo būklėje, atitinkančioje sutarties sąlygas išlaidos;
- turto specifiška (ar turtas specializuotas), ar yra rinkoje lygiaverčių alternatyvų ir pan.
- kuo trumpesnis neatšaukiamas nuomos laikotarpis, tuo labiau tikėtina, kad nuomininkas pasinaudos pasirinkimo teise pratęsti ir nepasinaudos teise nutraukti sutartį.

Grupės įmonės tikimybę pasinaudoti pasirinkimo teise pratęsti ar nutraukti nuomą vertinimą atlieka Pradžios datai.

Grupės įmonės peržiūri nuomos laikotarpį, jei pasikeičia neatšaukiamas nuomos laikotarpis. Neatšaukiamas nuomos laikotarpis gali pasikeisti dėl šių priežasčių: faktiškai pasinaudojus ar nepasinaudojus pasirinkimo teise kitaip nei buvo vertinta Pradžios data, įvykus įvykiui kuris įpareigoja ar draudžia pasinaudoti pasirinkimo teise.

Jei Grupės įmonė sudaro pardavimo ir atgalinės nuomos, kuri savo prasme yra paprastoji nuoma, sandorį, Grupės įmonė turi apskaityti turto pardavimą ir turto nuomą.

Jeigu turto pardavimas atitinka 15-ojo TFAS reikalavimus, Grupės įmonė, kaip pardavėjas ir nuomininkas, dėl atgalinės nuomos atsirandantį naudojimo teise valdomą turtą turi vertinti pagal ankstesnę turto balansinę vertę.

Jei turto perdavimas neatitinka 15-ojo TFAS reikalavimų, Grupės įmonė ir toliau turi pripažinti ilgalaikį turtą kaip nuosavybės teise valdomą, o pardavimo pajamas – finansiniu įsipareigojimu.

3.4.4.4. Pereinamojo laikotarpio nuostatų taikymas

Naudojimo teise valdomo turto ir nuomos įsipareigojimų pripažinimo finansinės būklės ataskaitoje pirmą kartą data yra 2019-01-01.

Grupės įmonės 2019-01-01 galiojusioms nuomos sutartims taiko retrospektyvų modifikuotą metodą, neperskaičiuojant praėjusių laikotarpių finansinių ataskaitų palyginamųjų duomenų, turtą ir įsipareigojimus apskaitant lygiomis sumomis (be korekcijų į nepaskirstytojo pelno straipsnį), apskaičiuotomis likusių nuomos mokėjimų dabartine verte ir neapskaitant nepaskirstytojo pelno.

Taip pat Grupės įmonės 2019-01-01 netaiko naudojimo teise valdomo turto ir nuomos įsipareigojimų pripažinimo nuomos sutartimis: (i) kurių likęs neatšaukiamas nuomos terminas trumpesnis nei 12 mėnesių ir (ii) mažos vertės turto nuomai.

3.4.5. FINANSINIS TURTAS

Grupės įmonės pripažįsta finansinį turtą finansinės būklės ataskaitoje tik tada, kai tampa finansinės priemonės sutarties šalimi. Finansinio turto pirkimas arba pardavimas apskaitomas sandorio sudarymo dieną. Finansinio turto skirstymas po pirminio pripažinimo į šiame skyriuje aprašytas kategorijas remiasi verslo modeliu, kurį Grupės įmonės taiko valdant finansinį turtą bei turto pinigų srauto ypatybes. Finansinio turto grupei taikomas verslo modelis nustatomas lygmeniu, kuriuo matyti, kaip visos finansinio turto grupės kartu valdomos siekiant konkrečių Grupės įmonės verslo tikslų. Taikomajam verslo modeliui neturi įtakos Grupės įmonių vadovybės ketinimai pavienių priemonių atžvilgiu. Grupės įmonės gali taikyti daugiau nei vieną verslo modelį savo finansiniam turtui valdyti.

Atsižvelgiant į verslo modelį, taikomą valdant finansinio turto grupę, finansinio turto apskaita ir grupavimas apima šį turtą:

- 1) turtą, kuris vėlesniais laikotarpiais vertinamas amortizuota savikaina;
- 2) finansinį turtą, kuris vėlesniais laikotarpiais vertinamas tikrąja verte, tikrosios vertės pasikeitimą pripažįstant pelnu ar nuostoliais;
- 3) finansinį turtą, kuris vėlesniais laikotarpiais vertinamas tikrąja verte, tikrosios vertės pasikeitimą pripažįstant kitomis bendrosiomis pajamomis;

3.4.5.1. Finansinis turtas, vertinamas amortizuota savikaina

Grupės įmonių išduotos paskolos, gautinos sumos, pinigai ir pinigų ekvivalentai bei kitas finansinis turtas apskaitomi atsižvelgiant į verslo modelį, kurio tikslas – laikyti finansinį turtą, siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, kuriuos gali sudaryti pinigų srautai, susiję su pagrindinės skolos dengimu bei palūkanų įplaukais.

Pirminio pripažinimo metu minėtą finansinį turtą Grupės įmonė įvertina savikaina, kuri turi atspindėti jų tikrąją vertę. Į pirminį finansinio turto įvertinimą yra įtraukiamos sandorio sudarymo išlaidos.

Po pirminio pripažinimo toks finansinis įvertinamas amortizuota savikaina, taikant efektyvios palūkanų normos metodą. Amortizuota savikaina yra suma, kuria finansinė priemonė buvo pradžioje pripažinta, atėmus pagrindinės sumos grąžinimus, pridėjus sukauptas palūkanas ir atėmus bet kokius nurašymus dėl tikėtinų kredito nuostolių. Faktinių palūkanų metodas – tai metodas, taikomas palūkanų pajamoms paskirstyti per atitinkamą laikotarpį taip, kad sudarytų pastovią periodinę palūkanų normą (faktinių palūkanų normą) balansinei vertei. Faktinių palūkanų norma – tai palūkanų norma, tiksliai diskontuojanti numatomas būsimas grynujų pinigų išmokas ar įplaukas (neskaitant ateityje numatomų kredito nuostolių) iki finansinės priemonės bendros balansinės vertės per numatytą finansinės priemonės galiojimo laikotarpį ar, jeigu būtina, per trumpesnį laikotarpį.

Pinigai ir jų ekvivalentai – Grupės įmonių sąskaitose bankuose esantys pinigai ir jų ekvivalentai įvairia valiuta, kuriomis Grupės įmonė gali disponuoti be apribojimų ir nėra trečiųjų šalių atitinkamų pavedimų įvykdymui. Pinigų ekvivalentams priskiriamos trumpalaikės (iki trijų mėnesių) likvidžios investicijos, kurios yra lengvai iškeičiamos į žinomas pinigų sumas ir kurių vertės pasikeitimo rizika yra nereikšminga.

Jei Grupės įmonėms sudarius trumpalaikio kreditavimo sutartį leidžiama atlikti išlaidų operacijas, viršijančias pinigų likutį Grupės įmonių sąskaitoje banke, finansinio turto vertė lygi nuliui, sąskaitos likučio viršijimas pripažįstamas finansiniu įsipareigojimu.

Paskolos ir gautinos sumos yra neišvestinis finansinis turtas, kuriam nustatyti fiksuoti ar kitaip nustatomi mokėjimai ir kuris nekotiruojamas aktyviojoje rinkoje.

Į pirminį suteiktų paskolų ir gautinų sumų įvertinimą yra įtraukiamos sandorio sudarymo išlaidos. Gautinos sumos, kurios turi būti Grupės įmonei sumokėtos per vienerius metus, yra trumpalaikis Grupės įmonės turtas.

Finansinis turtas pripažįstamas trumpalaikiu turtu, išskyrus tuos atvejus, kuomet jo terminas yra ilgesnis nei 12 mėnesių nuo finansinės padėties ataskaitos parengimo dienos; tokiu atveju jis pripažįstamas ilgalaikiu turtu.

Kitam finansiniam turtui priskiriama:

- Administruojamos VIAP lėšos;
- Administruojamos SGGT lėšos;
- Deponuotos lėšos garantijoms ir depozitams;
- Biržos dalyvių pinigai.

VIAP lėšų apskaita

Jeigu pagal Grupės įmonei taikomus įstatymus Grupės įmonė veikia kaip VIAP lėšų surinkėjas / tarpininkas, o ne administratorius, ir Grupės įmonė neturi prievolės lėšų administratoriui sumokėti nesurinktų VIAP lėšų, Grupės įmonė nepatiria kredito rizikos bei registruoja tokių gautinų sumų (nesurinktų VIAP lėšų) vertės sumažėjimą įskaitydama apskaitytą vertės sumažėjimą į atitinkamą mokėtiną sumą lėšų administratoriui.

Jeigu pagal Grupės įmonei taikomus įstatymus Grupės įmonė veikia kaip VIAP lėšų administratorius, Grupės įmonė gautinas VIAP lėšas, sukauptas gautinas VIAP lėšas, bei iš biudžeto gautiną PVM (VIAP veiklos) apskaito finansinės būklės ataskaitos kitų gautinų sumų straipsniuose.

SGDT lėšų apskaita

Jeigu Grupės įmonė, vykdydama Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) teisės aktų reikalavimus, renka ir administruoja SGD terminalo lėšas, Grupės įmonė, rinkdama ir administruodama SGDT lėšas veikia tik kaip tarpininkas valstybės vardu ir ši veikla Grupės įmonei nesukuria pajamų / pelno įprastinės veiklos metu, išskyrus SGDT lėšų dalį, skirtą SGDT lėšų administravimo sąnaudoms padengti, laikomą Grupės įmonės pajamomis. Iš SGDT lėšų mokėtojų surenkamos ir SGDT lėšų gavėjams pervedamos SGDT lėšos nelaikomos Grupės pajamomis / sąnaudomis, bet apskaitomos kaip kitos gautinos / kitos mokėtinos sumos ir kitas finansinis turtas. Grupės įmonė surinktas SGDT lėšas / pinigus išmoka SGDT lėšų gavėjams tokia apimtimi, kiek šių lėšų yra surinkta iš perdavimo sistemos naudotojų.

Perdavimo sistemos naudotojų nepervestos lėšos apskaitoje atvaizduojamos kaip sukauptos administruojamos SGDT lėšos iki tuomet, kai gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojai jas sumoka Grupės įmonei. Sukauptos administruojamos SGDT lėšos yra priskiriamos mokėtinų SGDT lėšų sąskaitai tuomet, kai SGDT lėšų gavėjams Grupės įmonė išrašo PVM sąskaitą faktūrą gamtinių dujų tiekimo saugumo papildomai dedamajai prie gamtinių dujų perdavimo kainos.

Biržos dalyvių pinigai

Biržos dalyvių sumokėti avansai apskaitoje registruojami kaip gauti išankstiniai apmokėjimai iš Biržos dalyvių ir yra panaudojami Biržos dalyvių atsiskaitymo dieną, nebent yra gaunamas Biržos dalyvių pasirašytas prašymas nepanaudoti sumokėto avanso, mažinant Biržos dalyvių mokėtinas sumas už dujas ir Biržos paslaugas. Nepanaudotas avansas ar jo dalis naudojamas būsimiems Biržos dalyvių atsiskaitymams.

Gauti išankstiniai apmokėjimai yra apskaitomi trumpalaikio turto straipsnyje ir yra gražinami Biržos dalyviams arba panaudojami mažinant Biržos dalyvių mokėtinas sumas per vienerių metų laikotarpį.

3.4.5.2. Finansinis turtas, vertinamas tikrąja verte (vertės pokytis apskaitomas per pelną (nuostolius))

Finansinis turtas, vertinamas tikrąja verte per pelną (nuostolius) - finansinis turtas, atitinkantis bent vieną iš žemiau nurodytų sąlygų:

- a) Jis yra laikomas prekybai. Finansinis turtas klasifikuojamas kaip laikomas prekybai, jeigu jis yra:
  - įsigyjamas arba prisiimamas turint tikslą jį parduoti artimoje ateityje;
  - dalis bendrai valdomų finansinių priemonių portfelio ir yra įrodymų, kad ji neseniai buvo panaudota trumpalaikio pobūdžio pelnui gauti; arba
  - atsiradęs iš išvestinės finansinės priemonės (išskyrus išvestinę finansinę priemonę, kuri yra finansinės garantijos sutartis arba yra veiksminga apsidraudimo priemonė);
- b) Jis yra neapibrėžtas įsigyjančios įmonės atlygis pagal 3-įjį TFAS „Verslo jungimais“;
- c) Jis yra priskirtas vadovybės finansinio turto, vertinamam tikrąja verte per pelną (nuostolius), grupei finansinio turto pirminio pripažinimo metu.

Finansinio turto, priskirto finansinio turto, vertinamo tikrąja verte, grupei, kuris iš pradžių finansinės būklės ataskaitoje pripažįstamas tikrąja verte ir vėliau yra perkainojamas tikrąja verte, vertės pokyčiai apskaitomi pelno (nuostolių) ataskaitoje, išskyrus finansinius instrumentus, kuriems taikoma apsidraudimo nuo pinigų srautų rizikos sandorių apskaita. Tikroji vertė yra nustatoma remiantis kotiruojamomis rinkos kainomis arba tikrosios vertės nustatymo metodais. Išvestiniai instrumentai yra pripažįstami turtu, kai jų tikroji vertė yra teigiama, ir įsipareigojimu, kai jų tikroji vertė yra neigiama.

3.4.5.3. Finansinis turtas, vertinamas tikrąja verte (vertės pokytis apskaitomas kitas bendrąsias pajamas)

Finansiniam turtui, vertinamam tikrąja verte ir vertės pokytį apskaitant per kitas bendrąsias pajamas, priskiriamas finansinis turtas, kuris nepriskiriamas aukščiau nurodytoms finansinio turto kategorijoms - finansiniam turtui

---

vertinamam amortizuota savikaina ir finansiniam turtui vertinamam tikrąja verte, vertės pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje.

Šiai finansinio turto kategorijai Grupės įmonės priskiria galimą parduoti finansinį turtą. Toks finansinis turtas yra priskiriamas ilgalaikiam turtui, išskyrus tuos atvejus, kai įmonės vadovybė ketina jį parduoti per 12 mėnesių nuo finansinių ataskaitų dienos.

Galimas parduoti finansinis turtas pradžioje apskaitomas tikrąja verte pridėjus sandorio išlaidas, o vėliau - tikrąja verte. Tikrosios vertės pasikeitimai yra apskaitomi kitose bendrosiose pajamose.

Kai investicijos klasifikuojamos kaip galimos parduoti, yra parduodamos ar sumažėja jų vertė, sukauptas tikrosios vertės koregavimas yra pripažįstamas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje kaip pelnas arba nuostolis.

Investicijų, kuriomis yra prekiaujama aktyviose finansų rinkose, tikroji vertė yra nustatoma pagal tuo metu kotiruojamą uždarymo rinkos kainą, artimiausių finansinių ataskaitų datai. Investicijoms, kurioms nėra aktyvios rinkos, tikroji vertė yra nustatoma naudojant vertinimo metodus. Šie metodai apima vertės nustatymą, remiantis rinkos sąlygomis, pastaruoju metu rinkoje įvykdytais sandoriais, kitų iš esmės panašių finansinių priemonių kaina, diskontuotų pinigų srautų analize ar kitais vertinimo modeliais.

3.4.5.4. Finansinio turto vertės sumažėjimas

Grupės įmonės atlieka į ateitį orientuotą tikėtinų kredito nuostolių, susijusių finansinių priemonių, apskaitomų amortizuotos savikainos metodu, vertinimą pripažinimo momentu, nepaisant to, ar egzistuoja vertės sumažėjimo požymių.

Grupės įmonių patiriami kredito nuostoliai apskaičiuojami, kaip visų sutartyje numatytų pinigų srautų, kuriuos Grupės įmonės turi gauti pagal sutartį, ir visų pinigų srautų, kuriuos Grupės įmonės tikisi gauti, skirtumas (t. y. visas pinigų trūkumas), diskontuotas taikant pirminę efektyvią palūkanų normą. Pinigų srautus Grupės įmonės apskaičiuoja atsižvelgdamos į visas finansinės priemonės sutarties sąlygas per tikėtiną tos finansinės priemonės galiojimo laikotarpį, įskaitant turimo depozito, draudimo ar garantijos realizavimo arba kitokio kredito vertės didinimo, kuris yra neatskiriamas nuo sutarties sąlygų, pinigų srautus.

Tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai – tai tikėtini kredito nuostoliai, susidarantys dėl visų galimų įsipareigojimų neįvykdymo įvykių per laikotarpį nuo finansinio turto pirminio pripažinimo iki vėlesnės - finansinio turto padengimo, arba finansinio turto galutinio nurašymo datos. TKN rodo svertinį kredito nuostolių vidurkį, nustatytą atsižvelgiant į atitinkamą klientų įsipareigojimų neįvykdymo riziką.

Tikėtini kredito nuostoliai vertinami taip, kad atspindėtų nešališką ir tikėtiną svertinę sumą, nustatomą atsižvelgiant į galimus gauti rezultatus, pinigų laiko vertę, pagrįstą ir patvirtinamą informaciją apie įvykius praeityje ir dabartines sąlygas, bei pagrįstas ir patvirtinamas prognozes dėl įvykių ateityje ir ekonominių sąlygų finansinių ataskaitų sudarymo dieną.

Grupės įmonės siekia, kad tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai būtų pripažįstami prieš tai, kai finansinė priemonė tampa laiku neapmokėta. Paprastai kredito rizika reikšmingai padidėja prieš tai, kai finansinė priemonė tampa laiku neapmokėta arba pastebima kitų su skolininku susijusių mokumo mažėjimu veiksnių (pvz., restruktūrizacija, bankrotas, kiti kliento ekonominiai sunkumai ir pan). Todėl, jei ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis galima gauti pagrįstos ir patvirtinamos informacijos, kuri yra labiau orientuota į ateitį nei apie pradelstus mokėjimus, ja būtina remtis vertinant kredito rizikos pasikeitimus. Tikėtini kredito nuostoliai pripažįstami atsižvelgiant į individualiai arba bendrai įvertintą prekybos gautinų sumų, suteiktų paskolų kredito riziką, kurios vertinimas remiasi visa pagrįsta informacija, įskaitant į ateitį orientuotą informaciją.

Tikėtinų kredito nuostolių pripažinimo stadijos:

- 1) Kai skolos pirmą kartą pripažįstamos, Grupės įmonės pripažįsta dvylikos mėnesių tikėtinius kredito nuostolius, išskyrus trumpalaikių prekybos skolų atžvilgiu.

- 2) Nustačius, kad kredito rizika po pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, Grupės įmonės apskaito visos skolos galiojimo laikotarpiu tikėtinus kredito nuostolius. Visi finansinės priemonės galiojimo laikotarpio tikėtini kredito nuostoliai apskaičiuojami tik esant reikšmingam kredito rizikos, susijusios su skola, padidėjimui. Grupės įmonės vertina, kad kredito rizika reikšmingai padidėjo, kai vėluojama atsiskaityti 30 dienų arba iš finansinės informacijos matyti, kad skolininkas turi finansinių sunkumų ir nėra priemonių užtikrinančių skolos padengimą (garantijų, draudimo, depozitų). Dėl kliento finansinių sunkumų išnyksta finansinio turto aktyvioji rinka, likvidumas ir dėl to sumažėja tikėtinių atgauti sutartinių pinigų srautų suma.
- 3) Jeigu Grupės įmonės nustato, kad skolos atgavimas tampa abejotinas, tuomet šią skolą Grupės įmonės priskiria prie finansinio turto, kurio vertė sumažėjo dėl kredito rizikos (abejotinos paskolos, prekybos ir kitos gautinos sumos).

Trumpalaikėms prekybos gautinoms sumoms Grupės įmonės taiko supaprastintą metodą ir apskaito atidėjinius nuostoliams viso galiojimo laikotarpio kredito nuostolių atžvilgiu nuo gautinų sumų pirminio pripažinimo.

Grupės įmonės reikšmingas gautinas sumas vertina individualiai, o nereikšmingas sumas vertina bendruoju metodu. Gautinų sumų reikšmingumo lygį ir bendro metodo nuostatas kredito nuostoliams kiekviena Grupės įmonė nustato individualiai vidiniais dokumentais.

Grupės įmonių vadovybių sprendimas dėl individualaus vertinimo priimamas atsižvelgiant į galimybę gauti informaciją apie konkretaus skolininko kredito istoriją, finansinę būklę vertinimo datai įskaitant į ateitį orientuotą informaciją, kuri leistų laikų nustatyti konkretaus skolininko reikšmingą kredito rizikos padidėjimą, tokiu būdu įgalinant priimti sprendimą dėl viso galiojimo laikotarpio kredito nuostolių pripažinimo konkretaus skolininko atžvilgiu. Nesant patikimų informacijos šaltinių apie skolininko kredito istoriją, finansinę būklę vertinimo datai įskaitant į ateitį orientuotą informaciją, Grupės įmonės vertina skolą taikant bendrąjį vertinimą.

Kitų gautinų sumų viso galiojimo laikotarpio tikėtini kredito nuostoliai vertinami taikant individualųjį vertinimą. Grupės įmonių vadovybė atlieka individualųjį vertinimą atsižvelgiant į galimybę gauti informaciją apie konkretaus skolininko kredito istoriją, finansinę būklę vertinimo datai, įskaitant į ateitį orientuotą informaciją, kuri leistų laiku nustatyti konkretaus skolininko reikšmingą kredito rizikos padidėjimą, tokiu būdu įgalinant priimti sprendimą dėl viso galiojimo laikotarpio kredito nuostolių pripažinimo konkretaus skolininko atžvilgiu.

Gautinų paskolų, prekybos ir kitų gautinų sumų viso galiojimo tikėtinių kredito nuostolių suma apskaitoma per pelną (nuostolius) naudojant kontrarinę abejotinų gautinų sumų sąskaitą.

3.4.5.5. Finansinio turto pripažinimo nutraukimas

Finansinio turto (ar, kur tinkama, dalies finansinio turto ar dalies panašaus finansinio turto grupės) pripažinimas yra nutraukiamas, kai:

- baigiasi teisės į finansinio turto pinigų srautus galiojimo laikas;
- išlaikoma teisė į pinigų srautus, bet prisiimamas įsipareigojimas sumokėti visą sumą trečiajai šaliai pagal perleidimo sutartį per trumpą laiką;
- perleidžiama teisė gauti pinigines įplaukas iš turto ir/arba (a) perleidžiama iš esmės visa su finansinio turto nuosavybe susijusi rizika ir nauda, arba (b) nei perleidžiama, nei išlaikoma su finansiniu turtu susijusi rizika ir nauda, bet perleidžiama šio turto kontrolė;
- jei neišlaikoma kontrolė, nutraukiamas finansinio turto pripažinimas, o visos perduodant sukurtos arba išlaikytos teisės ir prievolės pripažįstamos atskirai turtu arba įsipareigojimais.

Jei išlaikoma kontrolė, toliau pripažįstamas finansinis turtas tiek, kiek toliau kontroliuojamas finansinis turtas. Vertinant ar išlaikyta perduoto turto kontrolė, atsižvelgiama į gavėjo gebėjimus parduoti šį turtą. Jei gavėjas praktiškai geba parduoti visą turtą nesusijusiai trečiajai šaliai ir atlikti tai vienašališkai, netaikydamas perdavimui papildomų apribojimų, laikoma, kad kontrolė neišlaikoma. Visais kitais atvejais kontrolė išlaikoma.

Grupės įmonės nurašo gautinas paskolas ir prekybos gautinas sumas, kai netenka teisės į sutartyje numatytus finansinio turto pinigų srautus.

3.4.5.6. Išvestinės finansinės priemonės ir apsidraudimo apskaita

Grupės įmonės taiko 9-ajame TFAS numatytą galimybę apsidraudimo sandorių apskaitai taikyti 39-ojo TAS reikalavimus.

Apsidraudimo apskaitos tikslais išskiriamos dvi apsidraudimo kategorijos: (a) tikrosios vertės apsidraudimas, kuriuo apsidraudžiama nuo pripažinto turto ar įsipareigojimo arba nepripažinto tvirto pasižadėjimo tikrosios vertės pokyčių, ir (b) pinigų srautų apsidraudimas, kuriuo apsidraudžiama nuo pinigų srautų svyravimų, kurie priskiriami prie tam tikros rizikos, susijusios su apskaitytu turto ar įsipareigojimu, arba su prognozuojamu sandoriu.

Apsidraudimo pradžioje Grupės įmonė parengia apsidraudimo santykių tarp apsidraudimo priemonės ir apdraudžiamąjį straipsnio dokumentaciją, kuri taip pat apima rizikos valdymo tikslus ir apsidraudimo strategijos nustatymą. Be to, apsidraudimo pradžioje ir vėliau Grupės įmonė reguliariai dokumentuoja, koku mastu apsidraudimo sandoris yra veiksmingas siekiant tikrosios vertės arba pinigų srautų, priskirtinų rizikai, nuo kurios apsidraudžiama, pokyčių užskaitymo.

Tikrosios vertės apsidraudimas

Tikrosios vertės apsidraudimo atveju, atitinkančiu apsidraudimo apskaitos sąlygas, bet koks pelnas ar nuostoliai, susidarantys dėl apsidraudimo priemonės (išvestinės finansinės priemonės skirtos apsidraudimui) pervaldinimo tikrąja verte, yra iš karto apskaitomi pelne (nuostoliuose). Apdraudžiamasis straipsnis apskaitomas kaip turtas ar įsipareigojimas, atsižvelgiant į tikrosios vertės pokyčius, susijusius su apdraudžiama rizika, o skirtumas apskaitomas pelne (nuostoliuose).

Kai nepripažintas tvirtas pasižadėjimas priskiriamas apdraudžiamajam straipsniui, jis apskaitomas kaip turtas ar įsipareigojimas, atsižvelgiant į sukauptus tikrosios vertės pokyčius, susijusius su apdraudžiama rizika, o skirtumas apskaitomas pelne (nuostoliuose).

Apsidraudimo sandorių, kurie neatitinka apsidraudimo sandorių apskaitai keliamų reikalavimų, atveju bet koks pelnas ar nuostoliai, susidarantys dėl apdraustosios priemonės tikrosios vertės pokyčių, yra įtraukiami į to laikotarpio pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitą.

Apsidraudimo apskaita nutraukiama, kai baigiasi apsidraudimo priemonės galiojimo terminas arba priemonė parduodama, nutraukiama, įvykdoma arba nebeatitinka apsidraudimo sandorių apskaitai taikomų kriterijų.

Pinigų srautų apsidraudimas

Pinigų srautų apsidraudimo atveju, kuris atitinka apsidraudimo apskaitos sąlygas, pelno ar nuostolių dalis, susidariusi dėl apsidraudimo instrumento (išvestinės finansinės priemonės skirtos apsidraudimui), pripažįstamo efektyviu, perkainojimo, pirmiausiai apskaitoma kitose bendrosiose pajamose, o neefektyvi dalis – pelne (nuostoliuose). Efektyvaus pinigų srautų apsidraudimo pelnas ar nuostoliai, iš pradžių apskaityti nuosavame kapitale, yra perkeltami į pelną (nuostolius) tuo laikotarpiu, per kurį apdraustasis sandoris daro įtaką pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitai, arba įtraukiamas į pradinį atitinkamo turto ar įsipareigojimo kaštų įvertinimą.

Apsidraudimo sandorių, kurie neatitinka apsidraudimo sandorių apskaitai keliamų reikalavimų, atveju bet koks pelnas ar nuostoliai, susidarantys dėl apdraustojo instrumento tikrosios vertės pokyčių, yra įtraukiami į to laikotarpio pelną (nuostolius).

Apsidraudimo apskaita nutraukiama, kai baigiasi apsidraudimo instrumento galiojimo terminas arba instrumentas parduodamas, nutraukiamas, įvykdomas arba nebeatitinka apsidraudimo sandorių apskaitai taikomų kriterijų. Bet koks sukauptas apsidraudimo instrumento pelnas ar nuostoliai, pripažinti akcininkų nuosavybėje, lieka akcininkų nuosavybėje tol, kol įvyksta prognozuojamas sandoris. Kai nebesitikima, kad apdraustasis sandoris įvyks, akcininkų nuosavybėje pripažinti grynasis sukauptas pelnas ar nuostoliai yra perkeltami į pelną (nuostolius).

3.4.6. ATIDĖTASIS PELNO MOKESTIS

Atidėtasis pelno mokestis apskaitomas balansinių įsipareigojimų metodu. Atidėtųjų mokesčių turtas ir įsipareigojimai yra pripažįstami būsimų mokesčių tikslais, pažymint skirtumus tarp turimo turto ir įsipareigojimų apskaitinės vertės finansinėse ataskaitose ir jų atitinkamos mokesstinės bazės.

Atidėtojo mokesčio turtas – tai suma, kuria Grupės įmonė ateityje galės mažinti savo būsimojo ataskaitinio laikotarpio pelno mokestį. Ji susidaro dėl:

- laikinųjų skirtumų tarp turto ir įsipareigojimų balansinės vertės bei jų vertės mokesčio apskaičiavimo tikslais (mokesčio bazės), kai šie skirtumai ateityje mažins apmokestinamąjį pelną. Laikinieji skirtumai susidaro dėl skirtingų principų taikymo mokestinėje ir finansinėje apskaitoje.
- nepanaudotų mokestinių nuostolių, kuriais Grupės įmonė galės pasinaudoti ateityje.

Grupės įmonėje atidėtojo mokesčio turto skaičiavimo bazę paprastai sudaro šie straipsniai:

- Ilgalaikio turto vertės sumažėjimas;
- Ilgalaikio turto perkainojimas (vertės sumažėjimas);
- Atsargų vertės sumažėjimas;
- Gautinų sumų vertės sumažėjimas;
- Ilgalaikės išmokos darbuotojams;
- Atostoginių kaupiniai;
- Kitos sukauptos sąnaudos;
- Nepanaudota investicinių projektų mokestinė lengvata
- Nepanaudoti mokestiniai nuostoliai, kuriais Grupė galės pasinaudoti ateityje;
- Kiti.

Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas – tai suma, kuri ateityje didins Grupės įmonės pelno mokestį. Ji susidaro dėl laikinųjų skirtumų tarp turto ir įsipareigojimų balansinės vertės bei jų mokesčio bazės, kai šie skirtumai ateityje didins apmokestinamąjį pelną. Laikinieji skirtumai susidaro dėl skirtingų principų taikymo mokestinėje ir finansinėje apskaitoje.

Grupės įmonės atidėtojo mokesčio įsipareigojimą paprastai sudaro šie straipsniai:

- Ilgalaikio turto perkainojimas (vertės padidėjimas);
- Ilgalaikio turto nusidėvėjimo normų skirtumai;
- Palūkanų kapitalizavimo įtaka;
- Kiti.

Atidėtųjų mokesčių įsipareigojimai yra pripažįstami visiems laikiniams skirtumams, kurie vėliau didins apmokestinamąjį pelną, o atidėtųjų mokesčių turtas pripažįstamas tik ta dalimi, kuri tikėtinai ateityje sumažins apmokestinamąjį pelną. Toks turtas ir įsipareigojimai yra nepripažįstami, jei jis atsiranda turtą ir įsipareigojimus pirmą kartą pripažinus sandoryje, kuris:

- a) nėra verslo jungimas; ir
- b) sandorio metu nedaro įtakos nei apskaitos, nei apmokestinamajam pelnui (mokesčių nuostoliui).

Atidėtojo pelno mokesčio turtas yra peržiūrimas finansinių ataskaitų sudarymo datai ir yra sumažinamas, jei nėra tikėtina, kad Grupės įmonė ateityje turės pakankamai apmokestinamojo pelno šiam turtui realizuoti, iki sumos, kuri tikėtinai ateityje sumažins apmokestinamąjį pelną. Atidėtojo pelno mokesčio turto vertės sumažėjimas apskaitomas tame pačiame finansinių ataskaitų straipsnyje, kaip ir atidėtojo pelno mokesčio turtas.

Atidėtojo pelno mokesčio turtas ir įsipareigojimai yra įvertinami naudojant mokesčio tarifą, remiantis galiojančiais arba iš esmės finansinių ataskaitų rengimo datą jau patvirtintais būsimais pelno mokesčio tarifais, kuriais laikinus skirtumus numatoma padengti arba apmokėti.

Atidėtojo pelno mokesčio turtas ir įsipareigojimai užskaitomi tarpusavyje, kai jie yra susiję su pelno mokesčiais, nustatytais tos pačios mokesčių institucijos ir kuomet egzistuoja pagal įstatymą įgyvendinama teisė užskaityti ataskaitinio laikotarpio mokesčių turtą su ataskaitinio laikotarpio mokesčių įsipareigojimu.

Atidėtasis mokestis yra nediskontuojamas ir finansinės būklės ataskaitoje pateikiamas atskirai prie ilgalaikio turto ir (ar) ilgalaikių įsipareigojimų. Atidėtojo mokesčio einamųjų metų dalis nėra išskiriama.

Atidėtojo mokesčio pokytis apskaitomas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos pelno mokesčio sąnaudų eilutėje, išskyrus tuos atvejus, kai atidėtasis mokestis yra susijęs su operacijomis, apskaitytomis kitose

---

bendrosiose pajamose arba tiesiai nuosavame kapitale. Tokiu atveju atidėtasis mokestis taip pat apskaitomas kitose bendrosiose pajamose arba tiesiogiai nuosavame kapitale.

3.4.7. ATSARGOS

Atsargos apima žaliavas, pagamintą produkciją ir nebaigtą gamybą, kitas atsargas (įskaitant gamtines dujas vamzdyne - gamtinių dujų atsargas vamzdyne sudaro gamtinių dujų kiekis, viršijantis minimalų gamtinių dujų kiekį vamzdyne ir kintantis priklausomai nuo konkrečių tiekimo apimčių ar tarpusavyje sujungtų gamtinių dujų sistemų technologinių parametrų), naudojamas Grupės įmonės veikloje ir paslaugų teikimui, o taip pat prekes, skirtas (per)pardavimui. Atsargų sąskaitoje taip pat yra apskaitomos iš nurašyto ilgalaikio materialaus turto gautos tinkamos naudoti atliekos ar metalo laužas.

Atsargos pirminio pripažinimo metu yra apskaitomos įsigijimo savikaina. Vėlesniais laikotarpiais atsargos yra apskaitomos grynąja galimo realizavimo verte arba įsigijimo savikaina – priklausomai nuo to, kuri yra mažesnė.

3.4.7.1. Atsargų įsigijimo savikaina

Atsargų įsigijimo savikaina apima įsigijimo kainą ir susijusius mokesčius, kurie vėliau nėra atgaunami iš mokesčių institucijų, bei tas pridėtinės išlaidas, kurios susidarė gabenant atsargas į dabartinę jų buvimo vietą ir suteikiant joms dabartinę būklę: atsargų pirkimo kaina, maito ir kiti negrąžintini mokesčiai bei transporto, krovimo ir kitos išlaidos, tiesiogiai priskirtinos atsargų įsigijimui. Kitos išlaidos yra įtraukiamos į atsargų savikainą tik tiek, kiek jos yra susijusios su atsargų pristatymu į vietą ir esama atsargų būkle. Prekybos nuolaidos yra atimamos nustatant įsigijimo savikainą.

Į atsargų įsigijimo savikainą neįskaitomas sumokėtas pridėtinės vertės mokestis. Sudėtine atsargų savikainos dalimi taip pat nelaikomos sandėliavimo, pardavimo išlaidos, paskolų išlaidos (palūkanos, banko administravimo mokestis ir pan.) ir kitos administracinės išlaidos, kurios neprideda prie atsargų pristatymo į vietą ir jų būklės. Šios išlaidos pripažįstamos sąnaudomis pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje jas patyrus.

Atsargos, įsigytos užsienio valiuta, apskaitoje registruojamos nuosavybės perdavimo dieną galiojančiu oficialiu Lietuvos Respublikos nacionalinės valiutos ir užsienio valiutos keitimo kursu. Užsienio valiutų skirtumų įtraukimas į atsargų savikainą pagal TFAS nuostatas yra neleidžiamas.

Atsargų, išskyrus gamtines dujas, savikaina nustatoma naudojant FIFO metodą, pagal kurį pirmiausia nurašomos anksčiausiai įsigytos tos pačios rūšies atsargos.

Gamtinių dujų vamzdyne atsargų savikaina nustatoma taikant svertinio vidurkio metodą. Vieno gamtinių dujų energijos vieneto (kWh) savikaina taikant svertinio vidurkio metodą apskaičiuojama pagal tokią formulę:

Vieno gamtinių dujų energijos vieneto (kWh) savikaina = (Gamtinių dujų likutis laikotarpio pradžioje (kiekis * kaina) + gamtinių dujų pirkimai per periodą (kiekis * kaina)) / gamtinių dujų kiekio (likutis pradžioje + pirkimai per periodą).

Remiantis taip paskaičiuota gamtinių dujų kaina yra įvertinami gamtinių dujų vamzdyne likučiai ir suvartotų gamtinių dujų savikaina.

Atsargose yra apskaitomas mažavertis inventorių iki atidavimo naudojimui, atidavus naudoti nurašoma į sąnaudas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.

3.4.7.2. Grynoji galimo realizavimo vertė

Grynoji galimo realizavimo vertė – tai įvertinta atsargų pardavimo normaliomis verslo sąlygomis kaina, atėmus įvertintas jų užbaigimo (jei jo reikia) ir pardavimo išlaidas. Ši vertė taip pat apima vertę, kurią Grupės įmonė tikisi atgauti iš šių atsargų naudojimo savo įprastinio veiklos ciklo metu.

Atsargų nukainavimas iki gryniosios galimo realizavimo vertės atliekamas tam, kad Grupės įmonės turto balansinė vertė neviršytų sumos, kurią tikimasi gauti pardavus arba sunaudojus šį turtą įprastinio Grupės įmonės veiklos ciklo metu.

Atsargos yra nukainojamos iki gryniosios realizacinės vertės taikant Grupės įmonėje nustatytas vidaus tvarkas.

Visų atsargų nukainavimo iki gryniosios galimo realizavimo vertės suma ir visi atsargų vertės sumažėjimo nuostoliai yra pripažįstami to laikotarpio, kuriuo buvo atliekami nukainavimai ir (ar) susidarė nuostoliai, veiklos sąnaudomis.

Tuo atveju, jei nėra tikimybės atsargų, kurioms apskaitytas realizacinės vertės sumažėjimas, realizuoti ar parduoti, jos nurašomos. Jei nurašomoms atsargoms realizacinės vertės sumažėjimas nebuvo padarytas, tuomet nurašymas daromas tiesiogiai iš atsargų ir jis apskaitomas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos atsargų nurašymo sąnaudų sąskaitoje.

Jei dėl rinkoje ar Grupės įmonėje įvykusių pokyčių atsargų realizacinė vertė padidėja, vertės sumažėjimas yra atstatomas, tačiau neviršijant šių atsargų įsigijimo vertės. Vertės sumažėjimo atstatymas apskaitomas toje pačioje pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos eilutėje, kurioje ankstesniais laikotarpiais buvo apskaitytas šių atsargų vertės sumažėjimas.

3.4.7.3. Prekės/Atsargos kelyje

Prekės/atsargos kelyje yra išskiriamos tuomet, kai Grupės įmonei nuosavybės teise priklauso prekės/atsargos, kurias:

- Tiekėjas išsiuntė, nors iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos Grupė dar jų negavo, tačiau nuosavybės teise jos jau priklauso Grupės įmonei;
- Grupės įmonė išsiuntė, tačiau iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos pirkėjas dar negavo, o jos nuosavybės teise vis dar priklauso Grupės įmonei.

Prekės/atsargos kelyje apskaitomos taip pat, kaip ir kitos atsargos (žr. aukščiau). Nuosavybės teisės yra nustatomos vadovaujantis *INCOTERMS* arba sutartyje apibrėžtomis sąlygomis.

3.4.7.4. Gamtinių dujų apskaita su kitais infrastruktūros operatoriais pagal techninio bendradarbiavimo ar techninio balansavimo sutartis (jeigu sutartyse nenumatyti piniginiai atsiskaitymai)

Jeigu iš SGD terminalo ar užsienio šalių perdavimo sistemos fiziškai patiekiamas mažesnis dujų energijos kiekis nei užskaitoma komerciškai (nominuota), arba jei į užsienio šalių perdavimo sistemą yra fiziškai perduodamas didesnis dujų energijos kiekis nei užskaitoma komerciškai (nominuota), trūkstamą atsargos pokyčiui gamtinių dujų energijos kiekį Grupės įmonė perka ir apskaito balanse kaip trumpalaikį turtą „Gamtinės dujos kito operatoriaus sistemoje“/„Gamtinės dujos kelyje“ dujų įsigijimo (importo) kaina, o įsipareigojimuose „Įsipareigojimai tiekėjui“.

Jeigu iš SGD terminalo ar užsienio šalių perdavimo sistemos fiziškai patiekiamas didesnis dujų energijos kiekis nei užskaitoma komerciškai (nominuota), arba jei į užsienio šalių perdavimo sistemą yra fiziškai perduodamas mažesnis dujų energijos kiekis nei užskaitoma komerciškai (nominuota), šis kiekis užpajamuojamas kaip trumpalaikis turtas „Gamtinės dujos vamzdyne“ dujų įsigijimo technologinėms reikmėms kaina ir apskaitomas balanse „Įsipareigojimai tiekėjui“.

3.4.8. IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR ATEINANČIŲ LAIKOTARPIŲ SĄNAUDOS

Grupės įmonės išankstinius apmokėjimus už atsargas ir paslaugas sudaro sumos, iš anksto sumokėtos tiekėjams. Sumokėjus pinigus, visa mokėjimo suma yra apskaitoma išankstiniuose apmokėjimuose. Gavus atsargas ar paslaugas, išankstinio apmokėjimo suma yra atitinkamai sumažinama.

Jei iškyla rizika, kad Grupės įmonei nebus pristatytos atsargos ar suteiktos paslaugos pagal sumokėtus išankstinius apmokėjimus ir jų susigrąžinti nepavyks, tuomet tai daliai išankstinių apmokėjimų yra fiksuojamas

---

vertės sumažėjimas, kuris mažina išankstinių apmokėjimų vertę finansinės būklės ataskaitoje. Su vertės sumažėjimu susijusios sąnaudos apskaitomos kaip to laikotarpio, kuriuo buvo apskaitomas vertės sumažėjimas, veiklos sąnaudos.

Ateinančių laikotarpių sąnaudos – tai iš anksto sumokėtos sumos už paslaugas: nuomą, iš anksto sumokėtas draudimas, Grupės įmonės darbuotojams iš anksto sumokėti atostoginiai, sumokėtos sumos už prenumeratą, ir iš anksto sumokėtos kitos įvairios sąnaudos. Tą laikotarpį, kai sąnaudos patiriamos, šia suma ateinančių laikotarpių sąnaudos yra mažinamos.

3.4.9. KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS

Kitam trumpalaikiam turtui priskiriamas kitas trumpalaikis turtas, kuris nepatenka į kitų finansinės būklės ataskaitoje pateikiamų eilučių apibūdinimą.

Jei kurio nors TFAS standarto specifiškai nenurodyta kitaip, kitas trumpalaikis turtas apskaitomas įsigijimo savikaina, atėmus vertės sumažėjimo nuostolius (nuvertėjimą), jei tokių yra.

3.4.10. PINIGAI IR JŲ EKIVALENTAI

Finansinės būklės ir pinigų srautų ataskaitose pinigus ir pinigų ekvivalentus sudaro grynieji pinigai bankų sąskaitose (išskyrus pinigus, kuriais negalima laisvai disponuoti ir kurie parodomi kito finansinio turto straipsnyje), indėliai iki pareikalavimo ir kitos trumpalaikės likvidžios investicijos (pradinis terminas iki 3 mėnesių), kurios gali būti lengvai iškeičiamos į aiškias pinigų sumas ir kurioms būdinga nereikšminga vertės pasikeitimo rizika.

Jei Grupės įmonei sudarius trumpalaikio kreditavimo sutartį leidžiama atlikti išlaidų operacijas, viršijančias pinigų likutį Grupės įmonės sąskaitoje banke, finansinio turto vertė lygi nuliui, sąskaitos likučio viršijimas pripažįstamas finansiniu įsipareigojimu.

Jei atsiranda požymių, kad pinigai ir jų ekvivalentai gali būti neatgauti, Grupės įmonė vertina vertės sumažėjimą. Vertės sumažėjimas apskaitomas to laikotarpio, kai jis atsirado, pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos veiklos sąnaudose.

3.5. NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI

Grupės įmonės kapitalas skirstomas į nuosavą ir skolintą.

Grupės įmonės nuosavą kapitalą sudaro:

- Įstatinis kapitalas;
- Privalomasis rezervas;
- Ilgalaikio turto perkainojimo rezervas;
- Finansinio turto tikrosios vertės pasikeitimo rezervas;
- Kiti rezervai;
- Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai).

3.5.1. ĮSTATINIS (AKCINIS) KAPITALAS

Grupės įmonės akcinį kapitalą sudaro įstatinis (pasirašytasis) kapitalas (paprastosios akcijos).

Grupės įmonės įstatiniu kapitalu laikomas įstatymų nustatyta tvarka įregistruotas kapitalas. Jei priimamas akcininkų sprendimas didinti arba mažinti įstatinį kapitalą, jo padidėjimas ar sumažėjimas apskaitoje užfiksuojamas, kai įregistruojami pakeisti Grupės įmonės įstatai. Įstatinio kapitalo padidėjimas registruojamas pilna suma, nepriklausomai nuo apmokėtos dalies.

Jeigu įstatinis kapitalas didinamas turtiniais įnašais, akcijų pardavimo kaina prilyginama už jas gauto turto tikrajai vertei. Grupės įmonės akcinio kapitalo sąskaitoje registruojama tik akcijų nominalioji vertė. Jei akcijų emisijos kaina viršija jų nominaliąją vertę, kainos perviršis registruojamas akcijų priedų sąskaitoje.

Reikšmingos išlaidos, patirtos išleidžiant naujas akcijas, registruojamos nuosavame kapitale. Jos pirmiausia mažina akcijų priedų sumą, o jeigu jos nėra arba ji yra nepakankama, - skirtumas registruojamas kaip nepaskirstyto pelno sumažėjimas.

3.5.2. PRIVALOMASIS REZERVAS

Privalomasis rezervas yra privalomas pagal Lietuvos Respublikos įstatymus. Į jį Grupės įmonė privalo kasmet pervesti ne mažiau kaip 5% grynojo pelno, apskaičiuoto pagal TFAS, kol privalomasis rezervas pasieks 10% Grupės įmonės įstatinio kapitalo vertės. Nustatytą dydį viršijanti privalomojo rezervo dalis gali būti perskirstyta skirstant Grupės įmonės pelną. Privalomasis rezervas gali būti naudojamas tik nuostoliams padengti. Privalomasis rezervas, panaudotas Grupės įmonės nuostoliams dengti, turi būti sudaromas iš naujo, laikantis aukščiau aprašytos tvarkos.

3.5.3. KITI REZERVAI

Kiti rezervai sudaromi įstatymų ir Grupės įmonės įstatų nustatyta tvarka. Akcininkams priėmus sprendimą sudaryti ar panaikinti rezervas, apskaitoje registruojamas rezervo padidėjimas (sumažėjimas), ta pačia suma mažinant (didinant) nepaskirstytąjį pelną.

3.5.4. NEPAKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)

Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai) yra likutinis Grupės įmonės pelnas arba nuostoliai po pelno paskirstymo.

3.5.5. DOTACIJOS IR SUBSIDIJOS

Dotacija – valstybės ir savivaldybės institucijų, tarptautinių organizacijų ir fondų bei kitų trečiųjų asmenų finansinė ir materialinė parama konkrečiai veiklai. Dotacijoms taip pat priskiriamas ir nemokamai gautas turtas.

Dotacijos yra pripažįstamos apskaitoje, kai Grupės įmonė atitinka dotacijų sutartyje nustatytas dotacijų skyrimo sąlygas ir yra pakankamas užtikrinimas, kad tokia dotacija bus gauta.

Dotacijos gali būti dviejų rūšių:

- dotacijos, susijusios su turtu;
- dotacijos, susijusios su pajamomis.

Dotacijos, susijusios su turtu

Jeigu Valstybės ir Europos Sąjungos dotacijos yra gautos ilgalaikio turto forma arba yra skirtos ilgalaikiam turtui įsigyti, jos yra laikomos dotacijomis, susijusiomis su turtu. Dotacijų suma mažinama susijusio ilgalaikio turto apskaitinė vertė. Dotacijos pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje yra pripažįstamos per susijusio turto naudingo tarnavimo laikotarpį mažinant nusidėvėjimo sąnaudas.

Strateginių projektų rengimui ir įgyvendinimui Grupės įmonei skirtos viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (VIAP) lėšos ir perkrovų įplaukų lėšos apskaitomos kaip dotacijos, susijusios su turtu. Jos taip pat yra apskaitomos mažinant susijusio ilgalaikio turto apskaitinę vertę ir pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje yra pripažįstamos per turto gyvavimo laikotarpį mažinant nusidėvėjimo sąnaudas.

Sukaptos gautinos dotacijos yra apskaitomos kitose gautinose sumose kai, vadovaujantis sutartimi, kuria Europos Komisija įsipareigoja finansuoti strateginius projektus, yra gauti tvirti įrodymai, kad finansavimas bus gautas.

Dotacijos, susijusios su pajamomis

Dotacijos, gaunamos ataskaitinio ar praėjusio laikotarpio išlaidoms ar negautoms pajamoms kompensuoti, taip pat visos kitos dotacijos, nepriskiriamos dotacijoms, susijusioms su turtu, yra laikomos dotacijomis, susijusiomis su pajamomis. Dotacijų, susijusių su pajamomis, suma pripažįstama panaudota dalimis tiek, kiek per ataskaitinį laikotarpį patiriama sąnaudų, arba kiek apskaičiuojama negautų pajamų, kurioms kompensuoti skirta dotacija.

Dotacijos, susijusios su pajamomis, pripažįstamos pelne (nuostoliuose), kai patiriamos susijusios sąnaudos (ar negaunamos pajamos), kurioms kompensuoti buvo skiriama dotacija, didinant kitas pajamas (arba mažinant susijusias sąnaudas). Jei dotacijų negalima susieti su patirtomis arba būsimųjų laikotarpių sąnaudomis (ar negautomis pajamomis), jos pripažįstamos pajamomis tuo laikotarpiu, kuriuo gaunamos arba Grupės įmonė atitinka dotacijų sutartyje nustatytas dotacijų skyrimo sąlygas ir yra pakankamas užtikrinimas, kad tokia dotacija bus gauta.

3.5.6. ATIDĖJINIAI BEI NEAPIBRĖŽTAS TURTAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI

Atidėjiniai apskaitomi tada, kai dėl įvykio praeityje Grupės įmonė turi teisinį įsipareigojimą ar neatšaukiamą pasižadėjimą, ir tikėtina, kad jam įvykdyti bus reikalingi ekonominę naudą teikiantys išteklių, ir įsipareigojimo suma gali būti patikimai įvertinta. Atidėjiniai pripažįstami įvertintai išlaidų sumai, kuri yra reikalinga įsipareigojimui padengti („tikėtina vertė“). Jei pinigų laiko vertė yra reikšminga, atidėjiniai yra diskontuojami naudojant efektyvią laikotarpio palūkanų normą (prieš mokesčius), jei reikia, atsižvelgiant į konkrečią įsipareigojimui specifinę riziką. Kai naudojamas diskontavimo metodas, atidėjinio balansinė vertė didėja kiekvieną laikotarpį, siekiant atspindėti praėjusį laiką. Toks didėjimas pripažįstamas kaip skolinimosi išlaidos.

Kiekvieną finansinės būklės ataskaitos datą atidėjiniai yra peržiūrimi ir koreguojami priklausomai nuo pasikeitusių aplinkybių. Jeigu atidėjinio suma buvo diskontuota, kiekvienu ataskaitiniu laikotarpiu atstatoma dalis yra lygi diskontavimo efektui (palūkanų sąnaudos). Jei pasikeitė aplinkybės ir atidėjinio nebereikia, atidėjinys yra atstatomas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje per tą sąnaudų eilutę, kurioje jis buvo apskaitytas suformavimo metu.

Kiekvieną finansinės būklės ataskaitos datą atidėjiniai yra klasifikuojami, kaip ilgalaikiai įsipareigojimai, jei Grupės įmonės vadovybė tikisi juos padengti vėliau negu po dvylikos mėnesių nuo finansinės būklės ataskaitos datos ir, kaip trumpalaikiai įsipareigojimai, jei Grupės įmonės vadovybė tikisi juos padengti per laikotarpį, ne ilgesnį negu dvylika mėnesių nuo finansinės būklės ataskaitos datos.

Atidėjinių garantiniams įsipareigojimui pripažinimas

Grupės įmonė pripažįsta atidėjinius garantiniams įsipareigojimams pagal bendruosius atidėjinių pripažinimo principus, kurie pateikti aukščiau.

Grupės įmonė apskaito atidėjinius garantiniams įsipareigojimams ir gautinas kompensacijas iš draudimo kompanijos atskirai, kaip aprašyta žemiau.

Tais atvejais, kai Grupės įmonė neatsako už išlaidas, jei kita šalis nesumoka, Grupės įmonė neturi įsipareigojimo dėl tokių išlaidų, ir jos neįtraukiamos į atidėjinį.

Gautinų kompensacijų pripažinimas

Pagal 37 TAS straipsnį kompensacija turėtų būti pripažįstama tada ir tik tada, kai tikėtina, kad garantinio įsipareigojimo atidėjiniui padengti reikalingas išlaidas arba jų dalį kompensuos kita šalis. Kompensacija turėtų būti registruojama apskaitoje kaip atskiras turtas. Pripažinta kompensacijos suma neturi viršyti atidėjinio sumos.

Su atidėjiniu susijusios sąnaudos pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje parodomos atėmus pripažintą kompensacijos sumą.

Neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas

Neapibrėžtasis įsipareigojimas:

- a) dėl praeities įvykių galintis atsirasti įsipareigojimas, kurio buvimą patvirtins tik vienas arba daugiau įvyksiančių (arba neįvyksiančių) ne visiškai Grupės įmonės kontroliuojamų neapibrėžtų būsimųjų įvykių; arba
- b) dabartinis įsipareigojimas, atsirandantis dėl praeities įvykių, bet nepripažįstamas, nes:
  - nėra tikėtina, kad šiam įsipareigojimui įvykdyti bus reikalingi ekonominę naudą teikiantys išteklių; arba
  - įsipareigojimo suma negali būti pakankamai patikimai nustatyta.

Neapibrėžtasis turtas – dėl praeities įvykių galintis atsirasti turtas, kurio buvimas bus patvirtintas tikrai įvykus arba neįvykus vienam ar daugiau nevisiškai Grupės įmonės kontroliuojamų neapibrėžtų būsimųjų įvykių.

Neapibrėžti įsipareigojimai nėra apskaitomi finansinėse ataskaitose, tačiau yra atskleidžiami finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte, išskyrus tuos atvejus, kai tikimybė, kad ištekliai, duodantys ekonominę naudą, bus prarasti, yra labai maža.

Neapibrėžtas turtas finansinėse ataskaitose nėra pripažįstamas, tačiau jis yra aprašomas finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte tuomet, kai yra tikėtina, kad bus gautos pajamos arba ekonominė nauda.

3.5.7. ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

Ilgalaikiai įsipareigojimai apima sumas, mokėtinas pagal sutartis vėliau nei po vienerių metų nuo finansinės būklės ataskaitos datos. Sumos pagal ilgalaikių įsipareigojimų sutartis, mokėtinos per ateinančius 12 mėnesių nuo finansinės būklės ataskaitos datos, yra apskaitomos trumpalaikiuose įsipareigojimuose kaip ilgalaikių įsipareigojimų einamųjų metų dalis.

Jei Grupės įmonė netenkina suteiktų ilgalaikių paskolų sutartyse nurodytų sąlygų (pvz. pelningumo rodiklių, finansinio svėro rodiklių ir pan.) ir paskolos davėjas(i) dėl tokios sąlygos nesilaikymo atvejo turi teisę pareikalauti iš anksto grąžinti paskolą, tokios paskolos turi būti perklasifikuojamos į trumpalaikes. Tačiau, tais atvejais, kai Grupės įmonė gauna iš kredito įstaigos patvirtinimą iki finansinių metų pabaigos (iki gruodžio 31 d.), kad bent dvylika mėnesių nuo finansinės būklės datos ji nereikalaus išankstinio paskolos grąžinimo dėl ilgalaikių paskolų sutartyse nurodytų sąlygų nevykdymo, tokios ilgalaikės paskolos gali būti ir toliau apskaitomos ilgalaikių įsipareigojimų straipsniuose. Tokio kredito įstaigos pritarimo gavimas po finansinių metų pabaigos (po gruodžio 31 d.) reikalavimo klasifikuoti paskolą į trumpalaikius finansinius įsipareigojimus nepanaikina.

Jeigu paskola yra klasifikuojama kaip trumpalaikė ir po finansinių metų pabaigos yra pratęsiama ilgesniam nei 12 mėn. laikotarpiui, tokia paskola ir toliau finansinės būklės ataskaitoje yra klasifikuojama kaip trumpalaikė paskola. Paskolos pratęsimo faktas (jeigu paskola yra reikšminga) gali būti atskleista finansinių ataskaitų aiškinamojo rašto pastaboje pobalansiniai įvykiai.

3.5.7.1. Ilgalaikės finansinės skolos (paskolos)

Grupės įmonės ilgalaikės finansinės skolos – tai pasiskolintos lėšos pagal ilgalaikių finansinių skolų sutartis. Ilgalaikės finansinės skolos yra grąžinamos laikantis grafiko, numatyto ilgalaikių finansinių skolų sutartyje, arba kitų susitarimų pagrindu.

Paskolos įsipareigojimai iš pradžių yra apskaitomi jų tikrąja verte, atėmus paskolos suteikimo sąnaudas, o vėliau amortizuota verte naudojant efektyvios palūkanų normos metodą, įvertinus papildomai gautas ir grąžintas paskolos sumas bei mokėtinas (pvz. palūkanų) sumas. Palūkanos yra pripažįstamos finansinėmis sąnaudomis, o grąžinamomis sumomis yra mažinami paskolų likučiai finansinės būklės ataskaitoje.

Grupės įmonės ilgalaikių paskolų straipsnyje apskaitomos skolos užsienio bei Lietuvos finansinėms institucijoms bei kitos ilgalaikės paskolos.

3.5.7.2. Ilgalaikiai nuomos įsipareigojimai

Ilgalaikių nuomos įsipareigojimų straipsnyje Grupės įmonės apskaito skolas pagal veiklos ir finansinės nuomos sutartis, kurių apskaitos ir įvertinimo nuostatos aptartos šios Apskaitos politikos 3.4.4 skyriuje.

3.5.7.3. Ilgalaikės prekybos skolos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai

Grupės įmonės prekybos skolos gali būti laikomos ilgalaikėmis tik tuo atveju, jei pagal susitarimą su tiekėju skola bus grąžinta po daugiau nei 12 mėnesių po finansinės būklės ataskaitos sudarymo datos.

Paprastai atsiskaitymai vykdomi pinigų ekvivalentais, todėl įsigyto turto vertė įvertinama sumokėta arba mokėtina pinigų ekvivalentų suma (neįskaitant į ją atgautino pridėtinės vertės mokesčio). Tačiau tam tikrais atvejais tikroji vertė gali neatitikti sąskaitoje nurodytos sumos (pavyzdžiui, prekes perkant skolon, kai numatytas ilgas atsiskaitymo laikotarpis be palūkanų). Tokiu atveju įsigyto turto (atsargų, ilgalaikio turto ar kito turto) įsigijimo

---

vertė apskaičiuojama diskontuojant atsiskaitymo sumą efektyvia rinkos palūkanų norma. Skirtumas diskontavimo momentu apskaitomas ilgalaikių mokėtinų sumų sąskaitoje ir mažinant atitinkamą turto sąskaitą. Vėliau diskontavimo efektas amortizuojamas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje priskaičiuojant palūkanų sąnaudas (pateikiama finansinės veiklos sąnaudose) ir mažinant ilgalaikių mokėtinų sumų sąskaitą.

3.5.7.4. Ilgalaikės ir trumpalaikės išmokos darbuotojams

Socialinio draudimo įmokos

Grupės įmonė moka socialinio draudimo įmokas į Valstybinį socialinio draudimo fondą (toliau - Fondas) už savo darbuotojus pagal nustatytą įmokų planą ir vadovaujantis šalies įstatymų reikalavimais. Nustatytą įmokų planas – tai planas, pagal kurį Grupės įmonė moka nustatyto dydžio įmokas ir ateityje neturės jokio teisinio ar konstruktyvaus įsipareigojimo ir toliau mokėti šias įmokas, jeigu Fondas neturės pakankamai turto, kad galėtų visiems darbuotojams sumokėti išmokas, susijusias su tarnyba dabartiniu ar ankstesniais laikotarpiais. Socialinio draudimo įmokos pripažįstamos sąnaudomis pagal kaupimo principą ir priskiriamos darbuotojų darbo užmokesčio sąnaudoms.

Premijų planai

Grupės įmonė pripažįsta įsipareigojimą ir premijų sąnaudas, kuomet turi sutartinį įsipareigojimą arba praeityje buvo taikoma praktika, sukūrusi konstruktyvų įsipareigojimą.

Išmokos darbuotojams išeinant į pensiją sulaukus pensinio amžiaus

Kiekvienam Grupės įmonės darbuotojui, išeinančiam iš darbo sulaukus pensinio amžiaus, pagal Lietuvos Respublikos įstatymus bei Grupės įmonės kolektyvines sutartis priklauso vienkartinė išmoka. Išmokų darbuotojams įsipareigojimas pripažįstamas balanse ir atspindi tų išmokų dabartinę vertę finansinių ataskaitų sudarymo dieną. Aprašytas ilgalaikis išmokų darbuotojams įsipareigojimas finansinių ataskaitų sudarymo dieną yra apskaičiuojamas remiantis aktuariniais įvertinimais, taikant planuojamo sąlyginio vieneto metodą. Nustatytos ilgalaikės išmokos įsipareigojimo dabartinė vertė nustatoma diskontuojant įvertintus būsimus pinigų srautus, remiantis Vyriausybės vertybinių popierių, išreikštų ta pačia valiuta kaip ir išmokos, ir kurių laikotarpis panašus į numatomą išmokų mokėjimų laikotarpį, palūkanų norma. Aktuarinis pelnas ar nuostoliai pripažįstami kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.

3.5.8. TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

3.5.8.1. Ilgalaikių įsipareigojimų einamųjų metų dalis

Grupės įmonės ilgalaikių įsipareigojimų einamųjų metų dalis – tai ilgalaikių įsipareigojimų (ilgalaikių finansinių skolų kredito įstaigoms, nuomos įsipareigojimų ir kitų ilgalaikių skolų) dalis, mokėtina per dvylika mėnesių nuo finansinės būklės ataskaitos datos.

3.5.8.2. Prekybos skolos

Grupės įmonės prekybos skolas sudaro skolos už įsigytas prekes, žaliavas ir paslaugas. Trumpalaikės prekybos skolos apima įsipareigojimus, kurie yra mokėtini kreditoriui pareikalavus arba kuriuos reikia padengti per vienerius metus nuo finansinės būklės ataskaitos datos.

Tuo atveju, jei Grupės įmonė laiku neapmoka įsiskolinimo, už kurį yra numatyti delspinigiai, šie yra kaupiami sukauptų sąnaudų sąskaitoje, atitinkamai apskaitant juos to laikotarpio, už kurį jie yra priskaičiuoti, finansinės veiklos sąnaudose pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.

3.5.8.3. Mokėtinas pelno mokesčiai

Mokėtino pelno mokesčio įsipareigojimas rodomas finansinės būklės ataskaitoje prie trumpalaikių įsipareigojimų atskira eilute. Einamojo laikotarpio pelno mokesčio įsipareigojimas apskaičiuojamas taikant mokesčių norminiuose aktuose nustatytas taisykles.

Jei dėl kokių nors priežasčių metų pabaigoje Grupės įmonė turi einamojo pelno mokesčio permoką, ji rodoma finansinės būklės ataskaitoje turto pusėje atskira eilute prie trumpalaikio turto.

3.5.8.4. Gauti išankstiniai apmokėjimai ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai

Gauti išankstiniai apmokėjimai pripažįstami Grupės įmonės įsipareigojimu, kol Grupės įmonė nesuteiks paslaugų arba nepateiks prekių, už kurias šios sumos buvo gautos. Grupės įmonė gali pareikalauti avansinio mokėjimo už naujų vartotojų prijungimą prie dujotiekio, materialinių vertybių pardavimą ar pan.

Kitus Grupės įmonės trumpalaikius įsipareigojimus paprastai sudaro:

- a) Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai;
- b) Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai:
  - Sukauptos sąnaudos;
  - Ateinančių laikotarpių pajamos;
  - Mokėtinas PVM;
  - Mokėtinas nekilnojamojo turto mokestis;
  - Mokėtinos administruojamos VIAP lėšos;
  - Mokėtinos ir sukauptos administruojamos SGDT lėšos;
  - Avansu gautos sumos iš naujų vartotojų;
  - Mokėtini dividendai;
  - Mokėtinos palūkanos;
  - Kitos.

Avansu gautos sumos iš naujų vartotojų – tai gauti avansai už naujų vartotojų prijungimą prie elektros, dujų tinklų. Šie avansai bus pripažinti pajamomis kuomet bus suteiktos prijungimo paslaugos.

Laikantis kaupimo principo, sandorių ir kitų įvykių poveikis pripažįstamas tada, kai jis atsiranda, užregistruojamas apskaitos įrašuose ir pateikiamas to laikotarpio finansinėse ataskaitose, su kuriuo yra susijęs.

Sukauptoms sąnaudoms priskiriamos patirtos sąnaudos, kurioms dar negautos sąskaitos apmokėjimui. Sukauptina suma yra įvertinama remiantis atitinkamomis sutartimis arba įvertinamos apytiksliai, remiantis prieinama informacija, Grupės įmonėje nustatytais procedūromis bei žiniomis apie patirtas sąnaudas, už kurias sąskaitos dar nėra gautos arba gautos po finansinės būklės ataskaitos sudarymo datos.

Sukauptos sąnaudos yra mažinamos:

- sumokant apskaitoje užfiksuotus sukauptus įsipareigojimus arba
- gavus patvirtinančius dokumentus apie patirtas ir šioje sąskaitoje apskaitytas sąnaudas – tokiu atveju sumos perkeliama į mokėtinas sumas.

3.6. PAJAMOS

Grupės pajamas sudaro:

- elektros energijos perdavimo ir susijusių paslaugų pajamos;
- gamtinių dujų perdavimo ir susijusių paslaugų pajamos
- dotacijos, pripažintos pajamomis (kaip aprašyta 3.5.5 skyriuje);
- SGDT ir VIAP administravimo pajamos;
- kitos pajamos.

Grupės įmonės pajamų struktūra ir klasifikavimas gali skirtis nuo aukščiau pateiktos priklausomai nuo Grupės įmonės veiklos specifikos.

Pajamos pagal sutartis su klientais Grupės įmonėse pripažįstamos ataskaitiniu laikotarpiu, kuriuo įvykdomas veiklos įsipareigojimas, t.y. perduodama prekės kontrolė ar suteikiama paslauga. Tam tikrų sutarčių atveju pajamos pripažįstamos per laikotarpį, remiantis iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos suteikta faktine paslauga kaip tam tikros sutarties visų prisiimtų įsipareigojimų dalimi. Pripažindamos pajamas Grupės įmonės atsižvelgia į sutarčių su klientais sąlygas ir į visus svarbius faktus bei aplinkybes, įskaitant pinigų srautų, atsirandančių dėl sutarties su klientu, pobūdį, sumą, laiką ir neapibrėžtumą.

Pajamomis nepripažįstama trečiųjų asmenų vardu surinktos sumos, nes tai nėra įmonės gaunama ekonominė nauda ir šios sumos nedidina nuosavo kapitalo.

Specifinių pajamų pripažinimui taip pat taikomi šie kriterijai:

Pajamos iš elektros energijos perdavimo ir susijusių paslaugų

Šios grupės įmonės pajamas sudaro perdavimo paslaugos, sisteminių paslaugų teikimo, prekybos balansavimo ir reguliavimo energija, perkrovų, naujų vartotojų prijungimo, VIAP ir kitos pajamos.

Elektros energijos perdavimas – elektros energijos persiuntimas aukštos įtampos įrenginiais iš gamintojų vartotojams arba tiekėjams iki sutartyje nustatytos ribos. Perdavimo paslaugos kainos reguliuojamos Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai nustatant perdavimo paslaugos viršutines kainų ribas. Konkrečias perdavimo kainas ir tarifus nustato paslaugos teikėjas, neviršydamas Komisijos patvirtintų ribų.

Grupės įmonė, užtikrindama patikimą sistemos darbą, perka galios rezervo užtikrinimo paslaugą iš elektros energijos tiekėjų pagal galios rezervavimo sutartis, o vėliau teikia sisteminės (galios rezervavimo) paslaugas skirstomojo tinklo operatoriams bei kitiems elektros energijos vartotojams pagal Komisijos nustatytą tarifą.

Prekyba balansavimo – reguliavimo elektros energija yra paslauga užtikrinanti šalies elektros energijos gamybos / importo ir poreikio / eksporto subalansavimą. Balansavimo elektros energija – tai elektra, kuri yra suvartojama ar pagaminama nesilaikant sudarytų elektros vartojimo ar gamybos grafikų. Grupės įmonė organizuoja prekybą balansavimo elektros energija, reikalinga šalies elektros energijos gamybos ir vartojimo balansui užtikrinti. Reguliavimo elektros energija – nupirkta ir/ar parduota elektros energija, reikalinga šalies elektros energijos suvartojimo ir gamybos balansavimo funkcijai atlikti.

Perkrovų įplaukos atsiranda dėl nepakankamo elektros linijų pralaidumo formuojantis skirtingoms elektros rinkos kainoms Lietuvoje, Švedijoje, Lenkijoje ir Latvijoje. 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 714/2009 „Dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003“ nustato, kad perkrovų įplaukos gali būti naudojamos:

- užtikrinti, kad paskirstytuose jungčių pralaidumu iš tikrųjų būtų galima pasinaudoti;
- išlaikyti ar išplėsti tinklų pralaidumą investicijoms į tinklą, visų pirma investicijoms į naujas jungiamąsias linijas.

Perkrovų valdymo įplaukos pagal jų skyrimo tarp sisteminių jungčių perdavimo operatoriams mechanizmą nėra pajamos už suteiktas paslaugas. Tai kompensavimo (finansavimo) priemonė, skirta padengti dėl sisteminės jungties atsijungimo patirtus nuostolius ir finansuoti jungčių pralaidumą didinančių jungčių investicijas. Atsižvelgiant į tai, kad perkrovų valdymo įplaukos nesusiję su paslaugų teikimu, 15-asis TFAS jų nereglementuoja. Pajamomis kaip sąnaudų kompensavimo alternatyva gali būti pripažįstama tokia dalis, kiek buvo patirta išlaidų, skirtų užtikrinti pasinaudojimą paskirstytais pajėgumais. Nepanaudotų perkrovų valdymo įplaukų likutis finansinės padėties ataskaitoje fiksuojamas kaip ilgalaikiai ir trumpalaikiai įsipareigojimai (per 12 mėnesių numatomų panaudoti perkrovų valdymo įplaukų dalį).

Naujų vartotojų ar gamintojų prijungimas prie elektros energijos ar dujų perdavimo tinklo

Iki 2009 m. liepos 1 d. gauti mokesčiai:

- už naujų vartotojų prijungimą prie dujų perdavimo tinklo ir dujų įrenginių perkėlimą (rekonstravimą) pirminio pripažinimo metu buvo apskaitomi kaip ateinančių laikotarpių pajamos, o vėliau proporcingai pripažįstami pajamomis per tą patį laikotarpį kaip ir susijusios turto pastatymo sąnaudos (nusidėvėjimas);
- už naujų gamintojų ar vartotojų pajungimą prie elektros perdavimo tinklo bei elektros įrenginių perkėlimą ar pajėgumų išplėtimą (rekonstravimą) apskaitomi kaip dotacijos, susijusios su ilgalaikiu turtu, mažinančios susijusio turto apskaitinę vertę ir bendrųjų pajamų ataskaitoje pripažįstant per susijusio turto gyvavimo laikotarpį mažinant nusidėvėjimo sąnaudas.

Po minėtos datos, iki 2018 m. sausio 1 d. gautus mokesčius už naujų vartotojų ar gamintojų prijungimą prie perdavimo tinklo ir įrenginių perkėlimą ar pajėgumų išplėtimą Grupės įmonė pripažino pajamomis iš karto.

Po 2018 m. sausio 1 d. gauti mokesčiai:

-
- už naujų gamintojų prijungimo prie elektros perdavimo tinklo bei elektros įrenginių perkėlimą ar pajėgumų išplėtimą (rekonstravimą), pripažįstami pajamomis iš karto, atlikus prijungimo bei perkėlimo darbus, nes:
    - gamintojo prijungimas yra atskiras įsipareigojimo įvykdymas, iš esmės nesusijęs su kitomis perdavimo tinklo operatoriaus teikiamomis paslaugomis. Grupės įmonė prijungto naujo gamintojo pagamintą elektros energiją persiunčia neatlygintinai;
    - užsakovo prašymu atlikti elektros įrenginių perkėlimo darbai dėl jo vykdomų statybos – plėtros darbų, nekeičia elektros perdavimo ir susijusių paslaugų apimčių.
  - už naujų vartotojų prijungimą prie elektros perdavimo tinklo (jei tokių būtų) pripažįstami pajamomis per laikotarpį, siejamą su perdavimo paslaugos teikimo laikotarpiu.
  - už naujų vartotojų prijungimo prie dujų perdavimo tinklo ir dujų įrenginių perkėlimą (rekonstravimą) pripažįstami pajamomis iš karto, jeigu prijungimo ir perkėlimo paslaugos yra atskiri įsipareigojimai ir nesusiję su dujų perdavimo paslauga (įsipareigojimu) ar jos apimties pasikeitimu. Tačiau jei prijungimo ir perdavimo paslaugos nėra atskiri įsipareigojimai, prijungimo paslauga pripažįstama per laikotarpį, siejamą su persiuntimo paslaugos teikimo laikotarpiu.

Pajamos už gamtinių dujų perdavimo paslaugą

Pajamos iš sistemos naudotojų už gamtinių dujų perdavimo paslaugą pripažįstamos kas mėnesį, remiantis pateiktais duomenimis apie prie skirstymo sistemos prijungtiems sistemos naudotojams paskirstytus gamtinių dujų kiekius ir su sistemos naudotojais, kurie tiesiogiai prijungti prie perdavimo sistemos, pasirašytais perduotų gamtinių dujų aktais.

Gamtinių dujų balansavimo pajamos

Balansavimo pajamoms priskiriama: pajamos už gamtinių dujų perdavimo sistemos balansavimo ir už techninio balansavimo paslaugas.

Pajamos už gamtinių dujų perdavimo sistemos balansavimą yra susijusios su dujų srautų valdymu, siekiant užtikrinti gamtinių dujų perdavimo sistemos veikimą priimtinoje slėgio ribose.

Rinkos dalyviams/sistemos naudotojams, dalyvaujantiems perdavimo sistemos balansavime, nesubalansavus dujų energijos kiekių ir sukėlus dujų trūkumą perdavimo sistemoje, Grupės įmonė parduoda balansavimo dujas disbalanso sukėlėjams.

Šios pajamos apskaitomos remiantis duomenų kaupimo principu.

Gamtinių dujų techninio balansavimo pajamos yra susiję su dujų atsargų pokyčiais dujotiekyje ir tokių atsargų pardavimas pirkėjui yra pripažįstamas pajamomis tada, kai dujų nuosavybė perduodama pirkėjui.

VIAP ir SGGT lėšų apskaita

Pagal viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1-283, Grupės įmonė gali būti Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (toliau – VIAP) lėšų administratorė, t.y. atsakinga už VIAP lėšų surinkimą ir išmokėjimą.

VIAP lėšos – tai lėšos, sumokamos viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikėjams, kurių sąrašą nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija. Metines VIAP lėšas nustato Taryba. VIAP lėšos surenkamos iš elektros energijos vartotojų, taikant Tarybos nustatytą VIAP kainą, kurią nustatant Taryba įvertina skirtumą tarp praėjusiais kalendoriniais metais Grupės įmonės surinktų ir išmokėtų VIAP lėšų.

Grupės įmonės Komisijos skirtas VIAP lėšas apskaito kaip dotacijas, susijusias su pajamomis, nes jos skiriamos elektros gamintojų, naudojančių atsinaujinančius energijos išteklius, suteiktų paslaugų negautoms pajamoms kompensuoti.

Grupės įmonė VIAP pajamomis pripažįsta (kur aktualu):

- Komisijos Grupės įmonei skirtas VIAP lėšas už elektros energijos gamybos įrenginių, elektros energijos gamybai naudojančių vėjo, biomasės, saulės energiją ar hidroenergią, prijungimą prie perdavimo tinklų, perdavimo tinklų optimizavimą, plėtrą ir (ar) rekonstrukciją, susijusią su atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių gamintojų pagamintos elektros energijos priėmimu ir persiuntimu. Atlikta pajungimo

---

paslauga pripažįstama pajamomis skirtingais laikotarpiais: paslaugos dalis, apmokama gamintojų lėšomis, pripažįstama pajamomis užbaigus pajungimo darbus, o paslaugos dalis, apmokama VIAP lėšomis – Tarybai skyrus VIAP lėšas.

- Komisijos Grupės įmonei skirtas VIAP lėšas už elektros energijos, gaminamos naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, balansavimą;
- Komisijos Grupės įmonei skirtas VIAP lėšas VIAP lėšų administravimo sąnaudoms padengti.

Komisijos sprendimas skirti VIAP lėšas už gamintojų atliktą pajungimą yra patvirtinimas, kad Grupės įmonė atitinka dotacijų skyrimo sąlygas ir yra pajamų pripažinimo momentas.

Visos kitos Grupės įmonės surinktos ar išmokėtos VIAP lėšos pajamomis ar sąnaudomis nepripažįstamos.

Kaip detaliau aprašyta **Error! Reference source not found.** skyriuje Grupės įmonė, rinkdama ir administruodama SGDT lėšas veikia tik kaip tarpininkas valstybės vardu ir ši veikla Grupės įmonei nesukuria pajamų/ pelno įprastinės veiklos metu, išskyrus SGDT lėšų dalį, skirtą SGDT lėšų administravimo sąnaudoms padengti, laikomą Grupės įmonės pajamomis.

Biržos operatoriaus GET Baltic pajamų apskaita

Grupės įmonė veikia kaip neatsiskleidęs tarpininkas gamtinių dujų biržoje, todėl už parduotas dujas surinktos sumos nėra pripažįstamos pajamomis. Žemiau pateikti kriterijai pagrindžia, kad Grupės įmonė yra tarpininkė gamtinių dujų biržos prekybos sandoriuose:

- a) Grupės įmonė nėra atsakinga už prekių kokybę;
- b) Grupės įmonė nepatiria jokios atsargų rizikos;
- c) Grupės įmonė prekybiniuose santykiuose tarp biržos pirkėjo ir pardavėjo nenustato dujų kainos;
- d) Grupės įmonė nepatiria kredito rizikos.

Pajamomis yra pripažįstamos sumos gautos už Grupės įmonės teikiamas paslaugas, organizuojant prekybą Biržoje, taikant su Taryba suderintus paslaugų įkainius:

- a) pirminės registracijos įkainis – vienkartinis įkainis, mokamas tapus Biržos dalyviu;
- b) metinis narystės įkainis – kiekvienais metais mokamas Biržos dalyvio fiksuotas įkainis už narystę Biržoje. Metinės narystės įkainis mokamas už kalendorinius metus (jei rinkos dalyvis tapo Biržos dalyviu per metus, paskaičiuotas proporcingai likusiam dienų skaičiui);
- c) mintamasis prekybos įkainis – eurais už 1MWh išreikštas įkainis, mokamas sandorį sudariusio Biržos dalyvio už gamtinių dujų Biržoje įsigytą ir (ar) parduotą gamtinių dujų kiekį.

Pajamos yra pripažįstamos, kai uždirbamos. Paslaugos laikomos suteiktomis, kai yra įvykdytos visos šios sąlygos:

- a) pajamų suma gali būti patikimai įvertinta;
- b) suteikta paslauga yra baigta arba jos vykdymo laipsnis iki finansinės būklės ataskaitos datos gali būti patikimai įvertintas;
- c) tikėtina, kad bus gauta su paslaugų teikimo sandoriu susijusi ekonominė nauda;
- d) sąnaudos, susijusios su paslaugų teikimo sandoriu ir jo pasibaigimu, gali būti patikimai įvertintos.

Ilgalaikių statybos projektų ir remonto paslaugų pajamos

Grupės įmonės vykdomų individualių ir ilgalaikių sutarčių/projektų su klientais, pvz. remonto paslaugų, kai sutarties galutinio baigtumo rezultatas gali būti patikimai įvertintas, pajamos ir sąnaudos pripažįstamos pagal darbų įvykdymo lygio metodą. Darbų įvykdymo lygis nustatomas pagal proporciją tarp faktiškai patirtų išlaidų ir planuotų sutarties išlaidų.

Pajamų ir sąnaudų pripažinimas

Pajamos pripažįstamos tik tada, kai atitinka bendruosius paslaugų pajamų pripažinimo reikalavimus nurodytus aukščiau. Papildomai, statybos projekto rezultatas laikomas patikimai įvertintu tik tada, kai:

- 1) statybos projektų rezultatų pripažinimui naudojamos prielaidos pagrindžiamos argumentuotais skaičiavimais ir paaiškinimais, kurie dokumentuojami, pasirašomi ir saugomi.
- 2) Statybos projektų sutarčių rezultatų pasikeitimo įvertinimas, prognozės, skaičiavimai yra pagrindžiami paaiškinamuosiuose dokumentuose, pasirašomi ir saugomi.

Kai sutarties rezultatas negali būti patikimai įvertintas (pvz., ankstyvaisiais sutarties vykdymo etapais), pajamomis pripažįstama tik ta sąnaudų dalis, kurią tikimasi atgauti. Kai tikėtina, kad sąnaudos viršys pajamas, nuostoliai pripažįstami nedelsiant.

Projekto išlaidos pripažįstamos sąnaudomis to ataskaitinio laikotarpio pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, kada buvo atlikti darbai, priklausantys tiems laikotarpiams, su kuriais jos yra susijusios.

Tuo atveju, kai kyla neaiškumų dėl uždirbtų sumų, kurios jau įtrauktos į pajamas ir pripažintos pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, atgavimo, tada neatgautos sumos ar sumos, kurių apmokėjimas gali būti nutrauktas, pripažįstamos sąnaudomis, o ne pajamų sumos patikslinimu.

Į ataskaitinio laikotarpio sąnaudas įtraukiamos tik atliktą darbą parodančios išlaidos ir faktiškai atliktiems darbams sunaudotos medžiagos. Kiekvieno ataskaitinio laikotarpio atlikti darbai įforminami atliktų darbų aktais, o sunaudotos medžiagos – sunaudotų medžiagų aktais.

Neįtraukiamų projekto išlaidų pavyzdžiai:

- 1) su būsimais projekto darbais susijusios išlaidos, tokios kaip pagal sutartį skirtų naudoti, atvežtų į projekto vietą ar atidėtų, bet dar neįrengtų, nepanaudotų ar nepritaikytų projektui vykdyti medžiagų išlaidos, išskyrus tuos atvejus, kai medžiagos buvo specialiai pagamintos statybos projekto vykdymui – specialiai statybos projektui pagamintomis medžiagomis pripažįstamos tokios specifinės medžiagos, kurias:
  - Gali būti panaudotos tik konkrečiam sutartiniam projektui;
  - Negali būti panaudotos kitiems sutartiniams projektams bent dviejų metų laikotarpiu.
- 2) Avansiniai mokėjimai subrangovams už darbus, atliekamus pagal subrangos sutartį.

Nuostolingi kontraktai

Jeigu tikėtina, kad sutarties išlaidos viršys pajamas, tai tikėtini nuostoliai pilna apimtimi nedelsiant pripažįstami sąnaudomis.

Tokių nuostolių suma nustatoma neatsižvelgiant į tai:

- 1) ar darbas pagal sutartį jau pradėtas, ar ne;
- 2) koks yra sutarties įvykdymo lygis; arba
- 3) kokios pelno sumos laukiama iš kitų sutarčių, kai jos nėra laikomos viena statybos sutartimi (pagal 11 TAS 9 straipsnį).

Kitos pajamos

Pelną iš ilgalaikio materialiojo turto pardavimo, nuomos pajamas bei netesybas ir baudas iš rangovų už ne laiku atliktus darbus, Grupės įmonė apskaito kaip kitas pajamas.

Finansinės veiklos pajamos

Finansinės veiklos pajamoms priskiriamos pajamos, uždirbtos iš Grupės įmonės finansinės veiklos, tokios kaip pelnas dėl valiutų kursų svyravimo, indėlių palūkanų pajamos, gautos baudos ir delspinigiai už pavėluotus atsiskaitymus, palūkanos už suteiktas paskolas pirkėjams ar Grupės įmonėms bei pelnas iš investicijų perleidimo ir tikrosios vertės pasikeitimo.

Palūkanų pajamos pripažįstamos kaupimo principu, atsižvelgiant į skolos likutį ir taikomą palūkanų normą.

Dividendų pajamų apskaita ir pateikimas finansinėse ataskaitose

Grupė pripažįsta dividendų pajamas tada, kai nustatoma akcininko teisė gauti mokėjimą ir jeigu:

1. tikėtina, kad Grupės įmonė gaus susijusią ekonominę naudą; ir
2. pajamų suma gali būti patikimai nustatyta.

Grupės įmonės atskirose finansinėse ataskaitose dividendų pajamas pateikia pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos finansinių pajamų eilutėje (įskaitant ir gautus dividendus iš asocijuotų ir bendrai valdomų įmonių).

Konsoliduotose finansinėse ataskaitose asocijuotų ir (ar) bendrai valdomų įmonių išmokami dividendai pateikiami mažinant investicijos į atitinkamą asocijuotą ir (ar) bendrai valdomą įmonę balansinę vertę finansinėse ataskaitose.

Delspinigių pajamų ir netesybų apskaita

Grupės įmonė baudų, delspinigių ir kitų netesybų (toliau vadinama – baudų ir delspinigių) pajamas pripažįsta tada, kai atsiranda prievolė mokėtojui (pirkėjui) sumokėti šias sumas ir yra pakankama tikimybė jas gauti.

3.7. SĄNAUDOS

Grupės įmonės sąnaudos yra grupuojamos pagal pobūdį.

Sąnaudas, patirtas uždirbant ataskaitinio laikotarpio pajamas, Grupės įmonė turi pripažinti apskaitoje remdamasi duomenų kaupimo principais atsižvelgdama į šias sąlygas:

- 1) sąnaudomis gali būti pripažinta išlaidų dalis, susijusi su parduotų prekių verte ar paslaugų atlikimu, kadangi sąnaudų pripažinimo kriterijus – ataskaitinio laikotarpio pajamos, kurias uždirbant buvo patirtos šios sąnaudos;
- 2) per ataskaitinį laikotarpį Grupės įmonės patirtos sąnaudos turi būti nedelsiant pripažintos to ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis, jeigu jų neįmanoma susieti su konkrečių pajamų uždirbimu ir nenumatoma, kad per ateinančius laikotarpius bus gauta pajamų, susijusių su šiomis sąnaudomis.

Grupės įmonės sąnaudas sudaro:

- Elektros energijos perdavimo ir susijusių paslaugų sąnaudos;
- Gamtinių dujų sąnaudos;
- Nusidėvėjimas ir amortizacija;
- Darbo užmokestis ir susijusios sąnaudos;
- Remontų ir priežiūros sąnaudos;
- Telekomunikacijų ir IT sistemų sąnaudos;
- Turto nurašymo sąnaudos;
- Turto vertės sumažėjimo sąnaudos (įskaitant ir ilgalaikio materialiojo turto neigiamą perkainojimą);
- Mokesčiai, išskyrus pelno mokestį;
- Kitos sąnaudos.

Kitų sąnaudų grupės sąnaudos, jei jų sumos yra reikšmingos, atskleidžiamos finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte pateikiant pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos eilutės „Kitos sąnaudos“ detalizavimą.

Grupės įmonės finansinės veiklos sąnaudas sudaro:

- nuostoliai dėl valiutų kurso svyravimo,
- paskolų palūkanų sąnaudos,
- pripažintos neginčijamos baudos bei delspinigiai už ne laiku atliktus atsiskaitymus,
- investicijų perleidimo ir perkainojimo nuostoliai ir pan.

Sąnaudos, kurios yra kompensuojamos trečiųjų šalių sudengiamos su gauta / gautina kompensacija, pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje parodant tik grynąjį efektą.

Veiklos nuomos pajamos ir sąnaudos Įmokos pagal veiklos nuomos sutartį yra apskaitomos kaip sąnaudos tiesiniu metodu per nuomos laikotarpį, jei nuomos sutartims netaikomos 3.4.4 skyriaus nuostatos. Gautos įmokos pagal veiklos nuomos sutartį apskaitomos pajamose tiesiniu metodu per nuomos laikotarpį.

Bendra nuomotojo suteikiamų lengvatų nauda yra pripažįstama kaip nuomos sąnaudų sumažėjimas per nuomos laikotarpį tiesiniu metodu.

Pajamų ir sąnaudų užskaitos Pajamų ir sąnaudų straipsniai tarpusavyje užskaitomi tada ir tik tai tada, kai tarptautiniai finansinės atskaitomybės apskaitos standartai reikalauja arba leidžia tai atlikti:

- pardavus ilgalaikį turtą iš gautų pajamų atimama šio turto apskaitinė (likutinė) vertė bei susijusios pardavimo sąnaudos ir pelno (nuostolių) ataskaitoje rodomas tik skirtumas – pelnas arba nuostolis;

-
- išlaidos, kurias pagal sutartį dengia trečioji šalis, yra mažinamos kompensuojamomis sumomis;
  - kitais rečiau pasitaikančiais atvejais. Pelnas, nuostoliai ir su jais susijusios sąnaudos susidaro iš tų pačių ar panašių sandorių, o pavieniai įvykiai nėra reikšmingi (pvz. pelnas/nuostolis iš valiutos kurso pasikeitimo).

Priedas Nr. 1**Ilgalaikio materialiojo turto grupavimas Grupės įmonių atskirose ir Grupės konsoliduotose finansinėse ataskaitose:**

LITGRID, AB	AB „Amber Grid“	UAB „Tetas“	EPSO-G Grupė
Žemė	Žemė		Žemė
Pastatai	Pastatai	Pastatai	Pastatai
Statiniai ir įrenginiai (t.t. Elektros linijų, ryšių linijų ir TP statiniai ir įrenginiai)	Statiniai ir įrenginiai: Dujotekiai ir jų įrenginiai Kiti statiniai	Statiniai ir įrenginiai	Statiniai ir įrenginiai
Mašinos, įrengimai ir sistemos	Mašinos ir įrengimai	Mašinos ir įrengimai	Mašinos ir įrengimai
Transporto priemonės	Transporto priemonės	Transporto priemonės	Transporto priemonės
Nebaigta statyba	Nebaigta statyba		Nebaigta statyba